

АНАЛІТИЧНИЙ ЗВІТ

ПРОГРАМА «УНІВЕРСИТЕТСЬКІ ЗМІНИ»

ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗНИЩЕННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ ТА
ІНДОКТРИНАЦІЇ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ
З ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ
ТЕРИТОРІЙ

Аналітичний звіт «Програма «Університетські зміни» як інструмент індоктринації та знищення української ідентичності дітей та молоді з тимчасово окупованих територій» / Т. Личко, А. Воробйова, М. Суляліна, О. Шаповал, О. Охредько. – Київ: ЦГП "Альменда" 2024. – 78 с.

Київ, січень 2024

Автор: Тетяна Личко, Анастасія Воробйова
Монітор: Тетяна Личко, Ольга Шаповал, Олег Охредько
Загальна редакція: Суляліна Марія
Літературна редакція: Наталія Очеретько
Верстка та дизайн: Максим Афанасьєв

Аналітичний звіт підготовлено Центром громадянської просвіти «Альменда» за фінансової підтримки чеської організації People in Need Ukraine у рамках ініціативи SOS Ukraine. Зміст публікації не обов'язково збігається з їхньою позицією.

Центр громадянської просвіти “Альменда” (ЦГП “Альменда”) – громадська організація, зареєстрована в Ялті 2011 року. До 2014 року пріоритетним напрямом діяльності організації була просвіта у сфері прав людини. В 2014 році через окупацію Криму організація вимушена була переїхати до Києва. Наразі пріоритетні напрями діяльності організації – забезпечення систематичного збору точних, своєчасних, перевірених даних щодо брутальних порушень стосовно дітей в ситуаціях збройного конфлікту.

Під час підготовки моніторингових звітів ЦГП «Альменда» керується принципами об'єктивності, достовірності та своєчасності.

Детальніше про Центр громадянської просвіти “Альменда”: <http://almenda.org>

Контакти для зауважень і пропозицій:
електронна пошта: info@almenda.org

ЗМІСТ

Резюме	4
Методологія.....	11
Використані у звіті скорочення.....	12
I. КОНТЕКСТ, ЦІЛЬОВІ ГРУПИ ТА ПРАВОВА ОСНОВА.....	13
1. Бекграунд: про що ця програма?	13
2. Цільова група: хто бере участь?	15
3. Правова основа: які російські правові акти регулюють цю програму?	19
4. Статистика: скільки дітей з окупованих територій вже взяли участь?	21
5. Фінансування: хто фінансує програму?	23
II. ЗАЛУЧЕНІ АКТОРИ.....	25
1. Російські офіційні посадовці, які залучені.....	25
2. Університети, які проводять/реалізують програму	30
3. Окупаційна адміністрація – яка її роль?.....	31
4. Російські молодіжні рухи.....	33
5. Інші актори	35
III. ЗМІСТ ПРОГРАМИ.....	38
Висновки	49
Додаток 1.	
Список ідентифікованих закладів вищої освіти РФ, залучених до реалізації проєкту «Університетські зміни»	52

РЕЗЮМЕ

З початком російсько-української війни у 2014 році окупаційна влада, яка фактично підконтрольна центральній владі РФ, на тимчасово окупованих територіях АР Крим та м. Севастополь, а також частин Донецької і Луганської областей, почала процес систематичного викоринення української ідентичності.

Цей процес, під номінальним завданням «інтеграції в освітній простір РФ», впроваджувався через систему формальної та неформальної освіти та мав на меті сформувати у дітей та молоді з ТОТ лояльне ставлення до окупаційної влади Російської Федерації та виховати «патріотичні почуття» до «нової Батьківщини».

У 2022 році після повномасштабного вторгнення Російської Федерації та окупації нових територій України, процеси знищення української ідентичності, шляхом використання сфери освіти, стали ще більш активними та наочними. Для цього були розроблені, а згодом впроваджені нові виховні програми та інструменти, одним з яких є проєкт «Університетські зміни» [рос. – «Университетские смены»] (далі за текстом – «Університетські зміни», проєкт, програма УЗ).

Основою його створення став конкурс «Пишем майбутнє» [рос. – «Пишем будущее»] для школярів окупованих частин Донецької та Луганської областей, яких вивозили на територію РФ у практико-орієнтовані виїзди (самоосвіти) за програмою «Більш, ніж подорож». У подальшому ці поїздки трансформувалися в окремий масштабний проєкт – «Університетські зміни», який поширив свою діяльність на всі тимчасово окуповані території (далі за текстом – ТОТ). 7 липня 2022 року про «неймовірний ефект», спричинений на дітей, у контексті «формування російської ідентичності» (а, де-факто, стирання української ідентичності та нав'язування російської) доповіли особисто президенту РФ В. Путіну вже після проведення першої університетської зміни.

Враховуючи так звані «успіхи», В. Путін доручив продовжити та розширити проєкт, що призвело до залучення нових дітей з окупованих територій вже в 2023 році. Станом на момент написання даного звіту, проєкт продовжує діяти.

Аналізуючи зібрану інформацію про програму «Університетські зміни», автори цього звіту акцентують увагу на небезпеці даного проєкту, яка криється в його прихованій меті – «перевихованні українських дітей» і, як наслідок, знищенні української ідентичності дітей з ТОТ.

Зміст програми УЗ спрямовано на нав'язування почуттів приналежності дітей до Росії та патріотизму до країни-агресора з одночасним формуванням хибних уявлень про Україну як «нацистську» й «ворожу» державу.

Основною цільовою аудиторією Програми УЗ є діти віком 12-17 років з тимчасово окупованих територій Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей, а також Криму та м. Севастополь.

Ключевими виконавцями Програми є освітні організації вищої освіти РФ (далі за текстом – ВНЗ), які під гаслом «профорієнтаційної роботи» серед майбутніх вступників шкіл з ТОТ, сприяють не лише «перевихованню» українських дітей, а й спонукають їх до вступу у ВНЗ РФ з можливістю подальшого постійного проживання в Росії, що призведе до зміни демографічного складу на ТОТ у довгостроковій перспективі. Для цього РФ створює безальтернативні умови отримання дітьми громадянства РФ – шляхом примусової паспортизації мешканців окупованих нею територій – та вступу до російських навчальних закладів за пільговими умовами¹. У той самий час можливість навчання в українських закладах вищої освіти є свідомо обмеженою з боку країни-окупанта: через логістичні перешкоди в переміщенні з окупованих територій через лінію фронту, а також фактичної неможливості отримувати українську освіту на ТОТ через переведення на стандарти РФ і відсутність предметів українознавчого циклу.

Згідно з умовами Програми УЗ, російські ВНЗ безпосередньо працюють із дітьми з ТОТ, застосовуючи щодо них психологічне втручання і реалізуючи програму, спрямовану на формування російської ідентичності, та популяризує російські молодіжні рухи. Таким чином, відбувається зміна свідомості українських дітей, під впливом психологічного тиску втрачається ідентифікація себе як громадянина України – і одночасно формується лояльність до держави-окупанта.

Зазначені вищеперераховані та інші складові програми «Університетські зміни», які детальніше описані в цьому звіті, є порушеннями норм міжнародного права та мають бути припинені в найкоротші терміни.

Юридична кваліфікація

Наявні докази, зібрані ЦГП «Альменда», свідчать про те, що програма «УЗ» відбувається масово і організовано для дітей з окупованих частин Донецької, Луганської, Запорізької і Херсонської областей, які з 2023 року називаються «новими територіями», щоб допомогти

---

¹ У 2022 році для абітурієнтів з ТОТ були виділені бюджетні місця в 12 ВНЗ РФ, більшість з яких були учасниками «Університетських змін». У 2023 році абітурієнти з т. зв. ЛНР, ДНР, Херсонської та Запорізької областей вступають як громадяни РФ (передбачає отримання паспорту РФ) мають змогу вступати до інститутів та університетів як за результатами ЄДІ, так і за підсумками вступних іспитів, які проведе сам навчальний заклад. Діти, які навчалися у ВНЗ України, що припинили діяльність та були розташовані на ТОТ т. зв. ДНР, ЛНР, Запорізької області, Херсонської області, які не завершили навчання у 2021/22 та 2022/23 навчальних роках, зараховуються у 2022/23 та 2023/24 навчальні роки на навчання за такими ж освітніми програмами до ВНЗ РФ, які розташовані на ТОТ, за рахунок бюджету незалежно від наявності вільних місць.

«інтегруватись в освітню систему РФ» і заохотити до подальшого вступу до російських ВНЗ². Згідно зі статтею 43 Гаазьких правил, російська окупаційна влада не має повноважень впроваджувати російське федеральне законодавство, а натомість має поважати закони, які діяли на території до настання окупації. Держава-окупант також має «у співробітництві з державними та місцевими органами влади сприяти належному функціонуванню закладів, відповідальних за піклування про дітей і їхню освіту»³. Програми, які натомість спрямовані на те, щоб кардинально змінити освітню систему на окупованих територіях – як зазначено в цілях УЗ, суперечать нормам МГП і є порушенням правил режиму окупації, встановленому Гаазькими правилами, Женевською конвенцією про захист цивільного населення, а також звичаєвих норм гуманітарного права, які жорстко обмежують повноваження держави-окупанта і закріплюють право мешканців окупованих територій на збереження нормального життя, без суттєвих втручань від тимчасових окупаційних адміністрацій.

Також важливим моментом у контексті програми «УЗ» є вплив на демографічну складову окупованих територій, бо «статус-кво» окупованих територій може змінитися як шляхом того, що після навчання дитина вирішить залишитись на території Росії чи повернеться на ТОТ для подальшої роботи в окупаційній адміністрації держави-окупанта, яка свавільно впроваджує свої закони.

Щодо порушень норм міжнародного права прав людини в аспекті перевиховання

У питанні управління окупованими територіями Росія зв'язана не лише нормами міжнародного гуманітарного права, а й нормами міжнародного права прав людини щодо забезпечення прав і свобод для населення окупованих територій. РФ є стороною Конвенції про права дитини 1989 р., де закріплюється принцип верховенства «найкращих інтересів дитини» у всіх питаннях, що стосуються дитини – у тому числі збереження власної ідентичності (включно з громадянською ідентичністю), освіти та відпочинку⁴. Ми вважаємо, що має місце порушення прав дитини з огляду на наступне:

- ▶ у статті 8 Конвенції закріплено, що дитина має право на збереження ідентичності, що включає і національну ідентичність. У той час основний фокус програми УЗ – це виховати в дітях з так званих «нових територій» таку «російську громадянську ідентичність», яка в подальшому навчить їх бути справжніми громадянами РФ і фасилітувати їхнє подальше переміщення до РФ для навчання⁵. Ми вважаємо, що такі дії

2 <https://будьдвигнени.рф/projects/28>, архів <https://archive.ph/KfKXl>

3 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text, архів <https://archive.ph/QUJOp>

4 https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-84647-3_4, архів <https://archive.ph/wip/h0zSq>

5 <https://lug-info.com/news/bolee-10-tys-detej-iz-lnr-s-nachala-leta-pobyvali-na-universitetskih-smenah-i-v-lageryah-rf>, архів <https://archive.ph/OSAt4>

<https://www.tspu.edu.ru/news/25555-universitetskie-smeny-tgpu-bolshoe-puteshestvie-po-bolshomu-universitetu-tomska.html>, архів <https://archive.li/5blkt>

<https://guu.ru/совет-федерации-минобрнауки-движен/>, архів <https://archive.ph/LDTKb>

російської влади, яка організовує цю програму для дітей з окупованих українських територій, є порушенням права на збереження ідентичності через стимулювання «присягання на вірність державі-окупанту»⁶. Про це, наприклад, свідчать проведення лекцій на тему: **«Я громадянин своєї країни»** (Росії в даному контексті)⁷. Про формування в українських дітей «російської ідентичності» повідомляють і самі університети⁸.

► У статтях 28 – 29 Конвенції закріплено право дитини на освіту, що включає й неформальну освіту, яка має підпорядковуватися конкретним критеріям, що називається «цілями освіти»:

- b) виховання поваги до прав людини та основних свобод, а також принципів, проголошених у Статуті Організації Об'єднаних Націй;
- c) виховання поваги до батьків дитини, її культурної самобутності, мови і національних цінностей країни, в якій дитина проживає, країни її походження та до цивілізацій, відмінних від її власної;
- d) підготовку дитини до свідомого життя у вільному суспільстві в дусі розуміння, миру, терпимості, рівноправності чоловіків і жінок та дружби між усіма народами, етнічними, національними і релігійними групами, а також особами з корінного населення;

Натомість у програмі УЗ передбачені заходи, що стосуються мілітаризації українських дітей, як, наприклад, участь дітей у воєнно-спортивній грі «Зірниця» [рос. – «Зарниця»]⁹ та відвідування російських центрів військово-патріотичного виховання¹⁰. Дітям також нав'язують постулати про «героїзм російської армії» та боротьбу з «українським нацизмом» під час нинішньої російсько-української війни¹¹. Такі дії суперечать цілі d) підготовку дитини до свідомого життя у вільному суспільстві в дусі розуміння, миру, терпимості... та b) виховання поваги до прав людини та основних свобод, а також принципів, проголошених у Статуті Організації Об'єднаних Націй.

6 Convention (IV) respecting the Laws and Customs of War on Land and its annex: Regulations concerning the Laws and Customs of War on Land. The Hague, 18 October 1907, <https://ihl-databases.icrc.org/en/ihl-treaties/hague-conv-iv-1907/regulations-art-45>, архів <https://archive.ph/wip/sHyyR>

7 <https://uust.ru/news/get/universitetskie-smeny-dlya-detej-iz-luganskoj-i-doneckoj-narodnyh-respublik/>, архів <https://archive.ph/wip/qvNPs>

8 https://donstu.ru/structure/science-education/news/3072/obshchee/universitetskie-smeny-letu-2022_pl-i-snova-novyj-razdel-/, архів <https://archive.ph/1vewL>

9 <https://tsutmb.ru/news/v-derzhavinskiy-zaekhali-uchastniki-trety-universitetskoy-smeny/>, архів <https://archive.ph/wip/Di26T>

10 <https://www.pomorie.ru/2023/10/31/6540f3a6a71e4235300f02b3.html>, архів <https://archive.ph/wip/DoXv4>

11 <https://welkome.shgpi.edu.ru/press/novosti-press-sluzhba/2022/06/chetvertyi-den-universitetskoi-smeny-2/?L=154>, архів <https://archive.li/YVAlg>

Патріотична складова включає фактичне заперечення української культурної самобутності¹². Про це свідчить те, що дітей намагаються залучити до «традиційних російських цінностей»¹³ і нав'язати їм «російську громадянську ідентичність»¹⁴.

Відомо, для формування російського патріотизму під час змін дітей залучали до церемонії підняття російського прапору¹⁵ (в деяких змінах – щоденно¹⁶), а також виконання гімну РФ¹⁷. Російські символи і ритуали, за словами методистів змін, є необхідністю¹⁸. Тому має місце порушення цілі *с) виховання поваги до... її культурної самобутності, мови і національних цінностей країни, в якій дитина проживає, країни її походження...*

▶ Згідно зі статтею 31 Конвенції, дитина має право на відпочинок та дозвілля, а також участь у культурному житті. Слід зазначити, що ігри й відпочинок не можуть бути нав'язані дитині, а участь у культурному житті є важливою для формування власної ідентичності. Так, на думку Комітету ООН з прав дитини, «обов'язкові або примусові ігри та спорт або обов'язкова участь у молодіжній організації не є відпочинком». Наприклад, військова освіта, яка поширюється на дозвілля дітей в рамках загальної освіти та/або позашкільних заходів, має характер «обов'язкових або вимушених ігор», що не відповідає духу Конвенції¹⁹.

Відомо, що одним з організаторів «УЗ» є організація «Двіженіє первих», до вступу в яку активно агітують дітей під час участі в змінах. Також «Двіженіє первих» активно пропагує ідеї російського патріотизму під час УЗ, наприклад під час зміни у Академії Шиглці, де брали участь діти з окупованих українських територій²⁰. Відомо, що уряд РФ планує залучити кожну дитину до участі в цій організації²¹. Також під час змін діти беруть участь у військових іграх як «Зірниця» [рос. – «Зарниця»]²², які направлені не на розвиток дитини, а на мілітаризацію, що не відповідає статті 31.

12 <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=54162298>, архів <https://archive.ph/wip/Z23lo>

13 <https://moyaokruga.ru/Print.aspx?articleId=536392>, архів <https://archive.ph/NgE7Y>
https://www.vlsu.ru/index.php?id=140&no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=8508,
архів <https://archive.ph/wip/2fv8B>

14 <https://t.me/minobrlnr/3014>, архів <https://archive.ph/wip/Rf1gs>

15 <https://www.susu.ru/ru/news/2023/08/25/v-zavershilsya-proekt-universitetskie-smeny-ob-itogah-v-nashem-longride>, архів <https://archive.ph/wip/8rNvC>
<https://shgpi.edu.ru/press/novosti-press-sluzhba/2022/06/sostojalos-otkrytie-pervoi-universitetskoj-smeny-v-shadrinske?L=338>, архів <https://archive.ph/wip/bLA02>

16 https://www.vstu.ru/university/press-center/news/universitetskaya_zhizn/vtoraya_universitetskaya_smena_v_volggtu_zakonchila_svoyu_rabotu/, архів <https://archive.ph/jetHB>

17 <https://shgpi.edu.ru/press/novosti-press-sluzhba/2022/06/sedmoi-den-universitetskoj-smeny/>,
архів <https://archive.ph/wip/dBnmp>

18 https://vk.com/video-156085134_456239354?t=1m23s, архів <https://archive.ph/0qwR6>

19 https://www.osce.org/files/f/documents/7/7/542751_0.pdf, архів <https://archive.ph/wip/3v13f>

20 <https://www.ghpa.ru/academy/all/item/meropriyatiya-po-patrioticheskomu-vospitaniyu-shkolnikov-iz-dnr-proveli-v-ramkakh-programmy-universitetskie-smeny>, архів <https://archive.ph/wip/5d54D>

21 <https://verstka.media/kak-rabotaet-dvizhenie-pervyh-novaja-pionerija-kotoraja-skoro-pojavitsja-vo-vseh-shkolah>, архів <https://archive.ph/wip/JPWDH>

22 <https://tsutmb.ru/news/v-derzhavinskiy-zaekhali-uchastniki-trety-universitetskoj-smeny/>,
архів <https://archive.ph/wip/Di26T>

Також ігри і дозвілля, які використовує РФ в програмах УЗ, направлені не на «формування власної ідентичності», а саме на заміщення української ідентичності російською (і недоречно говорити, що ознайомлюючи дітей з російською культурою, Росія намагається створити добросусідські відносини)²³. Через дозвілля, як наприклад екскурсії по місцях слави РФ, музеях і виставках²⁴, дітям нав'язують повагу до історії РФ, намагаючись адаптувати до реалій буття «громадянина РФ»²⁵. Ігри (квести), фільми патріотичного спрямування²⁶ також використовуються для нав'язування російського патріотизму²⁷. Тому ігри і дозвілля, які направлені не на всебічний розвиток дитини, а реалізацію власної політики держави щодо переслідування політичних цілей (як нав'язування ідентичності), є несумісними зі ст. 31 Конвенції.

Такої дії РФ щодо позбавлення українських дітей на ТОТ фундаментальних прав з оглядом на їх національну приналежність може розглядатись як злочин проти людяності, а саме дискримінаційне переслідування (стаття 7.1.(h) Римського статуту МКС).

Щодо факту переміщення

Міжнародне гуманітарне право встановлює жорсткі обмеження щодо можливого переміщення цивільного населення під час окупації – так згідно зі ст. 49 Женевської Конвенції з захисту цивільних осіб забороняється примусове переміщення і депортація цивільного населення державою-окупантом. Термін «примусове переміщення» включає не тільки застосування фізичної сили, а й «загрозу застосування сили або примусу, викликану, наприклад, страхом насильства, примусу, затримання, психологічного пресингу або зловживання владою щодо такої особи або іншої особи, або через застосування примусу»²⁸.

Ключовим аспектом у розрізненні примусового і добровільного переміщення є наявність чи відсутність згоди. Тим не менш, встановлення автентичності й інформованої згоди на переміщення з боку захищених осіб, які перебувають під контролем ворожої держави, непросте завдання, і планка для отримання добровільної згоди дуже висока²⁹, особливо враховуючи контекст окупації. Це особливо релевантно в контексті переміщення дітей, які згідно зі ст. 77 ч. 1 додаткового протоколу, користуються особливою повагою, і їм забезпечується захист від будь-якого роду непристойних посягань³⁰.

23 <https://digitallibrary.un.org/record/778539>, архів <https://archive.ph/wip/bZNWq>

24 <https://moyaokrug.ru/Print.aspx?articleId=536392>, архів <https://archive.ph/NgE7Y>

25 https://vk.com/wall52156120_18411, архів <https://archive.ph/GseZa>

26 <https://astrakhan.su/news/education/universitetskie-smeny/>, архів <https://archive.ph/wip/Bi3J7>

27 <https://www.susu.ru/ru/news/2023/08/25/v-zavershilsya-proekt-universitetskie-smeny-ob-itogah-v-nashem-longride>, архів <https://archive.ph/wip/8rNvC>

28 Prosecutor v. Milorad Krnojelac (Trial Judgement), IT-97-25-T, ICTY, 15 March 2002, paragraph 475. <https://www.refworld.org/jurisprudence/caselaw/icty/2002/en/19276>, архів <https://web.archive.org/web/20240209173201/https://www.refworld.org/jurisprudence/caselaw/icty/2002/en/19276>

29 <https://www.nrc.no/globalassets/pdf/legal-opinions/cerone.pdf>, архів <https://archive.ph/wip/VSUqW>

30 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text, архів <https://archive.ph/himK1>

З 4 грудня 2022 року (тобто з моменту «ратифікації» так званої угоди про входження окремих територій України до складу РФ) ми можемо говорити про де-факто відсутність документально **підтвердженої згоди батьків** на переміщення дітей на територію РФ. Зокрема РФ заявляла, що з 4 грудня 2022 року вже не потрібна письмова згода батьків на перевезення дитини через державний кордон Росії з території так званих «ЛНР» і «ДНР», про що зазначив так званий «Міністр освіти і науки ЛНР»³¹ і «депутатка» т. з. «ДНР»³². Є випадки, коли **така згода цілком відсутня**, бо на територію РФ вивозили дітей, які перебували у закладах опіки, і законним представником яких є держава Україна. Зокрема встановлено, що діти з «Луганського дитячого будинку» брали участь в «Університетських змінах», а саме у Педагогічному університеті Республіки Удмуртія (РФ)³³. Так звані «нотаріуси ЛНР»³⁴ оформлювали «дозволи» на вивіз дітей з дитячого будинку, про що зокрема заявляла так звана «директорка» цієї інституції³⁵. Також відомо про участь дітей-сиріт у програмі УЗ в Омській області³⁶.

Такі дії потенційно можуть підпадати під дію Римського статуту МКС як «насильницьке зникнення осіб», що означає «арешт, затримання або викрадення осіб державою чи політичною організацією або з їхнього дозволу, за їхньої підтримки чи за їхньою мовчазною згодою з подальшою відмовою визнати таке позбавлення волі або повідомити про долю чи місце перебування цих осіб з метою залишення їх без законодавчого захисту протягом тривалого періоду»³⁷. У такому випадку також можна говорити про фактичне викрадення дітей, яке є одним із серйозних порушень проти дитини, визначених Радою Безпеки ООН за наявності всіх елементів³⁸.

У той же час для нас важливо зазначити, що зважаючи на ситуацію окупації, яка відбувається на тимчасово окупованих територіях Донецької, Луганської, Запорізької, Херсонської областей та Автономної Республіки Крим та м. Севастополь, звідки є діти, які беруть участь у програмі «Університетські зміни», де російські окупаційні адміністрації впроваджують російські закони, здійснюють тиск і залякують батьків, ми не вважаємо за можливе говорити про автентично інформовану згоду на вивіз дітей до РФ навіть серед тих, чії батьки де-юре погодились на участь дітей у програмі. Вищезгадані тези підтверджуються зокрема в дослідженні «Amnesty International», де на підставі інтерв'ю з потерпілими, яким вдалося виїхати з окупованих Росією територій, наголошують на тому, що на батьків здійснюється інтенсивний тиск з боку окупаційних адміністрацій щодо відвідування шкіл і навчання за російською

31 <https://www.lugansk.kp.ru/daily/27510/4771907/>, архів <https://archive.ph/EeLja>

32 <https://bloknot-donetsk.ru/news/presechenie-granitsy-dnr-i-rostovskoy-oblasti-s-de-1609964>, архів <https://archive.ph/1D0T6>

33 <https://детскийдом.школа-лнр.рф/post/62c99be76427eb72ae8052d1/>, архів <https://archive.ph/wip/lYciA>

34 <https://lug-info.com/news/notariussy-lnr-oformyat-dokumenty-dlya-vyezda-na-otdyh-v-rossiyu-bolee-10-tys-detej/>, архів <https://archive.li/RXBIU>

35 <https://детскийдом.школа-лнр.рф/post/62cc564d6427eb72ae8052d9/>, архів <https://archive.ph/wip/Jh8eV>

36 <https://lug-info.com/news/okolo-dvuh-tys-detej-iz-lnr-otpravilis-na-otdyh-v-rf-v-mae-iyune-zampred-pravitel-stva/>, архів <https://archive.ph/wip/Se77A>

37 https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text/, архів <https://archive.ph/4sQd3>

38 https://childrenandarmedconflict.un.org/wp-content/uploads/2022/05/22-00040_Abduction-Guidance-for-CAAC_FINAL_WEB-1.pdf, архів <https://archive.ph/wip/IsM5y>

програмою, а також тиск на дітей – наприклад, за відмову співати гімн РФ, учням погрожують відправкою до сиротинця³⁹. Тобто фактично випадків, коли «згода» батьків на участь у програмі була дана під тиском, а, отже, фактично відсутня, а значить, і насильницьких зникнень і викрадень дітей заради участі у програмі «Університетські зміни» може бути набагато більше, але встановити і верифікувати їх з відкритих джерел неможливо, і вони мають бути належним чином розслідуванні після деокупації.

МЕТОДОЛОГІЯ

Звіт охоплює період від 6 червня 2022 року до 31 серпня 2023 року та ґрунтується на інформації, зібраній громадською організацією Центр Громадянської Просвіти «Альменда» виключно із відкритих джерел, зокрема:

- повідомлень органів державної влади Російської Федерації та окупаційних адміністрацій;
- офіційних статистичних даних Російської Федерації;
- інформації, розміщеної на офіційних сайтах та офіційних сторінках у соціальних мережах (зокрема соціальна мережа «ВКонтакте») навчальних закладів Російської Федерації, а також тих, що перебувають на тимчасово окупованих територіях України;
- інформації та повідомлень організацій, установ та інших органів, пов'язаних з проведенням «Університетських змін»;
- публікаціях ЗМІ Російської Федерації та тимчасово окупованих територій України.

У рамках даного звіту документаторами громадської організації ЦГП «Альменда» були використані лише доступні для них джерела. Збір та аналіз інформації тривав до 30 листопада 2023 року. Інформація та повідомлення, які не вдалось верифікувати станом на момент публікації звіту, не увійшли до нього.

Використання даних із соціальної мережі «ВКонтакте» зумовлено тим, що представники окупаційної влади розміщують у ній свої офіційні сторінки, тому вона є фактично єдиним можливим джерелом доступу для отримання необхідних відомостей.

Збір інформації та моніторинг не здійснювався щодо змін проєкту «Університетські зміни», в яких не брали участь діти з тимчасово окупованих територій України.

---

39 https://www.amnesty.org.ua/wp-content/uploads/2023/12/ukr_ukraine-schooling-briefing.pdf/, архів <https://archive.ph/wip/n2LJF>

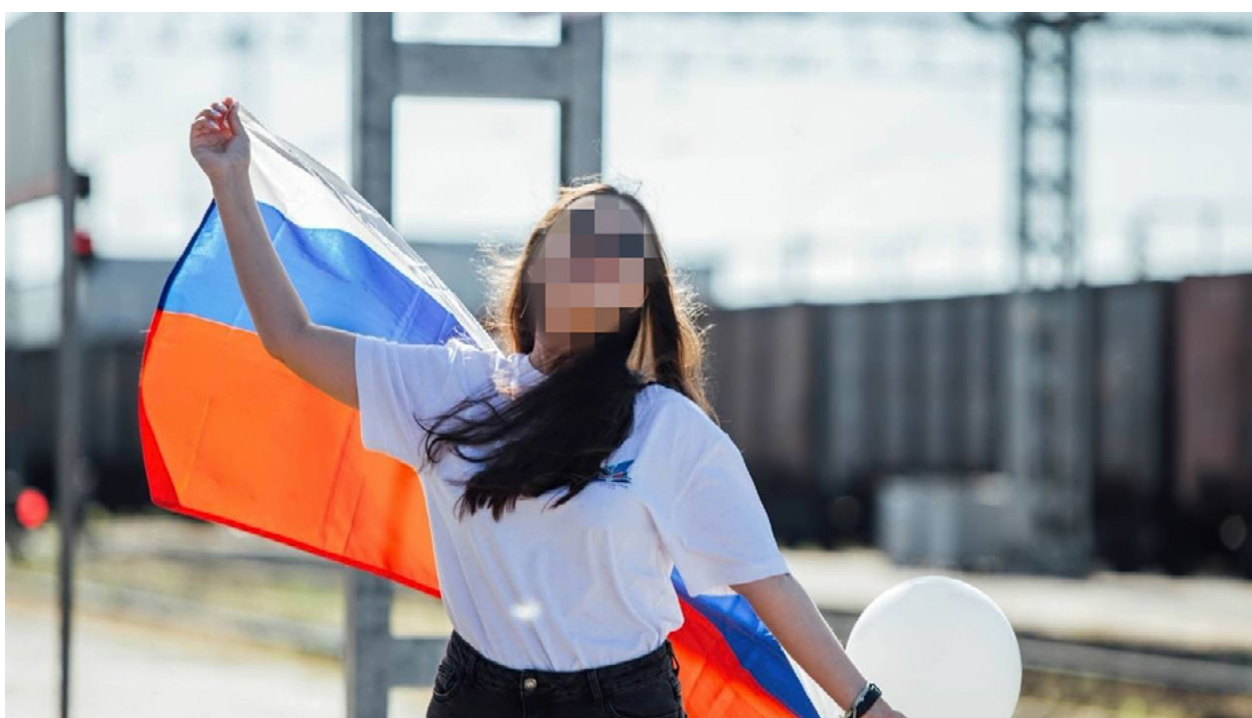
ВИКОРИСТАНІ У ЗВІТІ СКОРОЧЕННЯ

ТОТ	тимчасово окуповані території України.
ЗМІ	засоби масової інформації.
РФ	Російська Федерація.
т. зв. СВО	«спеціальна воєнна операція» – термін, яким в Росії називають повномасштабне вторгнення в Україну.
т. зв. ДНР	так звана Донецька Народна Республіка, тобто тимчасово окупована Російською Федерацією територія Донецької області.
т. зв. ЛНР	так звана Луганська Народна Республіка, тобто тимчасово окупована Російською Федерацією територія Луганської області.
АНО	автономна некомерційна організація.
авт. прим.	авторська примітка.
ЗВО	заклади вищої освіти.
ВНЗ	вищий навчальний заклад.
ФДБОУ ВО	федеральна державна бюджетна освітня установа вищої освіти.

I. КОНТЕКСТ, ЦІЛЬОВІ ГРУПИ ТА ПРАВОВА ОСНОВА

1. БЕКГРАУНД: ПРО ЩО ЦЯ ПРОГРАМА?

«Університетські зміни» [рос. – «Университетские смены»] (далі за текстом – «Університетські зміни», проєкт) – уніфікована виховна програма, яка проводиться в кампусах російських університетів для дітей 12-17 років, протягом змін, тривалістю 10 днів кожна.

«Університетські зміни» розпочались 6 червня 2022 року як пілотний проєкт для дітей з так званих ДНР та ЛНР, організований Міністерством науки та вищої освіти РФ спільно з Мінпросвіти РФ за участю фахівців Росмолоді [рос. – *Росмолодежь*] та лекторів Товариства «Знання» [рос. – *Общество «Знание»*]. Важливо, що проєкт був розроблений на виконання особистого доручення президента РФ Володимира Путіна^{40,41}. Метою програми є профорієнтація та **формування російської ідентичності, а де-факто – русифікація українських дітей, стирання української свідомості та стимулювання їх переїзду з окупованих територій на навчання та подальше проживання в РФ.**

Одним зі свідчень цього є коментар чиновниці окупаційної влади – радниці голови т. зв. ЛНР Марини Філіппової:

“

В «Університетських змінах» ми навмисно акцентували на тому, щоб учасниками були діти зі звільнених територій (прим. – ТОТ України) та випускники. Вони були налаштовані вступати до українських вишів... тепер (прим. – мається на увазі після участі в «Університетських змінах») вони готові продовжити навчання в російських навчальних закладах (прим. – авторський переклад)⁴².

Поряд із профорієнтаційною, головною метою проєкту є формування російської ідентичності у дітей^{43,44}, що свідчить про фактичне знищення громадянської ідентичності як українців. Це досягається за рахунок розробки програм змін, які включають інваріантну та варіативні частини, поділені на шість обов'язкових модулів: *освітній, культурно-патріотичний, надпрофесійний, спортивний, екскурсійний та відпочинковий*. Проте обов'язковою умовою програми є **патріотична спрямованість** (авт. прим. – у зазначеному контексті до РФ), яка проходить червоною ниткою через всю діяльність «Університетських змін»⁴⁵.

Високо оцінивши результати проведення пілотної версії проєкту 2022 року, особисто Володимир Путін у своїх інструкціях Російській державній раді дає доручення продовжувати «Університетські зміни» на постійній основі, сформувавши програму цивільно-патріотичного та суспільно корисного молодіжного туризму, до якої включити і згаданий проєкт^{46,47}. Відтак у 2023 році «єдина освітня програма для дітей старших класів, головним завданням якої є

40 https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/52522/?sphrase_id=7771294, архів <https://archive.ph/wip/HVtom>

41 <https://www.kremlin.ru/events/president/news/70319>, архів <https://archive.ph/JNmKG>

42 <https://lug-info.com/news/bolee-10-tys-detej-iz-lnr-s-nachala-leta-pobyvali-na-universitetskih-smenah-i-v-lageryah-rf>, архів <https://archive.ph/0SA4t>

43 <https://t.me/minobrlnr/3014>, архів <https://archive.ph/wip/Rf1gs>

44 <https://moyaokruga.ru/Print.aspx?articleId=536392>, архів <https://archive.ph/NgE7Y>

45 <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=54162298>, архів <https://archive.ph/wip/Z23lo>, архів файлу <https://archive.ph/wip/5oQcu>

46 <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/69291>, архів <https://archive.ph/wip/PcOQh>

47 <http://www.kremlin.ru/acts/assignments/orders/70421>, архів <https://archive.ph/ThzSl>

організація **профільних (тематичних) змін щодо формування російської ідентичності** на базі провідних вузів Російської Федерації «Університетські зміни» увійшла у програму «Цивільно-патріотичного та суспільно корисного молодіжного туризму «Більш, ніж подорож» [рос. – «Больше, чем путешествие»]⁴⁸.

Водночас у 2023 році «Університетські зміни» масштабуються, про що зазначає, зокрема, міністр науки та вищої освіти РФ Валерій Фальков – «планується залучити до участі не лише дітей із нових суб'єктів РФ, а й дітей учасників СВО, ветеранів бойових дій та героїв Росії, а також демобілізованих студентів із нових суб'єктів» (прим. – під новими суб'єктами маються на увазі ТОТ України)^{49, 50, 51}.

Поряд із розширенням категорій залучених дітей, у 2023 році до проекту «Університетські зміни» залучаються й нові виконавці, зокрема Загальноросійський громадсько-державний рух дітей та молоді «Рух перших» [рос. – *Общероссийское общественно-государственное движение детей и молодежи «Движение первых»*], яке є організатором визначених змін весняного та літнього етапів, для чого створено сайт⁵², на якому розміщені умови участі в проєкті, терміни проведення та вимоги до учасників⁵³.

Відтак проєкт «Університетські зміни» є одним з інструментів російської молодіжної політики для впливу на дітей з ТОТ України, який почався після повномасштабного вторгнення в Україну та поширив свою дію на всі ТОТ, перетворившись в масовий, постійно діючий проєкт.

2. ЦІЛЬОВА ГРУПА: ХТО БЕРЕ УЧАСТЬ?

У 2022 році організатори проєкту повідомляють, що програма УЗ розрахована для школярів 12–17 років із т. зв. із Донецької та Луганської народних республік^{54, 55}. Але фактично у 2022 році проєкт «Університетські зміни» проводився і для дітей з тимчасово окупованих територій

48 https://cms-prod.hb.bizmrg.com/files/_/cYEON3ws/Положение_БЧП_7.04.23.pdf, архів <https://archive.ph/WDQGK>

49 https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/67940/?sphrase_id=7544973, архів <https://archive.ph/pB5ed>

50 https://www.minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/68712/?sphrase_id=7771978, архів <https://archive.ph/wip/qN02o>

51 https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/67214/?sphrase_id=7544973, архів <https://archive.li/ap31v>

52 <https://будьддвижени.рф/projects/28>, архів <https://archive.ph/KfKXl>

53 <https://будьддвижени.рф/>, архів <https://archive.ph/wip/xzzyi>

54 https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/52522/?sphrase_id=7544973, архів <https://archive.ph/ASCMu>

55 <https://t.me/minprosr/223>, архів <https://archive.ph/wip/ALsOf>

Запорізької та Херсонської^{56, 57, 58, 59, 60, 61}, а також Харківської областей (прим. – на момент її часткової окупації)^{62, 63, 64, 65}. Також деякі університети як виконавці проєкту зазначають про участь дітей від 9 до 19 років⁶⁶.

У 2023 році «Університетські зміни» відбуваються за участі «Руху перших» та умовно поділяються на два види: перші проводились «Рухом перших», однією з умов участі в яких було членство в русі та реєстрація на офіційному сайті руху; другі – без обов'язкового членства в русі, проте програма зміни містила день, присвячений «Руху перших». В обох випадках

56 https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/67214/?sphrase_id=7544973, архів <https://archive.ph/ap31v>.

57 <https://kherson-news.ru/society/2022/07/26/16062.html>, архів <https://archive.ph/wip/dYyVA>

58 https://t.me/VGA_Kherson/2610, архів <https://archive.ph/wip/18a2t>

59 https://t.me/VGA_NovayaKahovka/4318, архів <https://archive.ph/wip/33fM8>

60 https://t.me/VGA_Kherson/2871, архів <https://archive.ph/MjBu3>

61 https://t.me/VGA_Kherson/4119, архів <https://archive.ph/wip/oi1Si>

62 <https://ru-center.tsput.ru/онлайн-школа>, архів <https://archive.li/CQSVu>

63 <https://news-kharkov.ru/society/2022/08/16/10870.html>, архів <https://archive.li/Jx3RD>

64 <https://www.slidstvo.info/warnews/dokazy-genocydyu-yak-rosijski-okupanty-verbuyut-ta-vykradayut-ukrayinskyh-ditej/?tztc=1>, архів <https://archive.li/93NOX>

65 https://t.me/Kharkov_Perviy/11707, архів <https://archive.ph/wip/eA09t>

66 https://donstu.ru/structure/science-education/news/3072/obshchee/universitetskie-smeny-leto-2022_pl/i-snova-novyy-razdel-/, архів <https://archive.ph/wip/1vewL>

представники руху проводили зустрічі з дітьми, розказували про перспективи членства в «Русі перших» та агітували до вступу нових дітей.

Учасниками змін «Руху перших» були переможці конкурсного відбору з числа активістів Руху у віці від 14 до 17 років, зареєстрованих на платформі [будьвдвигенни.рф](https://budvdvighenni.ru).

Варто зазначити, що в 2023 році відбулось підвищення віку для участі в змінах у порівнянні з 2022 роком, що, на думку авторів звіту, ймовірно, пов'язано з набуттям дітьми з 14 років додаткової правосуб'єктності згідно з законодавством РФ. Зокрема, з 14 років діти підпадають під політику примусової паспортизації, яку впроваджує РФ на окупованих територіях. Отримання паспорту громадянина РФ зокрема дозволяє отримувати право вступати до молодіжних рухів, а також їздити в поїздки по Росії без супроводу та нотаріально оформленої згоди батьків. Користуючись цим та вважаючи ТОТ Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей «свою» територією після т. зв. включення їх до складу РФ у жовтні 2022 року, РФ вивозить дітей за правилами внутрішнього переміщення по країні без отримання додаткової згоди від батьків чи законних представників.

Конкурсний відбір, зокрема, включав завдання з підготовки відеоролика, який відображав місію Руху: БУТИ З РОСІЄЮ, БУТИ ЛЮДИНОЮ, БУТИ РАЗОМ, БУТИ У РУСІ, БУТИ ПЕРШИМИ⁶⁷. Такі умови конкурсу є частиною механізму знищення української ідентичності у дітей з ТОТ, адже обов'язкова вимога використання у відео тези «бути з Росією» нав'язує дітям ідентифікацію себе невід'ємно від РФ. Переможців конкурсу для участі в «Університетських змінах» обирали згідно із затверджених квот, які включали: 157 дітей із тимчасово окупованих територій України весняного сезону та 121 дитину літнього сезону з ТОТ АР Крим та міста Севастополь, а також з т. зв. ДНР і ЛНР, окупованих частин Запорізької та Херсонської областей⁶⁸.

Участь в інших змінах проєкту «Університетські зміни» була масовою, здійснювалась без конкурсного відбору, пропозицію участі діти отримували від вчителів шкіл на ТОТ, в яких навчались діти⁶⁹. У свою чергу навчальні заклади отримували листи від окупаційної влади з інформацією про кількість дітей, строки та місце проведення змін.

Підтвердженням пропозиції від навчальних закладів є коментарі дітей з ТОТ Луганської області:

Я, як і багато інших дітей, які сьогодні їдуть зі мною, вступила до «Руху перших». На зміни я потрапила на пропозицію моєї школи, відразу погодилася і дуже рада цьому.

67 <https://storage.yandexcloud.net/rdsh/uploads/5c/cfc60f609cd3f83ce03b66067202b8.pdf>, архів <https://archive.ph/aLhou>

68 <https://budvdvighenni.ru/projects/28>, архів <https://archive.ph/KfKXl>

69 <https://лмбли.школа-лнр.рф/post/64bb98de920be3774a2fb4e4>, архів <https://archive.ph/wip/Q2jS9>

Дев'ятикласник Данило отримав запрошення, як шкільний активіст, а одинадцятикласник Саша – учасник «Руху перших».

Я вже був торік на «Університетських змінах», цього року я вступив до «Руху перших» і разом із хлопцями ми їдемо до вишу у Ростові. (прим. – авторський переклад)⁷⁰.

Окрім, на перший погляд, добровільної участі у проєкті «Університетські зміни», були і факти вивезення дітей без згоди їх законних представників, зокрема це участь дітей-сиріт та вихованців організацій інтернатного типу з ТОТ, законними представниками яких є держава Україна, котра не надавала дозволу на будь-яке їх переміщення на територію РФ^{71, 72, 73}.

На фото діти з Луганського дитячого будинку №1 на «Університетських змінах» в Глазовському педагогічному інституті⁷⁴

70 <https://www.lugansk.kp.ru/daily/27510/4771907/>, архів <https://archive.ph/EeLja>

71 <https://lug-info.com/news/okolo-dvuh-tys-detej-iz-lnr-otpravilis-na-otdyh-v-rf-v-mae-iyune-zampred-pravitel-stva>, архів <https://archive.ph/wip/Se77A>

72 <https://детскийдом.школа-лнр.рф/post/62c99be76427eb72ae8052d1>, архів <https://archive.ph/wip/lyciA>

73 <https://www.gazeta.ru/family/2022/07/16/15125240.shtml>, архів <https://archive.ph/wip/YhpSh>

74 <https://www.gazeta.ru/family/2022/07/16/15125240.shtml>, архів <https://archive.ph/wip/YhpSh>

Для вивозу дітей через кордон з РФ у 2022 році т. зв. нотаріуси ТОТ оформлювали нотаріально посвідчені довіреності, у тому числі для переміщення дітей-сиріт⁷⁵. Після т. зв. приєднання «нових територій» (прим. – які є ТОТ України) до складу РФ у жовтні 2022 року, нотаріальне оформлення згоди чи довіреності батьків не вимагається, залишився лише паспортний контроль для перетину дітьми кордону з РФ⁷⁶.

Вивезення малолітніх та неповнолітніх дітей на територію РФ для проведення «Університетських змін» свідчить про грубі порушення РФ норм міжнародного права, оскільки фактично неможливо перевірити автентичність документально оформленої згоди батьків і опікунів, як цього вимагає українське законодавство. Документи, оформлені т. зв. нотаріусами на ТОТ України, є юридично нікчемними, а відтак вивезення дітей до РФ фактично є незаконним переміщення через державний кордон України. В той же час слід зазначити, що в обох випадках – за наявності формальної згоди батьків на виїзд дітей та під час примусового вивезення для участі в «Університетських змінах», всі діти зазнавали інтенсивної індоктринації та русифікації, адже основною метою програми є знищення української ідентичності дітей з ТОТ, а також зміни демографічного складу окупованих територій через стимулювання переміщення на постійне місце проживання молоді на територію РФ.

3. ПРАВОВА ОСНОВА: ЯКІ РОСІЙСЬКІ ПРАВОВІ АКТИ РЕГУЛЮЮТЬ ЦЮ ПРОГРАМУ?

«Університетські зміни» як пілотний проєкт у 2022 році реалізовувався в рамках Концепції розвитку додаткової освіти дітей до 2030 р. та плану заходів щодо її реалізації, затвердженої Розпорядженням Уряду РФ від 31 березня 2022 р. № 678-р, одним із заходів якого була організація проведення олімпіад та інших конкурсних заходів для дітей та молоді, канікулярних профорієнтаційних шкіл, профільних та спеціалізованих змін. Виконавцями визначені Мінпросвіти РФ, Мінкультури РФ, Мінспорт РФ, зацікавлені громадські організації, органи виконавчої влади суб'єктів РФ. Фінансування здійснювалося за рахунок коштів федерального бюджету в межах бюджетних асигнувань, передбачених Міністерством просвіти РФ та зацікавленими федеральними органами виконавчої влади⁷⁷.

Результати проведення «Університетських змін» влітку 2022 року були озвучені на засіданні Президії Держради з питань розвитку туризму 06.09.2022⁷⁸. Високо оцінивши які, Володимир Путін дає доручення сформувати програми цивільно-патріотичного та суспільно корисного молодіжного туризму шляхом консолідації успішних молодіжних проєктів та програм⁷⁹.

75 <https://lug-info.com/news/notariussy-lnr-oformyat-dokumenty-dlya-vyezda-na-otdyh-v-rossiyu-bolee-10-tys-detej>, архів <https://archive.li/RXBIU>

76 <https://www.lugansk.kp.ru/daily/27510/4771907/>, архів <https://archive.ph/EeLja>

77 <http://government.ru/docs/all/140314/>, архів <https://archive.ph/wip/ecPQ3>

78 <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/69291>, архів <https://archive.ph/wip/PcOQh>

79 <http://kremlin.ru/acts/assignments/orders/69735>, архів <https://archive.ph/wip/1D0Re>

На виконання цього доручення створено програму цивільно-патріотичного та суспільно корисного молодіжного туризму «Більш, ніж подорож», до складу якої увійшла і «єдина освітня програма для дітей старших класів, головним завданням якої є організація профільних (тематичних) змін щодо формування російської ідентичності на базі провідних вузів Російської Федерації «Університетські зміни», що відображається в Положенні про програму цивільно-патріотичного та суспільно корисного молодіжного туризму «Більш, ніж подорож» [рос. – программа гражданско-патриотического и общественно полезного молодежного туризма «Больше, чем путешествие»]⁸⁰.

Володимир Путін на Засіданні Державної Ради 22.12.2022:

“ Підкреслю, змістовне наповнення молодіжних проєктів має сьогодні особливе значення. Зараз особливо важливими є проєкти просвітницької спрямованості. Інструменти для цього, звичайно, є – це тематичні заняття у школах, гуртках додаткової освіти, у військово-патріотичних, історичних клубах. ... Успішно зарекомендував себе і проєкт під патронатом російських вузів «Університетські зміни». ... І такі формати, безперечно, слід розширювати.» (прим. – авторський переклад)⁸¹.

Пропозиція зробити проєкт «Університетські зміни» постійним та розширити для дітей з усіх регіонів Росії (прим. – йдеться і про ТОТ України) в рамках розвитку молодіжного патріотичного туризму була висловлена головою комісії Держради з молодіжної політики

80 https://cms-prod.hb.bizmrg.com/files/_/cYEON3ws/Положение_БЧП_7.04.23.pdf, архів <https://archive.ph/WDQGK>

81 <http://kremlin.ru/events/president/news/70169>, архів <https://archive.li/uuhpn>

Дмитром Артюховим на Засіданні Державної Ради 22.12.2022⁸². На підтримку цієї пропозиції Володимиром Путіним надано доручення від 29 січня 2023 року № Пр-173ГС: забезпечити реалізацію освітньо-туристичних програм «Університетські зміни» на базі освітніх організацій вищої освіти із щорічним звітуванням⁸³.

Під час підготовки літньої оздоровчої кампанії 2023, у рішенні Президії Ради законодавців РФ при Федеральних Зборах РФ, зокрема, йдеться: Міністерству просвіти Російської Федерації спільно з Міністерством науки та вищої освіти Російської Федерації вдосконалювати практику проведення університетських профільних освітніх змін для дітей із нових суб'єктів РФ (прим. – йдеться про ТОТ України)⁸⁴.

У 2023 році одним з організаторів «Університетських змін» став загальноросійський громадсько-державний рух дітей та молоді «Рух перших» [рос. – *Общероссийское движение детей и молодежи «Движение Первых»*] (далі за текстом – «Рух перших»), який створений та керується згідно з федеральним законом «Про російський рух дітей і молоді» [рос. – *федеральный закон «О российском движении детей и молодежи»*]⁸⁵.

Відтак для реалізації проєкту «Університетські зміни» РФ були ухвалені нові нормативно-правові акти, які регулюють діяльність причетних до проведення проєкту новостворених молодіжних рухів, організацій, що поширюють свою діяльність і на ТОТ України всупереч нормам міжнародного права.

4. СТАТИСТИКА: СКІЛЬКИ ДІТЕЙ З ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ ВЖЕ ВЗЯЛИ УЧАСТЬ?

З червня до вересня 2022 року на базі 42 закладів вищої освіти РФ було проведено 6 змін тривалістю по 10 днів кожна (загалом 89 змін в усіх приймаючих ВНЗ), учасниками яких стали 11 458 осіб з ТОТ Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей, з них 10 611 дітей та близько 842 супроводжуючих^{86, 87, 88}.

82 <https://strategy24.ru/rf/news/molodezhnaya-politika-v-sovremennykh-usloviyakh>, архів <https://archive.ph/wip/s8n5V>

83 https://study.garant.ru/#/document/406266551/paragraph/1/doclist/1560/2/0/0/университетские_смены:0, архів <https://archive.ph/wip/Fnt9W>

84 http://szrf.km.duma.gov.ru/upload/site53/document_news/028/489/688/letnyayakampaniya.pdf, архів <https://archive.ph/wip/3m5ny>

85 https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_421798/, архів <https://archive.is/ihAkC>

86 https://fadm.gov.ru/documents/?filter_region=84&trends=28877&PAGEN_1=7, архів <https://archive.ph/wip/lF03f>

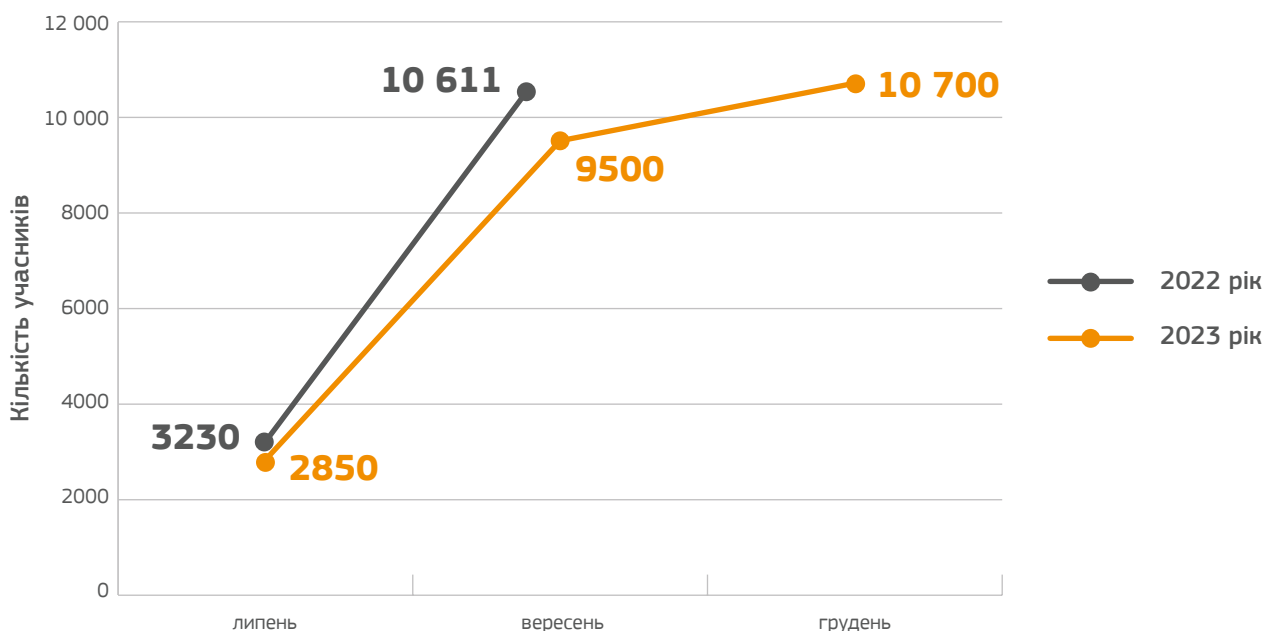
87 https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/62808/?sphrase_id=7784198, архів <https://archive.ph/wip/DJdlj>

88 https://www.minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/67940/?sphrase_id=7771978, архів <https://archive.ph/wip/kVbma>

На проміжному етапі проведення «Університетських змін» 2022 року, а саме за результатом завершення перших трьох змін (станом на липень), загальна кількість учасників складала 3230 осіб⁸⁹.

У 2023 році заявлено про масштабування проєкту, він був поділений на два сезони: весняний, учасниками якого стали майже 1500 дітей, в тому числі 145 з ТОТ Донецької, Луганської, Херсонської та Запорізької областей, та літній. Запланована загальна кількість учасників за результатами проведення цих етапів перевищувала 15000 осіб⁹⁰, в тому числі планувалось залучити 6000 дітей з т. зв. ДНР, 3000 з т. зв. ЛНР, 1100 з Херсонської області та 400 із Запорізької області⁹¹.

Динаміка кількості учасників

у 2022 році зміни завершилися у вересні
з 2023 року – проєкт постійнодіючий

За підсумками проведення «Університетських змін» 2023 року, кількість учасників з ТОТ Донецької, Луганської, Запорізької та Херсонської областей практично рівна минулорічній – близько 10700 школярів. Натомість кількість залучених у проведенні змін закладів вищої освіти збільшилась майже вдвічі – до 81 ВНЗ з 47 суб'єктів РФ⁹², з них близько 50 підпорядковані Міністерству науки та вищої освіти РФ та 30 Міністерству просвіти РФ⁹³.

89 <https://t.me/russiauniversities/2076>, архів <https://archive.ph/nXNBY>

90 <https://педагогнаставник.рф/kravczov-vstretilsya-s-uchastnikami-proekta-universitetskie-smeny/>, архів <https://archive.ph/KKUKb>

91 <https://dan-news.ru/obschestvo/bolee-10-tys.-uchastnikov-iz-novyh-regionov-prisoedinjatsja-k-universitetskim/>, архів <https://archive.ph/gCZBO>

92 <https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/molodezhnaya-politika/76365/?lang=ru>, архів <https://archive.ph/wip/Aq7yb>

93 <https://pravitelstvorb.ru/news/21270/>, архів <https://archive.ph/wip/RELA>

На проміжному етапі проведення змін 2023 року, кількість дітей з ТОТ Донецької та Луганської, Запорізької та Херсонської областей, які взяли участь у трьох змінах (станом на липень) на базі 21 ВНЗ, становила понад 2850 осіб⁹⁴.

За результатами проведення 8 зміни (станом на вересень) – понад 9500 дітей з ТОТ Донецької та Луганської, Запорізької та Херсонської областей брали участь в проєкті на базі 60 вищих навчальних закладів із восьми федеральних округів РФ⁹⁵.

Статистичні дані свідчать про розширення мережі залучених суб'єктів до проведення проєкту «Університетських змін», зокрема залучення вдвічі більшої кількості ВНЗ у 2023 році в порівнянні з 2022 роком, що є наслідком успішного досягнення цілей пілотної версії проєкту, яка полягала у формуванні російської ідентичності дітей шляхом їх русифікація та стиранні української свідомості. В той час причини зменшення кількості учасників з відкритих джерел встановити не вдалось, на думку авторів, це може бути наслідком підвищення віку учасників (з 12 до 14 років), а також побоюванням батьків відпускати дітей на територію РФ після неодноразових випадків неповернення вивезених на «відпочинок» дітей у 2022 році.

5. ФІНАНСУВАННЯ: ХТО ФІНАНСУЄ ПРОГРАМУ?

У 2022 році пілотний проєкт «Університетські зміни» фінансувався Міністерством просвіти РФ і охоплював транспорт, харчування, одяг тощо^{96, 97}.

Безпосередня оплата послуг (туристичного екскурсійного обслуговування, харчування, сувенірна, брендована продукція тощо), пов'язаних з організацією та проведенням змін, здійснювалась ВНЗ шляхом укладання контрактів з надавачами послуг^{98, 99, 100}.

Офіційну суму бюджетних коштів, витрачених на проведення «Університетських змін» встановити з відкритих джерел неможливо, але беручи до уваги витрати університетів для проведення кожної зміни, середні витрати на 1 учасника становлять близько 48 200 рублів. Враховуючи загальну кількість учасників, які взяли участь в «Університетських змінах» 2022 року, орієнтовний бюджет проведення проєкту становив мінімум **552 275 600 рублів**, що приблизно еквівалентно **6 054 062 доларів США**.

94 https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-podvedomstvennykh-uchrezhdeniy/71007/?sphrase_id=7784149, архів <https://archive.ph/wip/R0F3h>

95 <https://www.minobrnauki.gov.ru/press-center/news/molodezhnaya-politika/73326/>, архів <https://archive.ph/wip/b9m9m>

96 https://73online.ru/r/studenty_iz_luganska_priehali_v_ulyanovsk_na_universitetskuyu_smenu-105142, архів <https://archive.ph/wip/bLGAr>

97 <http://government.ru/docs/all/140314/>, архів <https://archive.ph/wip/ecPQ3>

98 <https://spending.gov.ru/goscontracts/contracts/1771202965122000017>, архів <https://archive.ph/57vN3>

99 <https://spending.gov.ru/goscontracts/contracts/1632306882522000004>, архів <https://archive.ph/wip/DEwR6>

100 <https://spending.gov.ru/goscontracts/contracts/59102028795220002990000>, архів <https://archive.ph/iOrHG>

У 2023 році, включивши реалізацію проєкту «Університетські зміни» до програми «Більш, ніж подорож», її фінансування здійснюється в рамках федерального проєкту «Підвищення доступності туристичних продуктів» у рамках державної програми РФ «Розвиток туризму». Відповідно до вказівок президента РФ В. Путіна від 23.01.2023 № Пр-90 головним розпорядником бюджетних коштів, необхідних для реалізації вказаної програми, визначено Федеральне агентство у справах молоді [рос. – *Росмолодежь*], а єдиним оператором Програми – АНО «Більш, ніж подорож» [рос. – АНО «*Больше, чем путешествие*»]¹⁰¹.

Програма «Більш, ніж подорож» – частина президентської платформи «Росія – країна можливостей» та реалізується за підтримки Загальноросійського громадсько-державного руху дітей та молоді «Рух Перших», Російського товариства «Знання», Міністерства просвіти РФ, Міністерства культури РФ, Міністерства науки та вищої освіти РФ, Міністерства економічного розвитку РФ та Росспівробітництва¹⁰².

Бюджет Федерального агентства у справах молоді у 2023 році склав 69 млрд рублів із запланованим збільшенням витрат за наступні три роки до 188 млрд рублів¹⁰³. Тобто саме з цих коштів здійснюється реалізація проєкту «Університетські зміни» за підтримки, зокрема, «Руху перших», окремий бюджет якого становить більше 19 млрд російських рублів¹⁰⁴.

101 https://cms-prod.hb.bizmrg.com/files/_/cYEON3ws/Положение_БЧП_7.04.23.pdf, архів <https://archive.ph/WDQGK>

102 <http://kdm44.ru/news/49818.html>, архів <https://archive.ph/wip/QAPyb>

103 https://minfin.gov.ru/ru/press-center/?id_4=38160-svetlana_gashkina_raskhody_byudzheta_na_molodezhnyu_politiku_vyrosli_boleem_chem_v_6_raz, архів <https://archive.ph/wip/v7tqR>

104 <https://www.vedomosti.ru/society/characters/2023/08/21/991049-mi-element-gosudarstvennoi-sistemi>, архів <https://archive.is/DjjOb>

II. ЗАЛУЧЕНІ АКТОРИ

1. РОСІЙСЬКІ ОФІЦІЙНІ ПОСАДОВЦІ, ЯКІ ЗАЛУЧЕНІ

За створенням, реалізацією та контролем проєкту «Університетські зміни» стоїть ряд посадових осіб РФ на чолі з президентом **Володимиром Путіним**. Саме за його розпорядженням проєкт був створений, президентськими дорученнями продовжений та масштабований¹⁰⁵.

Відповідальними за реалізацію проєкту визначені Міністерство науки та вищої освіти (на чолі з **Валерієм Фальковим**^{106, 107}, відповідальна особа від міністерства – **Григорій Гуров**¹⁰⁸ до грудня 2022, **Ольга Петрова**^{109, 110, 111}, з грудня 2022 року), Міністерство просвіти (на чолі з **Сергієм Кравцовим**¹¹², відповідальна особа від міністерства – **Наталія Наумова**¹¹³), Федеральне агентство у справах молоді (на чолі з **Ксенією Разуваєвою**)¹¹⁴, які підзвітні та підпорядковані Уряду РФ (на чолі з **Михайлом Мішустіним**)¹¹⁵, а те, в свою чергу, – президенту **Володимиру Путіну**.

106 <https://minobrnauki.gov.ru/about/governance/>, архів <https://archive.ph/wip/y2f6i>

107 https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_303875/b9221daa08f6bb9814cc1bb34bcf54bb5682647b/, архів <https://archive.ph/wip/lbdlm5>

108 <https://t.me/scienpolicy/30297>, архів <https://archive.ph/wip/fNpIk>

109 <https://t.me/scienpolicy/32509>, архів <https://archive.ph/wip/eiBe4>

110 <https://kbsu.ru/news/v-kbgu-startujut-universitetskie-smeny-2023/>, архів <https://archive.ph/wip/rRXVy>

111 <https://t.me/scienpolicy/33937>, архів <https://archive.ph/wip/bruHt>

112 <http://government.ru/gov/persons/314/events/>, архів <https://archive.ph/wip/6Gn3K>

113 <https://edu.gov.ru/press/7240/obschestvennyy-sovet-pri-ministerstve-prosvescheniya-rossiyskoy-federacii-pervogo-sozva-podvel-itogi-raboty-za-tri-goda/>, архів <https://archive.ph/wip/DzF7s>

114 <https://fadm.gov.ru/agency/structure/>, архів <https://archive.ph/wip/TIA1Y>

115 <http://premier.gov.ru/events/>, архів <https://archive.ph/АНKJb>

Додатково залученими до реалізації «Університетських змін» є організації та рухи:

- **Загальноросійська громадсько-державна просвітницька організація «Російське товариство «Знання»** [рос. – *Общероссийская общественно-государственная просветительская организация «Российское общество «Знание»*] (на чолі з **Максимом Древалем**)¹¹⁶;
- **Загальноросійський суспільно-державний рух дітей та молоді «Рух перших»** [рос. – *Общероссийское общественно-государственное движение детей и молодежи «Движение первых»*] (на чолі з **Григорієм Гуровим**)¹¹⁷;
- **АНО «Росія – країна можливостей»** [рос. – *АНО «Россия – страна возможностей»*] (на чолі з **Олексієм Комісаровим**)¹¹⁸;
- **АНО «Більш, ніж подорож»** [рос. – *АНО «Больше, чем путешествие»*] (на чолі з **Іваном Шулюпіним** до жовтня 2023 року¹¹⁹, **Олесею Тетеріною** з 03.10.2023)¹²⁰.

Об'єднує всі згадані організації та рухи однакова схема створення та управління – засновані за ініціативою чи указами президента Володимира Путіна, який у подальшому контролює через участь в органах їх управління, до яких входять одні і ті ж посадові особи РФ, зокрема Валерій Фальков, Сергій Кравцов та Ксенія Разуваєва.

Центральні міністерства, користуючись своїми повноваженнями, передають вказівки щодо реалізації проекту «Університетські зміни» нижчим за ієрархією органам федерального та регіонального рівнів, представникам окупаційної влади на ТОТ України, а також безпосередньо ВНЗ, які залучені до організації змін.

Зокрема, фігурують під час реалізації змін такі посадові особи – регіональні міністри освіти¹²¹, представники регіональних органів у сфері освіти¹²², депутати Держдуми РФ¹²³, федеральні представництва апарату уповноваженого з прав людини та інші¹²⁴.

Така система взаємозв'язків посадових осіб з «незалежними» організаціями та рухами свідчить про тоталітарні методи управління системою молодіжної політики РФ в цілому та проектом «Університетські зміни» зокрема.

116 https://znanierrussia.ru/articles/Древаль,_Максим_Алексеевич, архів <https://archive.ph/wip/ZDDHh>

117 <https://www.rusprofile.ru/id/1227700776038>, архів <https://archive.ph/1jwe0>

118 <https://www.rusprofile.ru/id/11478480>, архів <https://archive.ph/wip/6qxVG>

119 <https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/69293/>, архів <https://archive.ph/UICzl>

120 <https://www.rusprofile.ru/id/1227700772870>, архів <https://archive.ph/wip/7iXFE>

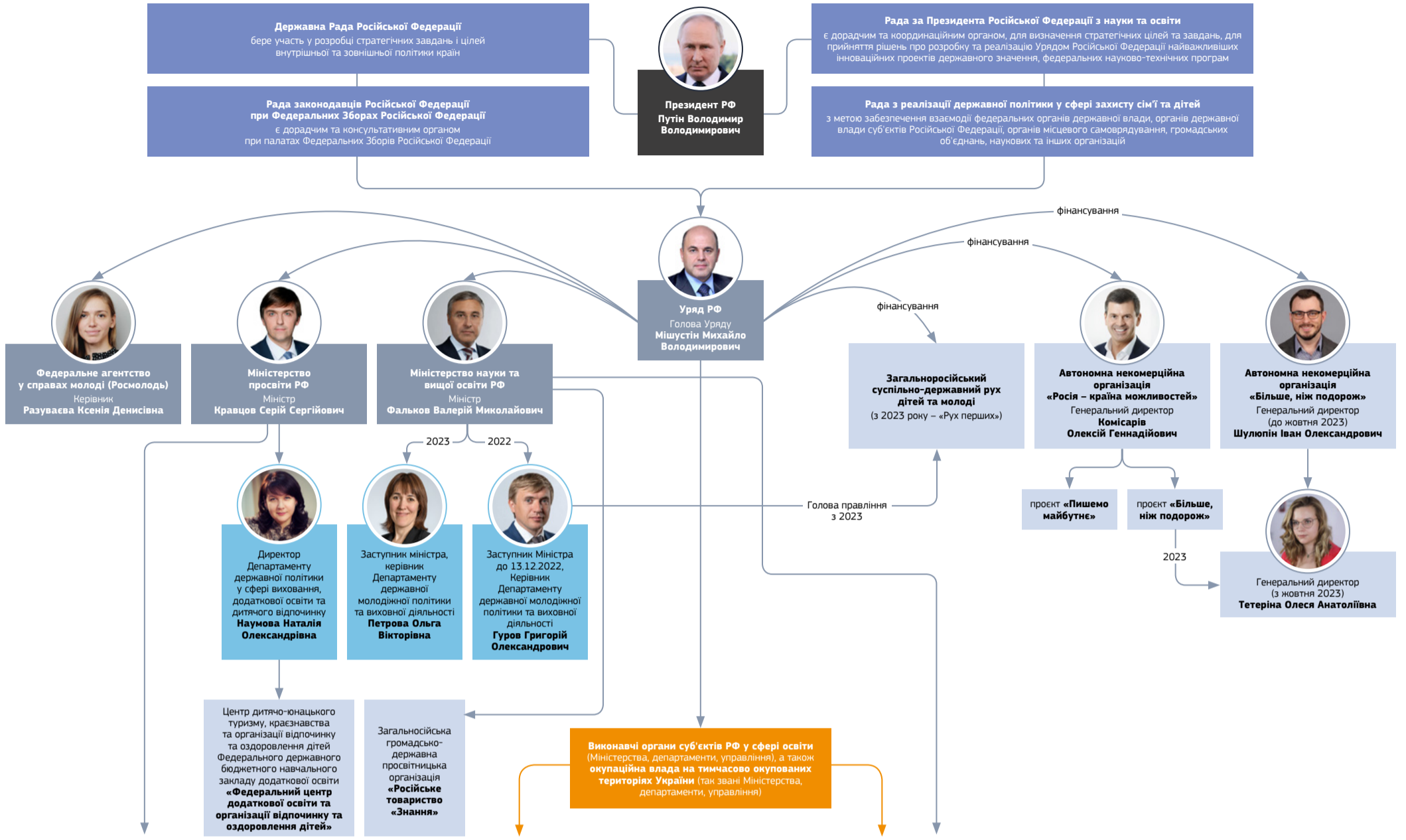
121 https://nspu.ru/news/retsept-kak-stat-ministrom-glava-minobra-novosibirskoy-oblasti-vstretilsya-so-shkolnikami-iz-lnr/?sphrase_id=285161, архів <https://archive.ph/wip/hVLqU>

122 https://lspu-lipetsk.ru/modules.php?name=News&file=view&news_id=9748, архів <https://archive.ph/wip/O8R09>

123 <https://nspu.ru/news/universitetskie-smeny-razgovor-za-chashkoy-chaya-s-deputatom-gosdumy/>, архів <https://archive.ph/wip/eUQhd>

124 https://t.me/vlsu_info/8085, архів <https://archive.ph/wip/9FVrN>

Схема причетних до організації та проведення проєкту «Університетські зміни»

ФГБОУ ВО «Алтайський державний педагогічний університет» - ректор Лазаренко Ірина Рудольфівна	ФГБОУ ВО «Башкирський державний педагогічний університет ім. М. Аюмалі» - ректор Сагітов Салават Талгатівич	ФГБОУ ВО «Волгоградський державний педагогічний університет» - ректор Коротков Александр Михайлович	ФГБОУ ВО «Вороніжський державний педагогічний університет» - ректор Філоненко Сергей Іванович	ФГБОУ ВО «Ілзавський інженерно-педагогічний університет ім. В.Г. Королєнко» - ректор Чиговська-Назарова Янина Александрівна	ФГБОУ ВО «Пермський державний педагогічний університет» - ректор Германов Игорь Анатольевич	ФГБОУ ВО «Новгородський державний університет ім. Ярослава Мудрого» - ректор Боріков Юрий Сергєєвич	ФГБОУ ВО «Московський політехнічний університет» - ректор Міклушкін Владимир Владимирович	ФГБОУ ВО «Кривий державний університет ім. В.І. Вернадського» - ректор Фалалєв Андрей Павлович	ФГБОУ ВО «Донецький державний технічний університет» - ректор Мехі Басаріон Чоховіч	ФГБОУ ВО «Волгоградський державний технічний університет» - ректор Навроцкий Александр Валентинович	ФГБОУ ВО «Смоленський державний технічний університет» - ректор Строев Владимир Витальевич	ФГБОУ ВО «Государственный университет управления» - ректор Маркелов Константин Алексеевич
ФГБОУ ВО «Липецький державний педагогічний університет ім. Тянь-Шанського» - ректор Федина Ніна Владимировна	ФГБОУ ВО «Нижегородський державний педагогічний університет ім. Козьми Мініна» - ректор Сдобников Виктор Владимирович	ФГБОУ ВО «Красноярський державний педагогічний університет ім. В.П. Астафєєва» - ректор Холіна Мария Валерьевна	ФГБОУ ВО «Омський державний педагогічний університет» - ректор Макарова Наталья Станіславівна	ФГБОУ ВО «Оренбурзький державний педагогічний університет» - ректор Алєшина Светлана Александрівна	ФГБОУ ВО «Національний дослідницький технологічний університет «МІСІС» - ректор Чернікова Алевтина Анатольевна	ФГБОУ ВО «Новгородський державний педагогічний університет ім. Я.П. Шухова» - ректор Роголев Николай Дмитрієвич	ФГБОУ ВО «Рязанський державний педагогічний університет ім. І.П. Павлова» - ректор Калінін Роман Евгеньевич	ФГБОУ ВО «Уральський державний педагогічний університет ім. А.М. Бєрєнєєва» - ректор Кудріна Екатерина Леонидівна	ФГБОУ ВО «Северо-Кавказський державний педагогічний університет ім. Патриса Лумумба» - ректор Бєспалов Дмитрий Николаевич	ФГБОУ ВО «Дружба народів університет ім. Патриса Лумумба» - ректор Ястребов Олег Александрович	ФГБОУ ВО «Смоленський державний університет ім. М.М. Щоломова» - ректор Обвінцев Алексей Анатольевич	ФГБОУ ВО «Томський державний університет систем управління і радіоелектроніки» - ректор Рулевський Виктор Михайлович
ФГБОУ ВО «Російський державний педагогічний університет ім. А.І. Герцена» - ректор Тарасов Сергей Валентинович	ФГБОУ ВО «Самарський державний педагогічний університет ім. С.П. Корольова» - ректор Бакуліна Светлана Юрьевна	ФГБОУ ВО «Томський державний педагогічний університет» - ректор Макаренко Андрей Николаевич	ФГБОУ ВО «Ульянівський державний педагогічний університет ім. І.Н. Ульянова» - ректор Петрицев Игорь Олегович	ФГБОУ ВО «Уральський державний педагогічний університет» - ректор Мінорова Светлана Алігарьевна	ФГБОУ ВО «Белгородський державний педагогічний університет ім. В.Г. Шухова» - ректор Глаголев Сергей Николаевич	ФГБОУ ВО «Набавдинський державний педагогічний університет ім. Х.М. Бєрєнєєва» - ректор Альтудов Юрий Камбулатович	ФГБОУ ВО «Рязанський державний педагогічний університет ім. І.Н. Ульянова» - ректор Александров Андрей Юрьевич	ФГБОУ ВО «Ухтинський державний педагогічний університет» - ректор Агієв Руслан Викторович	ФГБОУ ВО «Чарчаєво-Черемський державний педагогічний університет ім. У.Д. Алієва» - ректор Узєнов Таусолтан Аубєкірович	ФГБОУ ВО «Московський державний технічний університет ім. Н.З. Баумана (національний дослідницький університет)» - ректор Гордін Михаил Андреевич	ФГБОУ ВО «Томський державний педагогічний університет ім. М.А. Шолохова» - ректор Бєспалов Владимир Александрович	
ФГБОУ ВО «Тульський державний педагогічний університет ім. Л.Н. Толстого» - ректор Подрезов Константин Андреевич	ФГБОУ ВО «Шадринський державний педагогічний університет ім. і.о. ректора Дзюв Артур Русланович	ФГБОУ ВО «Новосибірський державний педагогічний університет» - ректор Герасєв Алексей Дмитрієвич	ФГБОУ ВО «Чеченський державний педагогічний університет» - ректор Байханов Исмаил Баутдинович	ФГБОУ ВО «Государственный университет просвещения» - ректор Кокова Ирина Александрівна	ФГБОУ ВО «Самарський державний педагогічний університет ім. П.П. Сорокіна» - ректор Сотнікова Ольга Александрівна	ФГБОУ ВО «Самарський державний педагогічний університет ім. академіка С.П. Корольова» - ректор Богатырьов Владимир Дмитрієвич	ФГБОУ ВО «Уральський державний педагогічний університет» - ректор Астапов Михаил Борисович	ФГБОУ ВО «Немецький державний педагогічний університет» - ректор Просєнов Александр Юрьевич	ФГБОУ ВО «Російський економічний університет ім. Г.В. Плєханова» - ректор Лобанов Иван Васильевич	ФГБОУ ВО «Грозненський державний педагогічний університет ім. академіка М.Д. Мілішкіна» - ректор Мінцаєв Магомед Шавалович	ФГБОУ ВО «Владимирський державний педагогічний університет ім. Александра Григорьевича и Николая Григорьевича Столетовых» - ректор Саралідзе Анзор Михайлович	
ФГБОУ ВО «Ярославський державний педагогічний університет ім. К.Д. Ушинського» - ректор Грузєв Михаил Вадимович	ФГБОУ ВО «Чувашський державний педагогічний університет ім. І.Я. Яковлева» - ректор Іванов Владимир Николаевич	ФГБОУ ВО «Дагестанський державний педагогічний університет ім. Р.Гамзатов» - ректор Асваров Нариман Асварович	ФГБОУ ВО «Оренбурзький державний педагогічний університет» - ректор Мірошніков Сергей Александрович	ФГБОУ ВО «Псковський державний педагогічний університет» - ректор Ільїна Наталья Анатольевна	ФГБОУ ВО «Тульський державний педагогічний університет» - ректор Кравченко Олег Александрович	ФГБОУ ВО «Тюменський державний педагогічний університет» - ректор Романчук Иван Сергєєвич	ФГБОУ ВО «Алтайський державний педагогічний університет» - ректор Бочаров Сергей Николаевич	ФГБОУ ВО «Сєвастопольський державний педагогічний університет» - ректор Нєчаєв Владимир Дмитрієвич	ФГБОУ ВО «Уфимський державний педагогічний університет науки і технологій» - ректор Захаров Вадим Петрович	ФГБОУ ВО «МІРЭА - Російський державний педагогічний університет» - ректор Кудж Станіслав Алексєєвич		

Списки навчальних закладів складено лише за інформацією з відкритих джерел.

2. УНІВЕРСИТЕТИ, ЯКІ ПРОВОДЯТЬ/РЕАЛІЗУЮТЬ ПРОГРАМУ

Вищі навчальні заклади РФ стали ключовими виконавцями проєкту через пряму взаємодію працівників і студентів ВНЗ з дітьми із ТОТ. Відповідальним за складання програми, організацію та проведення зміни у більшості вузів був проректор з виховної роботи. Дітей, які приїхали на «Університетські зміни», об'єднували в загони, за кожним з яких були закріплені педагог, вожаті (студенти 2 – 4 курсів) та психолог. Слід зауважити, що психологи постійно перебували з дітьми, брали участь у всіх заходах, проводили індивідуальні консультації, психологічне тестування, а також здійснювали психолого-педагогічне втручання. Зміст та наслідки такого втручання з відкритих джерел встановити не вдалось, проте цілком імовірно, що психологічний вплив на свідомість дітей здійснювався задля досягнення мети проєкту – формування російської ідентичності, що фактично є русифікацією українських дітей, стиранням української свідомості та стимулювання їх переїзду з ТОТ на навчання і подальше проживання в РФ. Підтвердженням стимулювання переїзду дітей з ТОТ на територію РФ є **пам'ятка, поширювана для батьків та законних представників дітей – у ній ідеться про міграцію в іншу країну та особливості пристосування дітей під час переїзду**¹²⁵.

За офіційними даними російської влади, у 2022 році до реалізації проєкту «Університетські зміни» були залучені 42 вищих навчальних заклади з 27 суб'єктів РФ¹²⁶. Більшість із них, а саме 30 ВНЗ мали педагогічну спрямованість та підвідомчу підпорядкованість Міністерству просвіти РФ¹²⁷.

У 2023 році кількість ВНЗ, задіяних у проведенні «Університетських змін» збільшилася до 81 ВНЗ з 47 суб'єктів РФ¹²⁸, з них близько 50 підпорядковані Міністерству науки та вищої освіти РФ і 30 Міністерству просвіти РФ¹²⁹.

Ідентифіковані заклади вищої освіти зазначені в Додатку 1 до цього звіту.

На офіційних сайтах 45 ВНЗ, залучених до проведення «Університетських змін» зазначено про діючу співпрацю з міжнародними партнерами, зокрема з навчальними установами та інституціями країн Європейського Союзу, США, Азії, Китаю, Японії, Туреччини, а також продовження програм студентської мобільності Erasmus+. 18 сайтів ВНЗ не містить інформацію щодо міжнародної співпраці, що зумовлено, зокрема, виконанням вимог Постанови Уряду РФ від 06.06.2023р. № 937 «Про призупинення дії пунктів 11 і 14 Правил розміщення

125 <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=54162298>, архів <https://archive.ph/wip/Z23lo>, архів файлу <https://archive.ph/wip/5oQcu>

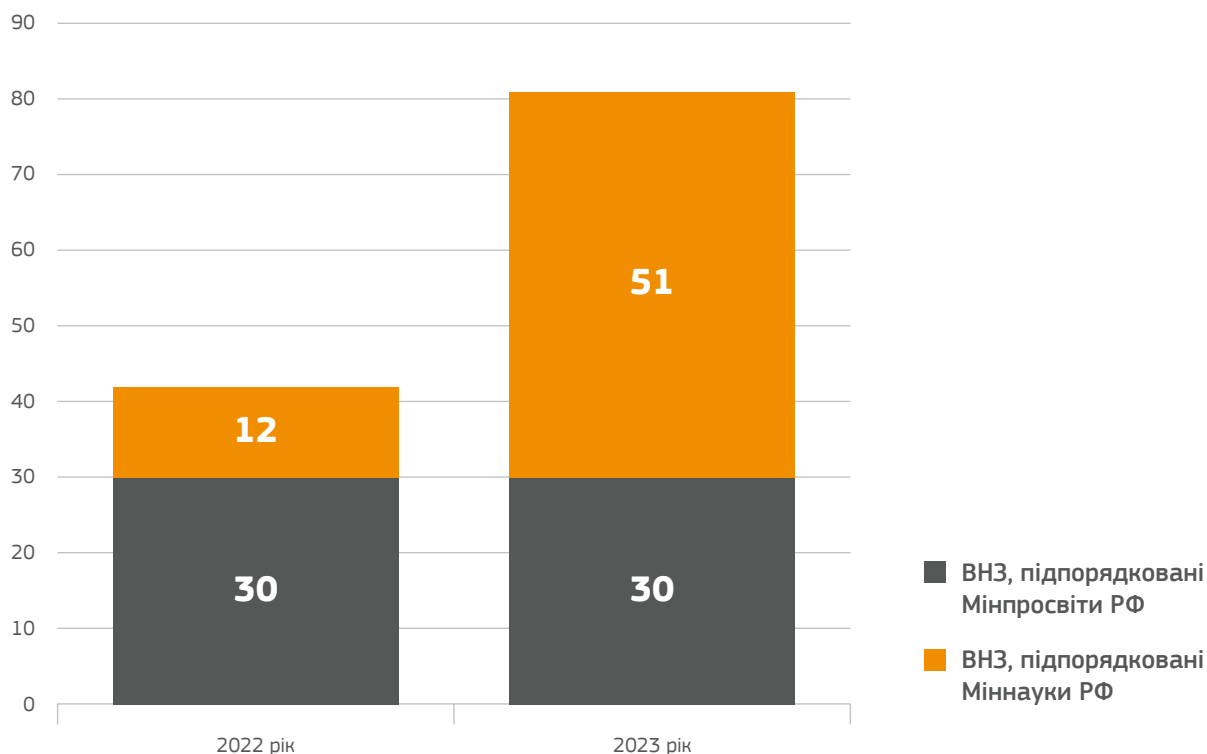
126 https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/62808/?sphrase_id=7784198, архів <https://archive.ph/wip/DJdlj>

127 <https://edu.gov.ru/press/5385/do-konca-leta-proekt-universitetskie-smeny-na-baze-pedvuzov-ohvatit-bolee-35-tsyachi-rebyat-iz-dnr-i-lnr/>, архів <https://archive.ph/rqF8e>

128 <https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/molodezhnaya-politika/76365/?lang=ru>, архів <https://archive.ph/wip/Aq7yb>

129 <https://pravitelstvorb.ru/news/21270/>, архів <https://archive.ph/wip/RELA>

Кількість залучених ВНЗ

на офіційному сайті освітньої організації в інформаційно-телекомунікаційній мережі «Інтернет» та оновлення інформації про освітню установу», згідно з якою до 31 грудня 2023 року призупинено розміщення інформації про міжнародну співпрацю. Тому реальна міжнародна співпраця ВНЗ РФ може бути значно ширшою.

Залучені університети стали основними виконавцями проєкту «Університетські зміни», які безпосередньо взаємодіяли з дітьми з ТОТ України. Розробляючи власні програми змін, спрямовані на формування російської ідентичності у дітей, фактично реалізовували приховану мету проєкту – знищення української свідомості, стимулювання переїзду дітей з окупованих територій на навчання та подальше проживання в РФ.

3. ОКУПАЦІЙНА АДМІНІСТРАЦІЯ – ЯКА ЇЇ РОЛЬ?

Однією з ланок у реалізації проєкту «Університетські зміни» є представники окупаційних адміністрацій на ТОТ України. Саме вони несуть відповідальність за залучення дітей для участі в проєкті. Практична реалізація механізму полягає в направленні підконтрольним їм навчальним закладам інформації про необхідну кількість учасників, строки та напрямки вивезення дітей на територію РФ для участі в згаданому проєкті, здійснюючи контроль над виконанням цього, подальше звітування перед вищими посадовими особами органів виконавчої влади РФ.

Центральні особи з окупаційної влади на ТОТ України, які причетні до організації проєкту:

- т. зв. Міністр освіти та науки ДНР **Ольга Колударова**¹³⁰;
- т. зв. Міністр освіти та науки ЛНР **Іван Кусов**^{131, 132};
- т. зв. Міністр освіти та науки Запорізької області **Олена Шапурова**¹³³;
- т. зв. Міністр освіти Херсонської області **Михайло Родіков** до лютого 2023 року¹³⁴, **Олексій Галченков** до жовтня 2023¹³⁵, **Людмила Ковтун** з жовтня 2023 року¹³⁶;
- т. зв. Міністр освіти, науки та молоді Республіки Крим **Валентина Лаврик**¹³⁷;
- т. зв. в. о. Департаменту освіти та науки міста Севастополя **Максим Кривонос**¹³⁸;
- т. зв. Голова Уряду ДНР **Віталій Хоценко**¹³⁹;
- т. зв. Заступник голови Уряду ДНР **Лариса Товстикіна**^{140, 141};
- т. зв. директор Департаменту освіти та науки Херсонської області **Тетяна Кузьмич**¹⁴².

Зазначені особи, почавши свою колабораційну діяльність в окупаційних органах влади, фактично стали однією з ланок в організаційному ланцюжку проєкту «Університетські зміни», за що повинні бути притягнуті до відповідальності як і посадові особи РФ за порушення норм міжнародного права, які здійснюються під час реалізації цього проєкту.

130 <https://donetsk-news.ru/society/2023/07/24/160050.html>, архів <https://archive.ph/wip/bEQkv>

131 <http://kremlin.ru/events/president/news/68835>, архів <https://archive.ph/wip/Du8K6>

132 <https://t.me/minobrlnr/8230>, архів <https://archive.ph/wip/kqL6M>

133 https://t.me/zpvestnik/9630?fbclid=IwAR0gv3aSolHZbRjbUQxQY6H6_yKSQ9jNr29EScHK8m_gSzdG-tiAtEFSV8, архів <https://archive.ph/VOR1r>

134 <https://chspu.ru/2022/10/29/министры-образования-лнр-днр-херсонс/>, архів <https://archive.ph/wip/lQfVq>

135 <https://www.rusprofile.ru/id/1229500007043>, архів <https://archive.ph/wip/yXEcs>

136 <https://t.me/depobrherson/3016>, архів <https://archive.ph/wip/XE85m>

137 <https://dnr-news.ru/society/2023/06/09/367537.html>, архів <https://archive.ph/wip/Qk55g>

138 <https://edu.sev.gov.ru/about/structure/>, архів <https://archive.ph/wip/NCcUd>

139 <https://t.me/HocenkoVP/93>, архів <https://archive.ph/4oxAV>

140 https://t.me/budem_zhit/4999, архів <https://archive.ph/wip/70lKW>

141 <https://dan-news.ru/obschestvo/porjadka-6-tys-detej-otdohnuli-za-predelami-dnr-s-nachala-leta/>, архів <https://archive.ph/lMBzd>

142 https://t.me/VGA_Kherson/2610, архів <https://archive.ph/18a2t>

4. РОСІЙСЬКІ МОЛОДІЖНІ РУХИ

У 2023 році Загальноросійський громадсько-державний рух дітей та молоді «Рух перших» (далі за текстом – «Рух перших», Рух) був залучений до організації весняного та літнього етапу проекту «Університетські зміни» за сприяння Міністерства науки та вищої освіти і Міністерства просвіти РФ^{143, 144}.

«Рух Перших» створений відповідно до Федерального закону від 14 липня 2022 року № 261-ФЗ «Про російський рух дітей та молоді»^{145, 146}. Нинішню назву рух отримав у грудні 2022 року¹⁴⁷.

Все керівництво «Рухом перших» фактично здійснюється особисто президентом РФ В. Путіним, оскільки саме він очолює чинну безстроково Наглядову раду «Руху перших», особисто затверджує та змінює її склад¹⁴⁸. До Наглядової ради входить, зокрема, ряд посадових осіб – міністр просвіти РФ Кравцов С. С., міністр науки та вищої освіти РФ Фальков В. М., уповноважена президента РФ з прав дитини Львова-Белова М. А., керівниця Федерального агентства у справах молоді Разуваєва К. Д., заступниця Голови Уряду РФ Голікова Т. А.¹⁴⁹

143 <https://storage.yandexcloud.net/rdsh/uploads/5c/cfc60f609cd3f83ce03b66067202b8.pdf>, архів <https://archive.ph/aLhou>

144 <https://будьдвижени.рф/download/MTQ=/ZG9jdW1lbnRz/ZmlsZQ==/>, архів <https://archive.ph/wip/2ygSY>

145 <https://будьдвижени.рф/download/MQ=/ZG9jdW1lbnRz/ZmlsZQ==/>, архів <https://archive.ph/wip/7T3J4>

146 <https://будьдвижени.рф/>, архів <https://archive.ph/xzzyi>

147 https://znanierrussia.ru/articles/Движение_Первых#cite_note-1-6, архів <https://archive.ph/wip/XN117>

148 <http://publication.pravo.gov.ru/Document/View/0001202207290004?index=1>, архів <https://archive.ph/wip/i7vxd>

149 <https://rulaws.ru/president/Ukaz-Prezidenta-RF-ot-29.07.2022-N-509/>, архів <https://archive.ph/wip/pN815>

Наглядова рада зі свого боку формує Координаційну раду, яка має право винести ухвалу про створення та ліквідацію регіональних відділень Руху, визначає склад рад регіональних відділень Руху та призначає їх голів, а також визначає персональний склад Правління Руху. Голову правління, який є одноосібним виконавчим органом Руху та здійснює керівництво поточною діяльністю Руху, знову ж таки призначає особисто президент РФ В. Путін¹⁵⁰. Головою правління «Руху перших» призначений Григорій Гуров, який до грудня 2022 року обіймав посаду заступника міністра науки та вищої освіти РФ та був відповідальною особою від міністерства за реалізацію проєкту «Університетські зміни» 2022 року¹⁵¹.

Одним з напрямів діяльності «Руху перших» є «патріотизм та історична пам'ять «Служи Вітчизні!», ідеєю якого є «учасники Руху об'єднані з Вітчизною однією долею. Кожен на своєму місці готує себе до служіння Батьківщині та відповідальності за його майбутнє» (прим. – авторський переклад)¹⁵². У межах цього напрямку здійснюється підтримка військовослужбовців РФ, які воюють на території України, дітей залучають до виготовлення окопних свічок для них, плетіння маскувальних сіток, навчають конструюванню та управлінню дронами, проводять військово-патріотичні ігри.

Організація проведення Всеросійського проєкту «Університетські зміни» протягом усього року визначена як один із заходів для дітей та молоді, що реалізується «Рухом перших» у 2023 році¹⁵³.

У межах даного проєкту серед задач «Руху перших» була розробка та реалізація програм, спрямованих на забезпечення цивільно-патріотичного виховання неповнолітніх учнів та по-

150 https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_421798/, архів <https://archive.li/ihAkc>

151 <https://www.rusprofile.ru/id/1227700776038>, архів <https://archive.ph/wip/1jwe0>

152 https://znaniarussia.ru/articles/Движение_Первых#cite_note-1-6, архів <https://archive.ph/wip/XN117>

153 <https://будьдвижении.рф/documents>, архів <https://archive.ph/OEVer>

пуляризація діяльності руху. «Університетські зміни» умовно поділялись на два види: перші проводились «Рухом перших», однією з умов участі в яких було членство в русі та реєстрація на офіційному сайті руху¹⁵⁴; другі – без обов’язкового членства в русі, проте програма зміни містила день, присвячений «Руху перших». В обох випадках представники руху проводили зустрічі з дітьми, розказували про перспективи членства в «Русі перших» та агітували до вступу нових дітей.

«Рух перших» став одним з інструментів, які використовує Росія для виховання зручної молоді та знищенні української свідомості у дітей з ТОТ України, а проєкт «Університетські зміни» став зручним майданчиком для цього, де пропагують ідеї «Руху перших» та залучають дітей до вступу в нього.

5. ІНШІ АКТОРИ

Однією із дійових осіб, залучених до реалізації «Університетських змін» є Загальноросійська громадсько-державна просвітницька організація «Російське товариство «Знання» [рос. – *Общероссийская общественно-государственная просветительская организация «Российское общество «Знание»*].

Російське товариство «Знання» – громадська некомерційна організація, яка здійснює просвітницьку роботу, формування інтелектуального контенту, організацію та проведення безкоштовних лекцій, а також різноманітних заходів у сфері освіти. Одними з основних цілей товариства є виховання патріотизму в підростаючого покоління, зміцнення міжнаціональної єдності, боротьба з «фальшивою наукою» та «фальсифікацією історії»¹⁵⁵. Показово, що згадане товариство відновило свою роботу в 2021 році за дорученням президента В. Путіна згідно з пропозицією Максима Древалія, який у подальшому і очолив це товариство^{156, 157}.

Роль товариства «Знання» в проєкті «Університетські зміни» полягає в проведенні для дітей лекцій та військово-патріотичних просвітницьких заходів, які ґрунтуються на цілях товариства виховання патріотизму та боротьбі з «фальсифікацією історії». Фактично, під час таких лекцій дітям доноситься інформація про возвеличення Росії, героїзується та романтизується період Великої Вітчизняної війни, проводяться паралелі з війною на території України, а також про «повернення територій» (прим. – *їдеться про ТОТ України*)^{158, 159, 160}.

154 <https://ug.ru/minprosveshheniya-bolee-14-tys-rebyat-iz-dvizheniya-pervyh-budut-uchastvovat-v-universitetskih-smenah/>, архів <https://archive.ph/wip/mcVY>

155 <https://znaniarussia.ru/about>, архів <https://archive.ph/POs5X>

156 <http://special.kremlin.ru/events/president/transcripts/65227>, архів <https://archive.ph/wip/bz5so>

157 <https://znaniarussia.ru/management>, архів <https://archive.ph/wip/5sBbR>

158 <https://znaniarussia.ru/news/lektory-rossijskogo-obshestva-znanie-vystupayut-v-detskih-lageryah-pered-yunymi-zhitelyami-novyh-regionov>, архів <https://archive.ph/wip/ROHDy>

159 <https://sfedu.ru/press-center/news/69672>, архів <https://archive.ph/ibXZf>

160 https://www.sevsu.ru/novosti/item/ekvator_letnikh_universitetskich_smen_vstretili_v_sevgu/?special_version=Y, архів <https://archive.ph/wip/eLFSO>

Залученим до підготовки кадрів для проведення «Університетських змін» є Центр дитячо-юнацького туризму, краєзнавства і організації відпочинку та оздоровлення дітей [рос. – Центр детско-юношеского туризма, краеведения и организации отдыха и оздоровления детей] (далі за текстом – Центр), який входить до складу ФДБОУ ДО «Федеральний центр додаткової освіти та організації відпочинку та оздоровлення дітей» [рос. – ФГБОУ ДО «Федеральный центр дополнительного образования и организации отдыха и оздоровления детей»], створеного Міністерством просвіти РФ¹⁶¹. Центром підготовлена серія вебінарів, в яких розкажується про дотримання обов'язкових елементів під час організації змін, а саме: використання російських символів (щоденне підняття прапора РФ під гімн РФ тощо), проведення «Днів єдиних дій», проведення циклу виховних заходів «Розмова про важливе» [рос. – «Разговор о важном»] за 18 темами («Братство слов'янських народів», «Санкційна війна», «Про військових кореспондентів», «Історична правда» та інші)^{162, 163, 164, 165, 166}. Окремі вебінари присвячені «особливостям організації психолого-педагогічного супроводу неповнолітніх, які прибули з територій ДНР, ЛНР та України», котрі містять інформацію щодо

161 <https://fcdtk.ru/page/1586865576083-osnovnye-svedeniya>, архів <https://archive.li/VltYR>

162 https://vk.com/video-156085134_456239354, архів <https://archive.ph/0qwR6>

163 https://vk.com/video-156085134_456239360, архів https://web.archive.org/web/20240209165632/https://vk.com/video-156085134_456239360

164 https://vk.com/video-156085134_456239364, архів https://web.archive.org/web/20240209170140/https://vk.com/video-156085134_456239364

165 https://vk.com/video-156085134_456239374, архів https://web.archive.org/web/20240209170435/https://vk.com/video-156085134_456239374

166 https://vk.com/video-156085134_456239380, архів https://web.archive.org/web/20240209170557/https://vk.com/video-156085134_456239380

правил поводження з дітьми, зокрема на прикладах психологічних страждань дітей, вивезених з території України в дитячі табори РФ^{167, 168}.

Рекомендації, які містять зазначені вебінари, свідчать про заздалегідь розроблений та організований механізм вивезення дітей з ТОТ України для подальшої психологічної роботи з ними з метою знищення української ідентичності та агітування «полюбити Росію». Виконавцями у цьому процесі виступає розгалужена система державних органів РФ та підпорядкованих їм організацій, серед яких «Російське товариство «Знання» та Центр дитячо-юнацького туризму, краєзнавства і організації відпочинку та оздоровлення дітей.

167 https://vk.com/video-156085134_456239382,
архів https://web.archive.org/web/20240209170946/https://vk.com/video-156085134_456239382

168 https://vk.com/video-156085134_456239386,
архів https://web.archive.org/web/20240209171012/https://vk.com/video-156085134_456239386

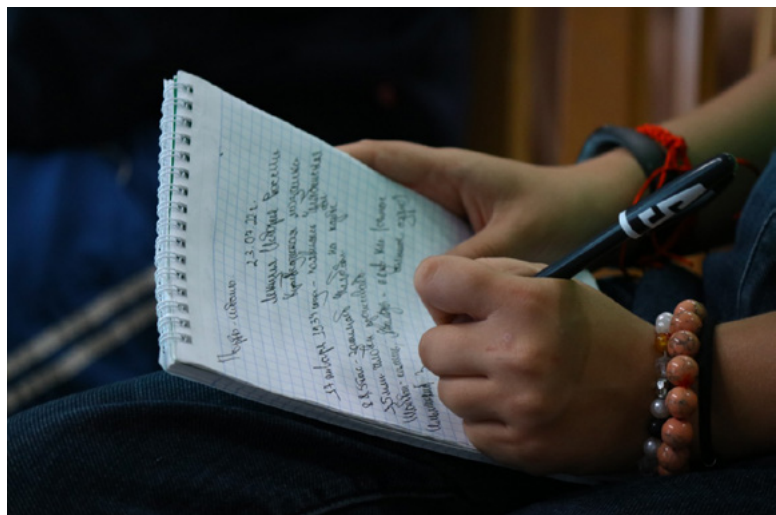
III.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Кожен ВНЗ, який приймав дітей на «Університетські зміни» розробляв власну програму зміни, розраховану на 10-денне перебування дітей, яка мала свою назву, але **повинна складатися з шести обов'язкових модулів: освітнього, культурно-патріотичного, над-професійного, спортивного, екскурсійного та відпочинкового**¹⁶⁹.

169 https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/68712/?sphrase_id=7683315, архів <https://archive.li/INqPA>

Освітній блок складав 32 години, за результатами проходження якого дітям видавалося свідоцтво^{170, 171}.

- **Освітній модуль** спрямовувався на вивчення історії та культури Росії, так, залежно від університету, модуль міг мати такі назви: «Історія Росії у дзеркалі культури» (проводить Омський державний педагогічний університет), «Спадщина Росії» (Армавірський державний педагогічний університет), «Гордість Росії» (Пермський державний гуманітарно-педагогічний університет), «Подвиг Росії» (у Волгоградському державному соціально-педагогічному університеті), «Побачення з Росією: Нові обрії. Томськими маршрутами» (Томський державний педагогічний університет) та подібні¹⁷². У межах цих напрямів обов'язково проводились лекції на теми: «Історія Росії», «Історія культури народів Росії», «Перемога великого народу», присвячені Дню російської мови, Дню Росії, Дню Державного прапора Російської Федерації, уроки історії Росії та Донбасу тощо¹⁷³.

Весь лекційний матеріал діти повинні були конспектувати, що є додатковим способом нав'язування сприйняття інформації.

Цілями розробки програм саме такої спрямованості є формування у дітей позитивного ставлення до Росії, стирання української ідентичності, натомість **виховання з них патріотів Росії з необхідними російській владі цінностями, поглядами, орієнтаціями, установками, мотивами діяльності та поведінки**. Підтвердженням прихованих цілей під час реалізації програм, є коментар науковця Південно-Уральського державного гуманітарно-пе-

170 <https://kbrria.ru/obrazovanie/VKBGUprodolzhayutsyauniversitetskiesmenydlvadeteyizDNRiLNR>, архів <https://archive.ph/Dm2EU>

171 <https://irbis.shgpi.edu.ru/press/novosti-press-sluzhba/2022/06/pervaja-universitetskaja-smena-dlja-detei-iz-lnr-v-shadrinske-zavershilas/?L=%943>, архів <https://archive.ph/wip/XiOEX>

172 <https://edu.gov.ru/press/5438/rebyata-iz-dnr-i-lnr-prodolzhayut-znakomitsya-s-kulturoy-rossii-na-universitetskih-smenah>, архів <https://archive.ph/wip/67RJ1>

173 <https://t.me/minprosr/374>, архів <https://archive.ph/wip/GV8s7>

дагогічного університету, який проводив інтерактивну лекцію «Виховання громадянськості в історії Росії» для дітей з ТОТ:

“ У процесі виховання патріотизму важливо, щоб діти знали та розуміли витоки... люди починають співвідносити себе з якоюсь територією, наділяючи цю землю важливими для них смислами. Це згодом і трансформується на поняття державності та громадянськості (прим. – авторський переклад)¹⁷⁴.

▶ **Культурно-патріотичний модуль** включав, зокрема, заходи, які мають ознаки маніпулювання поняттями, викривлення історичних подій, романтизації війни та героїзації військових, які беруть участь у війні проти України:

- Шадрінським державним педагогічним університетом під час зміни «Сторінками історії Росії» було проведено зустріч з науковцем, який розказав дітям про німецький нацизм та провів паралелі з «українацизмом», протягом лекції «підкреслено традицію спадкоємності, мужності, самовідданості та самопожертви сучасних воїнів у боротьбі з українацизмом під час спеціальної військової операції» (прим. – авторський переклад, під поняттям «сучасних воїнів» йдеться про військовослужбовців РФ, які воюють проти України)¹⁷⁵.
- «Тамбовський державний університет імені Г. Р. Державіна» проводив для дітей з ТОТ військово-патріотичну гру «Зірниця» [рос. – «Зарница»], під час якої дітей вчать стріляти зі зброї, імітують умови ведення бою в полі та виконують інші завдання мілітариського характеру^{176, 177}.

174 <https://www.cspu.ru/news/universitetskaya-smena-uvlekatelno-o-patriotizme>, архів <https://archive.ph/wip/Hy8DW>

175 <https://welkome.shgpi.edu.ru/press/novosti-press-sluzhba/2022/06/chetvertyi-den-universitetskoi-smeny-2/?L=154>, архів <https://archive.li/YVAlg>

176 <https://dnr-news.ru/society/2023/07/26/418370.html>, архів <https://web.archive.org/web/20231211203248/https://dnr-news.ru/society/2023/07/26/418370.html>

177 https://www.tsutmb.ru/news/v-derzhavinskiy-zaekhali-uchastniki-trety-universitetskoy-smeny/?sphrase_id=84011, архів <https://archive.ph/wip/gmoid>

- «Уфімський університет науки та технологій» залучав дітей з ТОТ, які були учасниками «Університетських змін» до прийняття військової присяги студентами ВНЗ¹⁷⁸.
- Також в «Уфімському університеті науки та технологій» для дітей проводилась лекція на тему: «Крим та Малоросія: довгий шлях додому», що є прикладом викривлення історичних подій, подаючи російську окупацію територій України під виглядом їх повернення та героїзуючи при цьому дії РФ. Також проведений тематичний вечір «Я громадянин своєї країни» (прим. – йдеться про РФ)¹⁷⁹.
- У Нижегородський державний педагогічний університет імені Козьми Мініна з дітьми протягом всієї зміни працювали співробітники навчального центру патріотичного виховання «Гвардієць» (прим. – який є структурним підрозділом Державної бюджетної освіти «Нижегородський кадетський корпус Приволзького федерального округу імені генерала армії Маргелова В. Ф.», головною метою є патріотичне виховання молоді та підготовка до військової служби)¹⁸⁰.
- Глазовський державний інженерно-педагогічний університет імені В. Г. Короленка демонстрував пропагандистський фільм «Калашников» (прим. – російський військово-біографічний фільм про винахідника автомата АК-47 Михайла Калашникова), проводив брейн-ринг «Уроки війни», а також організо-

178 <https://uust.ru/news/archive/get/sluzhu-rossii-123/>, архів <https://archive.ph/wip/XyICD>

179 <https://uust.ru/news/get/universitetskie-smeny-dlya-detej-iz-luganskoj-i-doneckoj-narodnyh-respublik/>, архів <https://web.archive.org/web/20231211210126/https://uust.ru/news/get/universitetskie-smeny-dlya-detej-iz-luganskoj-i-doneckoj-narodnyh-respublik/>

180 <https://mininuniver.ru/about/news/universitetskie-smeny-dlya-detej-iz-dnr-i-lnr-startovali-v-mininskom-universitete>, архів <https://archive.ph/wip/Nzdue>

увалися зустрічі дітей з бійцями студентського загону охорони правопорядку «Сіріус» та бойового братства, де їх учили прийомів самооборони¹⁸¹.

▶ **Надпрофесійний блок** деякі представники ВНЗ визначають як основний у проведенні конкретних змін, говорячи, що «зробивши основний акцент на профорієнтацію, сподіваються, що більшість дітей по закінченню школи вступить саме до їхнього університету»¹⁸². У Кубанському державному університеті програма була направлена саме на профорієнтацію, за результатом проходження якої школярка з ТОТ Запорізької області говорить:

“ Мені тут дуже сподобалося, я навіть задумалася вступати сюди (прим. – йдеться про Кубанський державний університет). Програма була насичена, часу відпочивати зовсім не було (прим. – авторський переклад)¹⁸³.

Під час проведення змін, профорієнтаційна робота з дітьми в університетах впроваджувалась за допомогою різних інструментів, для прикладу, у Чуваському державному педагогічному університеті ім. І. Я. Яковлева були проведені екскурсії «Світ професій»¹⁸⁴, у Саратовському державному педагогічному університеті проводилися профорієнтаційні лекції, тестування, досліді в лабораторіях, екскурсії та презентації матеріально-технічної бази університету¹⁸⁵.

181 <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=54162298>, архів <https://archive.ph/wip/Z23lo>, архів файлу <https://archive.ph/wip/5oQcu>

182 <https://dzen.ru/a/ZV78Ms6tVnLM03Ve>, архів <https://archive.ph/wip/snVue>

183 <https://kubsu.ru/ru/node/38815?infobox=1>, архів <https://archive.ph/wip/GlX18>

184 <https://kherson.life/kherson/shkolniki-iz-hersonskoj-oblasti-posetili-universitetskie-smeny-v-chuvashskom-gosudarstvennom-universitete/>, архів <https://archive.ph/wip/bv1E1>

185 <https://vk.com/@saruniversity-universitetskie-smeny-v-sgu>, архів <https://archive.ph/wip/GBaai>

Підтвердженням дієвості профорієнтаційної діяльності спонуканням до вступу до російських ВНЗ є коментар учасниці «Університетської зміни» у Ярославському державному педагогічному університеті ім. К. Д. Ушинського, учениці 10 класу, ТОТ м. Горлівка:

“ Я вперше побувала на «Університетських змінах»... За час зміни я зрозуміла, що тепер точно піду в педагогічний, а не в юридичний, як хотіла моя мама. Я дуже хочу вступити до педагогічного університету та стати вчителем початкових класів чи вчителем російської мови та літератури (прим. – авторський переклад)¹⁸⁶.

▶ **Спортивний модуль** включає змагання та ігри, які, зокрема, мають історичну спрямованість, популяризують російську культуру, що сприяє досягненню мети проєкту – русифікації дітей з ТОТ. Серед заходів, які проводились у цьому модулі, можна виокремити такі, як-от: проходження дітьми смуги перешкод «Спорт і Я – фізкульт-УРА!», спортивного орієнтування, спортивний захід «Ігри народів світу»¹⁸⁷. У Томському державному педагогічному університеті проведена спортивна гра «Рекорди Перемоги». За її правилами, діти проходять ланцюг станцій і знайомляться з фактами з історії Великої Вітчизняної війни. Дізнавшись кількісні показники з історії, дітям потрібно виконати вправи – стрибки, підтягування, прес та інші. За твердженням організаторів, гра спрямована не лише на спортивні змагання, а для «фіксації фактів історичної правди» (прим. – авторський переклад)¹⁸⁸. У Кубанському державному університеті для дітей було організовано здавання норм дисципліни «готовий до праці та оборони» із занесенням результатів до особистих кабінетів на офіційному сайті¹⁸⁹.

▶ **Екскурсійний модуль** у кожному університеті будується з урахуванням тематики зміни, фактично направлений на знищення української ідентичності у дітей шляхом нав'язування їм позиціонування себе як росіян, а також спрямований на популяризацію РФ, російської культури, мови, символіки тощо.

Коментарі представників ВНЗ це підтверджують:

“ В рамках екскурсійного блоку діти дізналися про витоки Російської державності, про Володимиро-Суздальську землю як духовну опору Росії. **Ці заходи спрямовані на формування духовно-морального та патріотичного ставлення до історії та культури Росії; набуття компетенцій міжкультурного спілкування та нового соціально-культурного досвіду та знань про національні традиції Російського світу** [рос. – Русского мира] (прим. – авторський переклад)¹⁹⁰.

186 <https://dzen.ru/a/ZRvWKnwZX35ZaDSp>, архів <https://archive.ph/wip/D7JrN>

187 <https://www.elibrary.ru/item.asp?id=54162298>, архів <https://archive.ph/wip/Z23lo>, архів файлу <https://archive.ph/wip/5oQcu>

188 <https://www.tspu.edu.ru/en/blog/25716-v-tgpu-zavershilsya-proekt-universitetskie-smeny-dlya-detej-lnr-i-dnr.html>, архів <https://archive.ph/wip/Se16v>

189 <https://kubsu.ru/ru/node/38815?infobox=1>, архів <https://archive.ph/wip/GLX18>

190 https://www.vlsu.ru/index.php?id=140&no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=8127&cHash=35eb9f8f21aaef5b4ba5025d871264ee, архів <https://archive.ph/wip/dv3g7>

Приклади заходів екскурсійного блоку:

- Проведення представниками Південно-Уральського державного гуманітарно-педагогічного університету інтерактивної виставки у парку «Росія – моя історія» для учасників змін, що маніпулює сприйняттям дітьми Росії як «своїєї»¹⁹¹;
- Шадрінський державний педагогічний університет організував для дітей з ТОТ поїздку до міста Курган, присвячену до «Дня Росії». Під час поїздки учасники відвідали фестиваль слов'янської та козачої культури «Російське поле», де діти вчили та співали гімн РФ¹⁹²;
- Нижегородський державний педагогічний університет імені Козьми Мініна за програмою «Нижній Новгород – спадщина Росії» організував поїздку до Балахни, історичного мультимедійного парку «Росія – моя історія», відвідування Технопарку, екскурсію до Кремля¹⁹³;

191 <https://www.cspu.ru/news/russkij-mir-na-universitetskoj-smene>, архів <https://archive.ph/wip/rTNyi>

192 <https://shgpi.edu.ru/press/novosti-press-sluzhba/2022/06/sedmoi-den-universitetskoj-smeny/>, архів <https://archive.ph/wip/dBnmp>

193 <https://mininuniver.ru/about/news/universitetskie-smeny-dlya-detej-iz-dnr-i-lnr-startovali-v-mininskom-universitete>, архів <https://archive.ph/wip/Nzdue>

- Володимирський державний університет проводив ряд освітніх екскурсій у віртуальному форматі: дітям показували Володимир у роки війни, міста «Золотого Кільця» та малі міста Росії з метою «наближення до споконвічно російської культури та духовних цінностей Росії»¹⁹⁴;
- Під час зміни «Подвиг Росії» у Волгоградському державному соціально-педагогічному університеті діти їздили на екскурсії до музеїв «Сталінградська битва» та «Росія – моя історія», піднялися на «головну висоту Росії – Мамаєв курган»¹⁹⁵;
- Діти стали учасниками тематичної зустрічі з маніпулятивною назвою «Бути з Росією» у Чуваському державному педагогічному університеті ім. І Я. Яковлева¹⁹⁶.

▶ **Відпочинковий блок**, незважаючи на назву, також містить елементи пропаганди та нав'язування російських наративів:

- У Південно-Уральському державному гуманітарно-педагогічному університеті в заключний день «Університетської зміни» діти взяли участь у грі «Російський світ» [рос. – *Русский мир*] та заходах проєкту «Велика зміна» Російського руху школярів¹⁹⁷;

194 <https://vladimir.bezformata.com/listnews/detey-iz-donbassa-na-universitetskie-smeni/119318494/>, архів <https://archive.ph/wip/se0Vh>

195 <https://vgpu.org/node/35089>, архів <https://archive.ph/wip/4LXoK>

196 <https://kherson.life/kherson/shkolniki-iz-hersonskoj-oblasti-posetili-universitetskie-smeny-v-chuvashskom-gosudarstvennom-universitete/>, архів <https://archive.ph/wip/bv1E1>

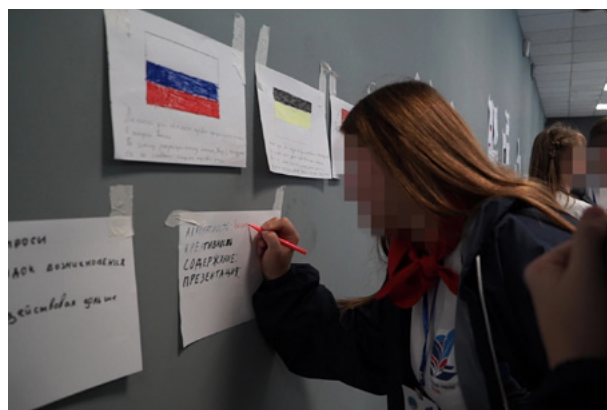
197 <https://lenta.ru/news/2022/08/15/smeny/>, архів <https://archive.ph/wip/M4osA>

- Представники Саратовського національного дослідницького державного університету імені Н. Г. Чернишевського цинічно залучали дітей з ТОТ для участі в мітингу-концерті «Ваш дім – Росія!», організованого «Дня возз'єднання Донецької та Луганської народних республік, Запорізької та Херсонської областей із Росією» (прим. – день т. зв. «приєднання» ТОТ України до складу РФ)¹⁹⁸;
- Шадрінський державний педагогічний університет проводив квіз «Державна символіка Росії», під час якого дітям в ігровій формі розповідали про офіційні та неофіційні символи Росії, історію Росії та Донбасу, що не може вважатися невимушеним відпочинком¹⁹⁹;

198 <https://vk.com/@saruniversity-universitetskie-smeny-v-sgu>, архів <https://archive.ph/wip/GBaai>

199 <https://welkome.shgpi.edu.ru/press/novosti-press-sluzhba/2022/06/pjaty-den-universitetskoj-smeny-2/>, архів <https://archive.ph/1rHeD>

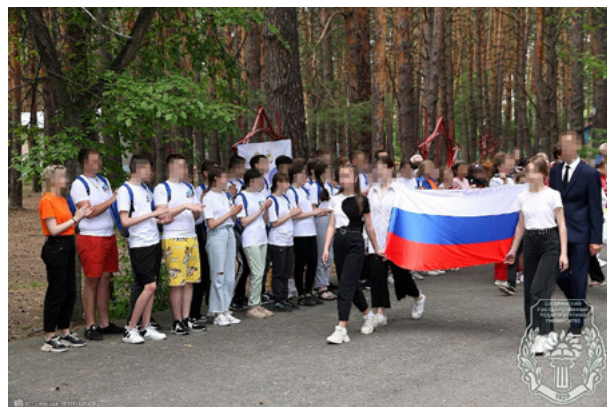

- У Липецькому державному педагогічному університеті імені П. П. Семенова-Тян-Шанського для дітей провели майстер-клас з народних (прим. – російських) пісень та історичний квест «Справи Петра Великого»²⁰⁰;
- У Томському державному педагогічному університеті для дітей з ТОТ була проведена інтелектуальна гра «Моя Росія – моя країна», назва якої нав'язує усвідомлення належності дітей до Росії, маніпулює їхньою ідентичністю, в ігровій формі насаджує дітям російські наративи²⁰¹;
- Ульяновський державний педагогічний університет імені І. М. Ульянова проводив для дітей-учасників змін, зокрема такі ігри, як «Вгадай мелодію», детективну гру «Розвідшкола», «Навколо світу», «Сищики», «Страноментр», «Енциклопедія», «Подорож Росією», «Кругосвітня подорож». Всі ігри, за твердженням організаторів, спрямовані на знайомство дітей з історією Росії та її культурою²⁰².

200 <https://www.gazeta.ru/social/news/2022/07/19/18158786.shtml>, архів <https://archive.ph/zKQKB>

201 <https://www.tspu.edu.ru/en/blog/25716-v-tgpu-zavershilsya-proekt-universitetskie-smeny-dlya-detej-lnr-i-dnr.html>, архів <https://archive.ph/wip/Se16v>

202 <https://edu.gov.ru/press/5426/universitetskie-smeny-prodolzhayut-prinimat-detey-i-podrostkov-iz-dnr-i-lnr/>, архів <https://archive.ph/pgwzB>

Окрім освітніх заходів, спрямованих на русифікацію та індоктринацію дітей, під час проведення «Університетських змін» широко використовуються символи РФ (здійснюється на підставі Методичних рекомендацій Міністерства освіти РФ від 15.04.2022 р. «Про використання державних символів Російської Федерації під час навчання та виховання дітей та молоді в освітніх організаціях, а також організаціях відпочинку дітей та їх оздоровлення»²⁰³) – відкриття та закриття кожної зміни відбувалося під підняття прапора РФ та звучання гімну РФ, вся сувенірна продукція, яка надавалася дітям, брендowana в кольорах російського прапора^{204, 205, 206}.

203 <https://disk.yandex.ru/d/bVERtLtUTExvJA/06> использовани государственных символов Российской Федерации/методические рекомендации Об использовании государственных символов Российской Федерации при обучении и воспитании детей и молодежи в образовательных организациях%2C а также организациях отдыха детей и их оздоровления.pdf, архів <https://archive.ph/wip/q3Xkq>

204 <https://shgpi.edu.ru/press/novosti-press-sluzhba/2022/06/sostojalos-otkrytie-pervoi-universitetskoj-smeny-v-shadrinske/?L=338>, архів <https://archive.ph/wip/bLA02>

205 <https://welkome.shgpi.edu.ru/press/novosti-press-sluzhba/2022/06/otkrylas-vtoraja-universitetskaja-smena-v-shadrinske/?L=744>, архів <https://archive.ph/wip/FH3gN>

206 <https://kherson-news.info/main-news/v-volgogradе-otkrylis-universitetskie-smeny-dlya-shkolnikov-donbassa-hersona-zaporozhya/>, архів <https://archive.ph/wip/axgSc>

ВИСНОВКИ

З початку збройної агресії проти України з боку Російської Федерації система освіти перетворилась в політичний інструмент, метою якої є зміна світогляду людей, що потрапили до окупації. Особливу увагу російська влада приділяє «перевихованню» дітей та молоді задля формування на окупованих територіях лояльних «російських громадян», які не матимуть історичної пам'яті та не будуть загрозою окупаційному режиму. Так у своїх президентських указах В. Путін позиціонує патріотичне виховання як один із головних засобів для досягнення стратегічних цілей РФ²⁰⁷. Наприклад, Володимир Путін на конгресі молодих вчених, який відбувся 28-30 листопада 2023 року на федеральній території «Сіріус», заявив:

“ Росії потрібно закріпитися на нових територіях не лише військовим і політичним шляхом, але й у роботі з людьми, щоб вони розуміли перевагу від входження до складу РФ²⁰⁸.

Як відомо, саме освіта трансформує і спрямовує життя суспільства, зберігаючи у ньому все те, що має цінність для людини; визначає стратегію і реалістичні умови розвитку суспільства, перетворюючи його із «суспільства сьогодні» на «суспільство завтра», формує нове мислення громадян, нове бачення смислу життя.

Дані аналітичного звіту вказують на те, що система вищої освіти РФ та академічна спільнота російських університетів активно залучена до виконання військових та гібридних зусиль Кремля не лише захопити територію суверенної держави України та відновити власну сферу впливу у Східній Європі, а й зруйнувати єдність, послабити та дискредитувати багатосторонні інституції демократичного світу, передусім ЄС та НАТО. Оскільки саме рух України в напрямку інтеграції до зазначених структур був використаний РФ як формальний привід для початку повномасштабних бойових дій проти України²⁰⁹.

Грунтуючись на зібраних доказах, можна стверджувати, що система впровадження проєкту УЗ заздалегідь спланована – від залучених виконавців («Рух перших», товариство «Знання», які підконтрольні владі та мають військово-патріотичну спрямованість серед напрямів діяльності) до програм змін (що розроблялись з обов'язковим базуванням на патріотичній складовій, включали лекції про боротьбу з «українофашизмом», возвеличення військовослужбовців РФ, які воюють проти України, популяризували російську культуру, державні символи, спотворюючи історичні факти тощо).

207 Як закон «Про патріотичне виховання» сприяє стиранню української громадянської ідентичності у кримських дітей. Детальний аналіз: <https://almenda.org/yak-zakon-pro-patriotichne-vixovannya-spriyaye-stirannyu-ukrainskoi-gromadyansko%d1%97-identichnosti-u-krimskix-ditej/>

208 <https://absatz.media/news/20325-putin-rossii-nuzhno-zakrepitsya-na-novyh-territoriyah>, архів <https://archive.ph/wip/W8KCN>

209 <https://mfa.gov.ua/klyuchovi-pitannya-ta-vidpovidi-pro-rosijsku-agresiyu>, архів <https://archive.ph/wip/Rstef>

Цим проєктом РФ втілює в життя план по формуванню мобілізаційного резерву з дітей та молоді для продовження війни проти України. Оскільки формуючи позитивне ставлення до країни-агресора, створюючи умови безальтернативності та вигоди вступу до російських ВНЗ, Росія фактично нав'язує ідентифікацію себе як росіянина та переїзд на територію Росії для постійного проживання. Як додатковий фактор, діти по досягненню 14-річного віку, підпадають під дію іншого злочину – примусову паспортизацію, що несе за собою обов'язкову службу в Збройних силах РФ та потенційно можуть бути відправлені на війну проти України.

Всі ці дії РФ, що кардинально змінюють освітню систему на окупованих територіях, переміщують дітей з ТОТ (що відбувається під час «Університетських змін») є грубим порушенням норм МГП, порушенням правил режиму окупації, встановленому Гаазькими правилами, Женевською конвенцією про захист цивільного населення, а також звичаєвих норм гуманітарного права, які жорстко обмежують повноваження держави-окупанта і закріплюють право мешканців окупованих територій на збереження нормального життя, без суттєвих втручань від тимчасових окупаційних адміністрацій.

Впроваджуючи проєкти, спрямовані на фактичне перевиховання українських дітей і виховання з них «справжніх росіян», Російська Федерація нехтує нормами міжнародного права прав людини, зокрема позбавляючи дітей можливості зберегти власну українську ідентичність. Саме цей аспект перевиховання, який інструменталізує неформальну освіту і дозвілля, є ключовим і потребує належного реагування для негайного припинення і закладання гарантій неповторення. З огляду на серйозність порушень, на факти масштабування проєкту та трансформування його в постійно діючий, необхідно притягнути всіх причетних до відповідальності для припинення діяльності цього та подібних проєктів у майбутньому.

Порушення, пов'язані з освітою, також можуть мати важливі соціальні наслідки, а саме: маніпулювання освітою в політичних цілях впливає не лише на окремих осіб, але й на громади та суспільства. Наслідки зловживання, пов'язані з розвитком культури насилля та безкарності можуть мати довгостроковий вплив на соціальні закономірності передачі пам'яті. Як стверджував Гейл Уелдон, минуле конфлікту «не тільки формує спосіб, за допомогою якого новий соціальний порядок спланований, а й шляхи передавання болісних знань від покоління до покоління»²¹⁰, тим самим сприяючи потенційному повторенню проявів ненависті та насилля.

Саме тому важливими є солідарні зусилля представників влади України, громадянського суспільства, української та міжнародної академічної спільноти, міжнародних інституцій щодо припинення практики використання освіти для воєнних злочинів та культурного геноциду.

Враховуючи вплив та шкоду, яких завдає програма «Університетські зміни» загалом, та залучені до неї російські університети зокрема, задля захисту українських дітей, які опинились в окупації необхідним є:

- Повне припинення будь-якої міжнародної співпраці з російськими університетами, які залучені до реалізації програми «Університетські зміни», а також ректорами зазначених університетів, професорсько-викладацьким складом та науковцями;

210 <https://www.right-to-education.org/resource/education-and-transitional-justice-opportunities-and-challenges-peacebuilding>, архів <https://archive.ph/wip/l0nCl>

- Заборона участі університетів та їх представників, зокрема студентів та науковців, які залучені до реалізації програми «Університетські зміни» з такими міжнародними програмами, як Erasmus+ та Європейська бізнес-школа;
- Притягнути до відповідальності представників російської академічної спільноти і посадовців, які є виконавцями зазначених практик, зокрема через внесення їх до санкційних списків ЄС та окремих країн.

ДОДАТОК 1. СПИСОК ІДЕНТИФІКОВАНИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ РФ, ЗАЛУЧЕНИХ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОЄКТУ «УНІВЕРСИТЕТСЬКІ ЗМІНИ»

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
1	Алтайський державний педагогічний університет	Лазаренко Ірина Рудольфівна	1. https://www.altspu.ru/about_the_university/news/14990/?sphrase_id=36605 , архів https://archive.ph/DCxTd 2. https://www.altspu.ru/about_the_university/news/15400/?sphrase_id=36605 , архів https://archive.ph/tsTnx 3. https://www.altspu.ru/about_the_university/news/14857/?sphrase_id=36604 , архів https://archive.ph/sylat 4. https://www.gazeta.ru/social/news/2022/07/19/18158786.shtml , архів https://archive.ph/zKQKB 5. https://www.informio.ru/news/id32786/Tretja-Universitetskaja-smena-startovala-v-Altayskom-pedagogicheskom-universitete , архів https://archive.ph/2dq7G 6. https://центрпрофилактики.рф/2022/07/univer_smeni/ , архів https://archive.ph/XrkWc 7. https://tolknews.ru/telekanal/126869-polsotni-detey-iz-donbassa-priehali-v-altayskiy-kray , архів https://archive.ph/wip/eMk0x
2	Армавірський державний педагогічний університет	Нижник Євген Олексійович	1. https://armavir.bezformata.com/listnews/rossii-universitetskie-smeni/107166889/ , архів https://archive.ph/YyBgt 2. https://apkpro.ru/novosti/rebyata-iz-dnr-i-lnr-prodolzhayut-znakomitsya-s-kulturoy-rossii-na-universitetskikh-smenakh/ , архів https://archive.ph/wA6fq 3. https://edu.rin.ru/novosti/148079/Uchastniki__Universitetskikh_smen__prodolzhayut_izuchat_istoriju_Rossii_na_ploshchadkah_pedvuzov.html , архів https://archive.ph/9M1NN 4. https://объясняем.рф/articles/news/dlya_detey_iz_dnr_i_lnr_otkrylis_novye_universitetskie_smeny/ , архів https://archive.ph/vZD6l 5. https://vestniknews.ru/novosti/11705-uchastniki-universitetskikh-smen-prodolzhayut-izuchat-istoriyu-rossii-na-ploshchadkakh-pedvuzov.html , архів https://archive.ph/qtBYT 6. http://www.agpu.net/university_shifts/Default.aspx , архів https://archive.ph/clqlo 7. https://gorodarmavir.ru/news/kultura-i-sport/v-armavire-28-detey-iz-dnr-provedut-10-dney-na-universitetskoj-smeni/ , архів https://archive.ph/wip/i4665
3	Башкирський державний педагогічний університет ім. М. Акмулли	Сагітов Салават Талгатович	1. https://vz.ru/news/2022/7/5/1166316.html , архів https://archive.ph/wip/LCwDy 2. https://www.ulspu.ru/sveden/news/49260/ , архів https://archive.ph/wip/UHKFr 3. https://edu.gov.ru/press/5459/v-universitetskikh-smenah-rebyata-iz-dnr-i-lnr-prodolzhayut-znakomitsya-s-novymi-gorodami-i-regionami-rossii/ , архів https://archive.ph/wip/iGXVo 4. https://днронлайн.рф/dlya-shkolnikov-dnr-v-rossii-organizovany-universitetskie-smeny/ , архів https://archive.ph/Ns9wv 5. https://bspu.ru/news/19727 , архів https://archive.ph/nw52N

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
4	Волгоградський державний соціально-педагогічний університет	Коротков Олександр Михайлович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://mtv.онлайн/feed/obshchestvo/okolo-500-rebyat-iz-novykh-regionov-rf-priekhali-v-volgograd-po-programme-universitetskie-smeny-7567364364.html, архів https://archive.ph/wip/Yk1Ui 2. https://vspu.ru/node/35060, архів https://archive.ph/wip/DcZP7 3. https://vspu.ru/node/34646, архів https://archive.ph/wip/Xkh7E 4. https://volgograd-trv.ru/news/obshchestvo/76299-shkolniki-iz-lnr-uideli-glavnye-dostoprimechatelnosti-goroda-geroja-volgograda.html, архів https://archive.ph/wlzDf 5. https://www.youtube.com/watch?v=d12SCprmLek, архів https://archive.ph/wip/UE2P5 6. https://www.vspu.ru/node/33661, архів https://archive.ph/dBdFg 7. https://vspu.ru/node/33876, архів https://archive.ph/EtdO8 8. https://volgograd.bezformata.com/listnews/universitetskoy-smeni-podvig-rossii/108000162/, архів https://archive.ph/kAnnA 9. https://volgograd-trv.ru/news/obshchestvo/69378-v-volgograd-pribyli-50-shkolnikov-iz-luganskoj-narodnoj-respubliki.html, архів https://archive.ph/3VyFA
5	Воронезький державний педагогічний університет	Філоненко Сергій Іванович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://voronej.bezformata.com/listnews/voronezhe-startovali-universitetskie-smeni/108150398/, архів https://archive.ph/Qmnn9 2. http://www.vspu.ac.ru/news/detail/4929, архів https://archive.ph/wip/aKDgW 3. https://tv-gubernia.ru/novosti/obwestvo/v_voronezhskom_peduniversitete_otkrylas_vtoraya_universitetskaya_smena_dlya_shkolnikov_iz_dnr/, архів https://archive.ph/DEqv0 4. http://www.vspu.ac.ru/news/detail/4969, архів https://archive.ph/9aLGR 5. https://www.youtube.com/watch?v=XeAugHNYnkQ, архів https://archive.ph/Vp9N1 6. https://admin-gorlovka.ru/v-ramkax-proekta-universitetskie-smeny-shkolniki-gorlovki-otpravilis-v-voronezh/, архів https://archive.ph/dJcUQ 7. https://vk.com/wall-39342464_8737, архів https://archive.ph/URjdm 8. http://www.vspu.ac.ru/news/detail/5505, архів https://archive.ph/i9fxF 9. http://www.vspu.ac.ru/news/detail/5507, архів https://archive.ph/QdGPv 10. http://www.vspu.ac.ru/news/detail/5528, архів https://archive.ph/1RddR 11. http://www.vspu.ac.ru/news/detail/5554, архів https://archive.ph/UokSh 12. https://vk.com/wall-39342464_8757, архів https://archive.ph/X7L24

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
6	Глазовський державний інженерно-педагогічний університет ім. В.Г. Короленка	Чиговська-Назарова Яніна Олександрівна	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://www.rgo.ru/ru/article/onlayn-igra-otkryvaem-rossiyu-vmeste-dlya-uchastnikov-universitetskih-smen, архів https://archive.ph/n5sc2 2. https://news.myseldon.com/ru/news/index/271351895, архів https://archive.ph/SLQo8 3. https://www.d-kvadrat.ru/novosti/21393, архів https://archive.ph/vE259 4. http://ggpi.org/print.php?type=N&item_id=4818, архів https://archive.ph/ocaxz 5. https://ijevsk.bezformata.com/listnews/otkrilas-tretya-universitetskaya-smena/107632536/, архів https://archive.ph/LhcAs 6. https://gorodglazov.com/2022/06/20/v-ggpi-vstretili-uchastnikov-universitetskoj-smeny-iz-donetskoj-narodnoj-respubliki/, архів https://archive.ph/2xtra 7. https://vk.com/wall-1073045_8789, архів https://archive.ph/wip/li64Q 8. https://vk.com/wall-1073045_8640, архів https://archive.ph/041hk 9. http://www.ggpi.org/news.php?readmore=5635, архів https://archive.ph/DjN29 10. https://ijevsk.bezformata.com/listnews/uchastnikov-vtoroy-universitetskoy-smeni/119941952/, архів https://archive.ph/sIWfu 11. https://ijevsk.bezformata.com/listnews/noviy-sezon-universitetskih-smen/119041177/, архів https://archive.ph/IN4HS 12. https://apkpro.ru/novosti/pedagogicheskie-vuzy-vstrechayut-rebyat-iz-novykh-regionov-rossii-na-programmakh-universitetskikh-sm/, архів https://archive.ph/TvEp4 13. https://glazovlife.ru/?p=72069, архів https://archive.ph/X7vkP
7	Красноярський державний педагогічний університет ім. В.П. Астаф'єва	Холіна Марія Валеріївна	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://krasrab.ru/news/obrazovanie/24907, архів https://archive.ph/tJHN6 2. https://krasrab.ru/news/society/24959, архів https://archive.ph/GLNFQ 3. https://newsrab.ru/news/1117699, архів https://archive.ph/cV3KC 4. https://apkpro.ru/novosti/uchastniki-universitetskikh-smen-prodolzhayut-izuchat-istoriyu-rossii-na-ploshchadkakh-pedvuzov/, архів https://archive.ph/T6CBW 5. https://edu.gov.ru/press/5629/novye-universitetskie-smeny-prohodyat-dlya-shkolnikov-iz-dnr-i-lnr-v-pedvuzah-rossii/, архів https://archive.ph/q3s0g 6. https://tass.ru/obschestvo/15305671, архів https://archive.ph/w4LXo

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
8	Липецький державний педагогічний університет ім. П. П. Семенова-Тян-Шанського	Федіна Ніна Володимирівна	<ol style="list-style-type: none"> https://lspu-lipetsk.ru/modules.php?name=News&file=view&news_id=9748, архів https://archive.ph/wip/O8R09 https://lspu-lipetsk.ru/modules.php?name=News&file=view&news_id=9784, архів https://archive.ph/wip/uclnZ https://vesti-lipetsk.ru/novosti/obshestvo/v-lgpu-otkrylsya-novyj-sezon-proekta-universitetskie-smeny-dlya-shkolnikov-donbassa/, архів https://archive.ph/wip/8gGGk https://dobvesti.ru/novyj-sezon-proekta-universitetskie-smeny-startoval-v-lipetskom-pedagogicheskom-universitete.html, архів https://archive.ph/wip/NxWf5 https://admin-gorlovka.ru/v-ramkax-proekta-universitetskie-smeny-rebyata-iz-gorlovki-uexali-v-lipeck/, архів https://archive.ph/wip/Ue7ce https://vk.com/club_official_lspu?w=wall-122899471_8016, архів https://archive.ph/wip/0Wh8n https://vk.com/club_official_lspu?w=wall-122899471_7986, архів https://archive.ph/wip/tP5nr https://vk.com/club_official_lspu?w=wall-122899471_7979, архів https://archive.ph/wip/9RgTx https://www.lspu-lipetsk.ru/modules.php?name=News&file=view&news_id=9748, архів https://archive.ph/wip/8iwTj https://www.lspu-lipetsk.ru/modules.php?name=News&file=view&news_id=9769, архів https://archive.ph/hOXNb https://lspu-lipetsk.ru/modules.php?name=News&file=view&news_id=8509, архів https://archive.ph/63Nl4 https://vz.ru/news/2022/7/5/1166316.html, архів https://archive.ph/LCwDy http://www.kipchakovo.org.ru/novye-universitetskie-smeny-otkrylis-v-pedvuzah-rossii-dlya-shkolnikov-iz-dnr-i-lnr/, архів https://archive.ph/YlTH7 https://объяняем.рф/articles/news/dlya_detey_iz_dnr_i_lnr_otkrylis_novye_universitetskie_smeny/, архів https://archive.ph/EsME0 https://edu.gov.ru/press/5557/novye-universitetskie-smeny-otkrylis-v-pedvuzah-rossii-dlya-shkolnikov-iz-dnr-i-lnr/, архів https://archive.ph/sXJ4h https://apkpro.ru/novosti/rebyata-iz-dnr-i-lnr-prodolzhayut-znakomitsya-s-kulturoy-rossii-na-universitetskih-smenakh/, архів https://archive.ph/wA6fq https://www.edu.ru/news/pedagogicheskoe-obrazovanie/rossiyskie-pedvuzy-vstrechayut-novyh-uchastnikov-u/, архів https://archive.ph/Oga98 https://lipetsk-news.net/society/2022/07/04/116550.html, архів https://archive.ph/vCKLh
9	Нижегородський державний педагогічний університет ім. Козьми Мініна	Здобняков [рос. Сдобняков] Віктор Володимирович	<ol style="list-style-type: none"> https://edugid.ru/news/6267-universitetskie-profil-nye-obrazovatel-nye-smeny, архів https://archive.ph/zKxdK https://gorlovka-news.su/posts/72172, архів https://archive.ph/H9LgZ https://www.edu.ru/news/pedagogicheskoe-obrazovanie/dlya-shkolnikov-iz-dnr-i-lnr-na-ploshchadkah-rossii/, архів https://archive.ph/6F896 https://nn.mk.ru/science/2022/06/07/mininskiy-universitet-primet-uchastie-v-proekte-universitetskie-smeny.html, архів https://archive.ph/ZyvVk https://mininuniver.ru/tags/universitetskie-smeny, архів https://archive.ph/faFCD

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
			6. https://mininuniver.ru/training/kvantorium/events , архів https://archive.ph/wip/lz2ul 7. https://www.niann.ru/?id=595059 , архів https://archive.ph/wip/rOe5M 8. https://mininuniver.ru/about/news/universitetskie-smeny-projdu-v-mininskom-universitete-2-1 , архів https://archive.ph/wip/zJPr3 9. https://www.niann.ru/?id=595183 , архів https://archive.ph/wip/mHEmQ 10. https://yasispolkom.ru/nizhnij-novgorod-otkryl-universitetskie-smeny-dlya-shkolnikov-yasinovatoj/ , архів https://archive.ph/wip/C5e9c
10	Новосибірський державний педагогічний університет	Герасьов Олексій Дмитрович	1. https://nspu.ru/news/universitetskie-smeny-razgovor-za-chashkoy-chaya-s-deputatom-gosdumy/ , архів https://archive.ph/wip/eUQhd 2. https://nspu.ru/news/sibirskie-gorizonty-dlya-druzey-otkryvayut-vmeste-s-ngpu-shkolniki-iz-lnr/?sphrase_id=285161 , архів https://archive.ph/wip/xPehk 3. https://nspu.ru/news/universitetskaya-smena-ngpu-2000-kvadratnykh-metrov-sovremennykh-vozmozhnostey-/?sphrase_id=285161 , архів https://archive.ph/wip/fTYll 4. https://nspu.ru/news/sibirskie-gorizonty-dlya-druzey-novye-starty/?sphrase_id=285161 , архів https://archive.ph/wip/mA9hR 5. https://nspu.ru/news/universitetskie-smeny-kosmicheskaya-ekskursiya-i-ne-tolko/?sphrase_id=285161 , архів https://archive.ph/wip/2KOBA 6. https://nspu.ru/news/uvlekatelnye-10-dney-v-serdtse-sibiri-v-timurovtse-sostoyalos-otkrytie-universitetskoy-smeny-/?sphrase_id=285161 , архів https://archive.ph/wip/2wliX 7. https://nspu.ru/news/puteshestvie-po-ulitsam-novosibirska-dlya-detey-iz-lnr/?sphrase_id=285161 , архів https://archive.ph/wip/CAhPf 8. https://nspu.ru/news/sibirskie-gorizonty-dlya-druzey-obuchaem-razvlekaya/?sphrase_id=285161 , архів https://archive.ph/wip/pBnIQ 9. https://nspu.ru/news/universitetskie-smeny-razgovory-o-predmetakh-i-planetakh/?sphrase_id=285161 , архів https://archive.ph/wip/YCERr
11	Омський державний педагогічний університет	Макарова Наталія Станіславівна	1. https://edugid.ru/news/6267-universitetskie-profil-nye-obrazovatel-nye-smeny , архів https://archive.ph/QyHf1 2. https://www.ospu.ru/sveden/employees , архів https://archive.ph/hM7Rn 3. https://omgpu.ru/news/v-omgpu-startuet-uzhe-chetvertaya-universitetskaya-smena-dlya-shkolnikov-iz-dnr , архів https://archive.ph/Qeclz 4. https://www.edu.ru/news/pedagogicheskoe-obrazovanie/v-pedvuzah-rossii-prodolzhayutsya-universitetskie-/ , архів https://archive.ph/9GvVc 5. https://edu.gov.ru/press/5426/universitetskie-smeny-prodolzhayut-prinimat-detey-i-podrostkov-iz-dnr-i-lnr/ , архів https://archive.ph/lMOED

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
12	Оренбурзький державний педагогічний університет	Алешина <i>[рос. Алешина]</i> Світлана Олександрівна	<ol style="list-style-type: none"> https://ospu.ru/novosti/universitetskie-smenyi-pogruzilis-v-media, архів https://archive.ph/sNqDV https://ospu.ru/novosti/rossiya-mnogonacziionalnaya-universitetskie-smenyi-prodolzhayutsya, архів https://archive.ph/Ozblr https://sorochinsk.info/orenburge-provedut-universitetskie-smenyi-dlja-detej-iz-doneckoj-i-luganskoj-respublik/, архів https://archive.ph/ScYQm http://www.kipchakovo.org.ru/novye-universitetskie-smenyi-otkrylis-v-pedvuzah-rossii-dlya-shkolnikov-iz-dnr-i-lnr/, архів https://archive.ph/YlTH7 https://orenburg.bezformata.com/listnews/smeny-v-orenburge-otdohnut-shkolniki/107774803/, архів https://archive.ph/KuUmC http://www.kipchakovo.org.ru/novye-universitetskie-smenyi-otkrylis-v-pedvuzah-rossii-dlya-shkolnikov-iz-dnr-i-lnr/, архів https://archive.ph/YlTH https://www.edu.ru/news/pedagogicheskoe-obrazovanie/v-pedvuzah-rossii-prodolzhayutsya-universitetskie-/, архів https://archive.ph/9GvVc
13	Російський державний педагогічний університет ім. А. І. Герцена	Тарасов Сергій Валентинович	<ol style="list-style-type: none"> https://vk.com/minoinzo?w=wall-217630752_1038&fbclid=IwAR0IA2uCAaVgUBEAT4HE1-BsOpnfJUoBdpuu24zPa37jDVbZ0QJFN3kcVQ, архів https://archive.ph/wip/rgYz7 https://vk.com/uniherzen?w=wall-46508610_20712, архів https://archive.ph/wip/5Tmp7 https://lenoblast.bezformata.com/listnews/lenoblast-dlya-uchastiya-v-universitetskih/119396858/, архів https://archive.ph/wip/Zap05 https://vk.com/uniherzen?w=wall-46508610_20685, архів https://archive.ph/wip/wQjrq https://www.youtube.com/watch?v=V-x-thQ78C8, архів https://archive.ph/7tS20 https://www.youtube.com/watch?v=hV2-fiyKMQE, архів https://archive.ph/bnkTX https://vk.com/video/@uniherzen?z=video-46508610_456239507%2Fclub46508610%2Fpl_-46508610_-2, архів https://archive.ph/lV5gF https://gorlovka-news.su/posts/72591, архів https://archive.ph/GkmTh https://old.herzen.spb.ru/announce/5-8-2022/, архів https://archive.ph/oHP11 https://docs.google.com/document/u/0/d/1R3-egP7Nanp-xDelsUS0Jzk-l16N74-s/mobilebasic, архів https://archive.ph/TmsK1 https://www.herzen.spb.ru/news-events/news/?ELEMENT_ID=6044&sphrase_id=48265, архів https://archive.ph/Ggupe https://www.herzen.spb.ru/sveden/document/, архів https://archive.ph/Vq5GH

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
14	Самарський державний соціально-педагогічний університет	Мочалов Олег Дмитрович, з 2013 по 2022 Бакуліна Світлана Юріївна, з 05.10.2022	<ol style="list-style-type: none"> https://edugid.ru/news/6267-universitetskie-profilnye-obrazovatelnye-smeny, архів https://archive.ph/zKxdK https://samara.bezformata.com/listnews/profilnie-obrazovatelnie-smeni/107763883/, архів https://archive.ph/yc8o5 https://www.niasam.ru/obschestvo/letom-2022-goda-v-sgspu-realizuetsya-proekt-universitetskie-profilnye-obrazovatelnye-smeny-197939.html, архів https://archive.ph/wgia7 https://vk.com/wall-23349700_13703, архів https://archive.ph/BaSae https://www.edu.ru/news/pedagogicheskoe-obrazovanie/dlya-shkolnikov-iz-dnr-i-lnr-na-ploshchadkah-rossii/, архів https://archive.ph/wip/6F896 https://vk.com/wall-23349700_13748, архів https://archive.ph/6zqPz https://vk.com/wall-23349700_13709, архів https://archive.ph/Y4M0T https://vk.com/wall-153447013_8077, архів https://archive.ph/0962h https://vk.com/wall-23349700_13743, архів https://archive.ph/tVqtI https://edu.gov.ru/press/7262/pedagogicheskie-vuzy-vstrechayut-rebyat-iz-novyh-regionov-rossii-na-programmah-universitetskih-smeni/, архів https://archive.ph/H0vuc https://edu.gov.ru/press/7191/samarskiy-gosudarstvennyy-socialno-pedagogicheskiy-universitet-prinyal-shkolnikov-iz-dnr-na-universitetskuyu-smenu, архів https://archive.ph/CR91Z https://www.niasam.ru/obschestvo/universitetskaya-smena-letu-v-samarskomsotsialno-pedagogicheskounive-rsitete-216545.html, архів https://archive.ph/5LXg3 https://samara.bezformata.com/listnews/dlya-uchastiya-v-universitetskih-smenah/118411768/, архів https://archive.ph/OCoKS https://ug.ru/chto-takoe-letnie-universitetskie-smeny-i-skolko-detej-smogut-prinyat-v-nih-uchastie/, архів https://archive.ph/A118L
15	Томський державний педагогічний університет	Макаренко Андрій Миколайович	<ol style="list-style-type: none"> https://www.tspu.edu.ru/news/25570-universitetskie-smeny-znakomstvo-s-tehnoparkom-i-rabota-v-komande-pedagogicheskogo-quantoriuma-tgpu.html, архів https://archive.ph/VnWNT https://novosibirsk.bezformata.com/listnews/itogi-proekta-universitetskie-smeni/108616725/, архів https://archive.ph/rLY5A https://www.tspu.edu.ru/news/25692-universitetskie-smeny-v-tgpu-tretij-sezon.html, архів https://archive.ph/3CwyU https://vk.com/wall-1174277_12180, архів https://archive.ph/eLi85 https://www.tspu.edu.ru/news/25719-doklad-rektora-tgpu-na-ustanovochnoj-sessii-avgust-pro-matritsa-pedagogicheskikh-izmenenij.html, архів https://archive.ph/HBzrX https://expert-club.online/news/v-tomskoy-oblasti-prokhodit-pervaya-obrazovatel'naya-smena-dlya-detej-iz-lnr, архів https://archive.ph/3aX84#selection-1001.35-1001.57

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
16	Тулський державний педагогічний університет ім. Л. М. Толстого	Подрезов <i>[рос. Подрезов]</i> Костянтин Андрійович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://tsput.ru/sveden/document/, архів https://archive.ph/ayx5m 2. https://www.tsput.ru/univers-smeny/, архів https://archive.ph/lYnsf 3. https://vk.com/wall-30558759_306999, архів https://archive.ph/z1DdZ 4. https://www.tsn24.ru/2022/08/03/261294-v-tgpu-im-l-n-tolstogo-startovala-chetvertaya-universitetskaya-smena/, архів https://archive.ph/ALzak 5. https://edu.gov.ru/press/5426/universitetskie-smeny-prodolzhayut-prinimat-detey-i-podrostkov-iz-dnr-i-lnr/, архів https://archive.ph/pgwzB 6. https://www.edu.ru/news/pedagogicheskoe-obrazovanie/dlya-detey-iz-dnr-i-lnr-v-regionah-startuyut-novye/, архів https://archive.ph/J7KNt 7. https://www.tsput.ru/univers-smeny/novosti.php?ELEMENT_ID=134922, архів https://archive.ph/tv7tO 8. https://www.tsput.ru/univers-smeny/novosti.php?ELEMENT_ID=134897, архів https://archive.ph/1b0Um 9. https://www.tsput.ru/univers-smeny/novosti.php?ELEMENT_ID=134887, архів https://archive.ph/6YODr
17	Ульянівський державний педагогічний університет ім. І. М. Ульянова	Петрищев Ігор Олегович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://www.youtube.com/watch?v=T2n_5vvp7ec, архів https://archive.ph/wip/borNP 2. https://www.ulspu.ru/sveden/news/53821/, архів https://archive.ph/wip/ptcGg 3. https://uliyarovsk.bezformata.com/listnews/universitetskie-smeni-v-ulyanovsk/118051769/, архів https://archive.ph/wip/cM1hd 4. https://ulgov.ru/news/index/permlink/id/63902/, архів https://archive.ph/wip/Q1BQh 5. https://ulpravda.ru/tv/novost_dnia/v-ulyanovskuii-oblast-priekhali-150-detei-iz-zaporozhia/, архів https://archive.ph/wip/9VZQo 6. https://www.ulspu.ru/sveden/document/, архів https://archive.ph/zllsO 7. https://youtu.be/f01Cv_vtb2E, архів https://archive.ph/303hw 8. https://ulpressa.ru/2022/08/08/ulyanovskiy-pedagogicheskii-univers-2/, архів https://archive.ph/REEkd 9. https://www.kommersant.ru/doc/5392482, архів https://archive.ph/ETcCC 10. https://73online.ru/r/v_ulgpu_otkrylas_shestaya_universitetskaya_smena_dlya_shkolnikov_iz_lnr-107644/, архів https://archive.ph/kzaoO 11. https://www.mo73.ru/news/sobytiya/ulyanovskiy_pedagogicheskii_universitet_vstretil_u/, архів https://archive.ph/Vey3O 12. https://minobr.nso.ru/news/15278, архів https://archive.ph/nfWyU 13. https://www.ulspu.ru/sveden/news/48935/?sphrase_id=203631, архів https://archive.ph/rdQ2k 14. https://www.ulspu.ru/sveden/news/49003/?sphrase_id=203631, архів https://archive.ph/wip/A1fxs 15. https://www.ulspu.ru/sveden/news/49009/?sphrase_id=203631, архів https://archive.ph/Ro6Ec 16. https://www.ulspu.ru/sveden/news/49147/?sphrase_id=203631, архів https://archive.ph/sKUjI 17. https://www.ulspu.ru/sveden/news/49226/?sphrase_id=203631, архів https://archive.ph/QlI6c

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
			18. https://www.ulspu.ru/sveden/news/49243/?sphrase_id=203631 , архів https://archive.ph/cZVgy 19. https://www.ulspu.ru/sveden/news/49325/?sphrase_id=203631 , архів https://archive.ph/5ejQC 20. https://www.ulspu.ru/sveden/news/49369/?sphrase_id=203631 , архів https://archive.ph/srPG8 21. https://www.ulspu.ru/sveden/news/49530/?sphrase_id=203631 , архів https://archive.ph/F8UDM 22. https://www.ulspu.ru/sveden/news/49724/?sphrase_id=203631 , архів https://archive.ph/z9UaS
18	Уральський державний педагогічний університет	Мінюрова Світлана Алігаріївна	1. http://uspu.ru/sveden/document/ , архів https://archive.ph/zL1oI 2. https://vz.ru/news/2022/7/5/1166316.html , архів https://archive.ph/LCwDy 3. https://uspu.ru/news/vtoraya-universitetskaya-smena-v-urgpu-seriya-3-obrazovatel'naya/ , архів https://archive.ph/vxQpn 4. https://www.informio.ru/news/id31868/V-UrGPU-prodolzhaetsja-pervaja-Universitetskaja-smena , архів https://archive.ph/b0eNs 5. https://педакадемия.рф/университетские-смены-днр-и-лнр/ , архів https://archive.ph/T6KkW 6. https://vk.com/wall-178007_33601 , архів https://archive.ph/dJiOi 7. https://uspu.ru/news/federalnyy-proekt-universitetskie-profilnye-obrazovatelnye-smeny-startuet-v-urgpu/?bitrix_include_areas=Y , архів https://archive.ph/YyLY
19	Чеченський державний педагогічний університет	Байханов Ізмаїл Баутдинович	1. https://chechnyainfo.com/tag/universitetskie-smeny , архів https://archive.ph/wip/1YaPT 2. https://chsru.ru/?s=университетские+смены , архів https://archive.ph/wip/qwHtM 3. https://chsru.ru/2023/07/24/v-chgpu-torzhestvenno-zavershili-unive/ , архів https://archive.ph/wip/B8so2 4. https://chsru.ru/2023/07/22/волейбольная-команда-чгпу-провела-co/ , архів https://archive.ph/wip/ZnJIE 5. https://chsru.ru/2023/07/23/школьники-из-лнр-посетили-историко-ку/ , архів https://archive.ph/wip/3ynLq 6. https://chechnyatoday.com/news/366425 , архів https://archive.ph/wip/HpFGn 7. https://chechnyainfo.com/v-chgpu-torzhestvenno-zavershili-universitetskiyu-smenu.html , архів https://archive.ph/wip/bXz4Q 8. https://chsru.ru/2023/07/03/v-chgpu-startovali-universitetskie-c/ , архів https://archive.ph/wip/BG3Wy 9. https://gorlovka-news.su/posts/72054 , архів https://archive.ph/ZvGQy 10. https://news.myseldon.com/ru/news/index/271351895 , архів https://archive.ph/SLQo8 11. https://vk.com/wall-125852126_59208 , архів https://archive.ph/w90N0 12. https://vz.ru/news/2022/7/5/1166316.html , архів https://archive.ph/LCwDy 13. https://apkpro.ru/novosti/rebyata-iz-dnr-i-lnr-prodolzhayut-znakomitsya-s-kulturoy-rossii-na-universitetskih-smenakh/ , архів https://archive.ph/wA6fq 14. https://donetsk-news.ru/society/2022/08/16/38384.html , архів https://archive.ph/m8D5X

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
20	Чуваський державний педагогічний університет ім. І. Я. Яковлева	Іванов Володимир Миколайович	<ol style="list-style-type: none"> https://edugid.ru/news/6267-universitetskie-profil-nye-obrazovatel-nye-smeny, архів https://archive.ph/QtyHf1 http://1.chggu.edu.ru/smi-o-nas/14080-shkolnikov-iz-dnr-i-lnr-teplo-vstretili-v-chggu-imeni-iya-yakovleva.html, архів https://archive.ph/Dc3iO https://cheboksari.bezformata.com/listnews/universitetskuyu-smenu-dlya-detey/107754673/, архів https://archive.ph/W1CvZ https://obrazov.cap.ru/news/2022/08/05/v-chggu-im-iyayakovleva-zavershilasj-pervaya-lager, архів https://archive.ph/cFxGo http://www.kipchakovo.org.ru/dlya-shkolnikov-iz-dnr-i-lnr-na-ploshhadkah-rossijskih-pedvuzov-otkryvayutsya-novye-universitetskie-smeny/, архів https://archive.ph/9t1H7 http://1.chggu.edu.ru/novosti/14097-v-chggu-im-iya-yakovleva-sostoyalos-torzhestvennoe-zakrytie-pervoy-obrazovatelnoy-universitetskoj-smeny-dlya-detey-iz-doneckoy-narodnoy-respubliki.html, архів https://archive.ph/oGJ0x http://1.chggu.edu.ru/novosti/14108-v-chggu-im-iya-yakovleva-nachala-rabotu-vtoraya-universitetskaya-smena-dlya-detey-iz-doneckoy-narodnoy-respubliki.html, архів https://archive.ph/wip/803mZ https://www.chuvsu.ru/news/v-chgu-im-i-n-ulyanova-startovali-universitetskie-smeny/, архів https://archive.ph/wip/nkllG https://www.cheboksary.ru/education/130224_v_chgu_im_in_uljanova_startoval_v_novyj_sezon_universitetskih_smen.html, архів https://archive.ph/kL3md https://vk.com/chuvgugol, архів https://archive.ph/wip/Ob0kH https://dnr-news.ru/other/2023/07/26/418581.html, архів https://archive.ph/wip/PqF5d https://www.cheboksary.ru/education/130224_v_chgu_im_in_uljanova_startoval_v_novyj_sezon_universitetskih_smen.htm, архів https://archive.ph/kL3m
21	Шадрінський державний педагогічний університет	Дзіов Артур Русланович	<ol style="list-style-type: none"> http://www.kipchakovo.org.ru/dlya-detey-iz-dnr-i-lnr-v-regionah-startuyut-novye-universitetskie-smeny/, архів https://archive.ph/sQXhZ http://shgpi.edu.ru/press/novosti-press-sluzhba/2022/06/pervaja-universitetskaja-smena-dlja-detei-iz-lnr-v-shadrinske-zavershilasj, архів https://archive.ph/gSUCf https://vk.com/wall-101057130_3009, архів https://archive.ph/RpRdy https://vk.com/wall-162738771_5677, архів https://archive.ph/kKRkB https://vk.com/wall-101057130_3065, архів https://archive.ph/irK6i https://vk.com/wall-101057130_3079, архів https://archive.ph/JRGsG https://vk.com/wall-101057130_3121, архів https://archive.ph/BC6HF https://shadrinsk.bezformata.com/listnews/dlya-detey-iz-lnr-v-shadrinske/106627382/, архів https://archive.ph/LsgFT https://rossaprimavera.ru/news/715ba8b2, архів https://archive.ph/lwdcb

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
22	Ярославський державний педагогічний університет ім. К. Д. Ушинського	Груздєв Михайло Вадимович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://vk.com/wall-77909874_20438, архів https://archive.ph/3P7EU 2. https://vk.com/wall-77909874_21161, архів https://archive.ph/JDwX5 3. https://vk.com/wall-77909874_21283, архів https://archive.ph/jaYc6 4. https://vk.com/wall-77909874_21452, архів https://archive.ph/3k2iS 5. https://vk.com/wall-77909874_21506, архів https://archive.ph/KvBac 6. https://vk.com/wall-77909874_21763, архів https://archive.ph/Cg1pb 7. https://www.youtube.com/watch?v=PvrC_1emGEE&t=5s, архів https://archive.ph/kbwcQ 8. https://tass.ru/obschestvo/15352059, архів https://archive.ph/sd5d2 9. https://yaroslavl.bezformata.com/listnews/otkrilas-vtoraya-universitetskaya-smena/108254540/, архів https://archive.ph/5p0Mp 10. https://www.edu.ru/news/pedagogicheskoe-obrazovanie/novye-universitetskie-smeny-prohodyat-dlya-shkolni/, архів https://archive.ph/Erih0 11. https://apkpro.ru/novosti/proekt-universitetskie-profilnye-obrazovatelnye-smeny-rasshiraet-svoyu-geografiyu/, архів https://archive.ph/MxRqw 12. https://city-yaroslavl.ru/events/129279/, архів https://archive.ph/pFMRz 13. https://news.yspu.org/news/15711, архів https://archive.ph/IRXbV 14. https://news.yspu.org/news/15750, архів https://archive.ph/lxsEt 15. https://yar.mk.ru/social/2023/08/22/yaroslavskiy-pedagogicheskij-vuz-nachal-universitetskie-smeny-dlya-shkolnikov-iz-novorossii.html, архів https://archive.ph/g30IT 16. https://yaroslavl.bezformata.com/listnews/startoval-proekt-universitetskie-smeni/119973575/, архів https://archive.ph/X7QSG 17. https://yaroslavl.bezformata.com/listnews/yaroslavle-startovali-universitetskie/119961486/, архів https://archive.ph/xhCbU 18. http://www.yarduma.ru/news/nikolay-aleksandrychev-poprivetstvoval-uchastnikov-universitetskoj-smeny-v-yagpu-im-k-d-ushinskogo, архів https://archive.ph/TjZd6
23	Державний університет просвіти	Кокоєва Ірина Олександрівна	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://vk.com/wall-8534_29864, архів https://archive.ph/DhQM9 2. https://vk.com/wall-8534_29828, архів https://archive.ph/H3BqM 3. https://guppros.ru/professor-mgou-viktor-belyaev-stal-ekspertom-v-poznavatelnom-shou-znaete-li-vy-chto-na-telekanale-ren/rubric/news/news-1142, архів https://archive.ph/e72IC 4. https://guppros.ru/ru/rubric/news/news-1139, архів https://archive.ph/koxaq 5. https://vk.com/wall-8534_29882, архів https://archive.ph/rPD2U 6. https://vk.com/wall-8534_29920, архів https://archive.ph/UAXul

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
24	Дагестанський державний педагогічний університет ім. Р. Гамзатова	Асваров Наріман Асварович	<ol style="list-style-type: none"> https://vk.com/wall-145195886_818, архів https://archive.ph/5XW2L https://dspu.ru/2023/3422/, архів https://archive.ph/LuoKG https://lezgigazet.ru/archives/357556, архів https://archive.ph/Gfkd7 https://mahachkala.bezformata.com/listnews/dggu-zavershilis-universitetskie-smeni/107951397/, архів https://archive.ph/3V0pl https://riadagestan.ru/news/education/v_dggu_startovali_universitetskie_smeny/, архів https://archive.ph/U4mAK https://hakikat.info/kat/lenta-novostej/item/22431-universitetskie-smeny-nachalas-v-dagestanskom-gosudarstvennom-pedagogicheskom-universitete/, архів https://archive.ph/Mk21y http://minnacrd.ru/news/item/8416, архів https://archive.ph/QEaRX https://dspu.ru/2023/5586/, архів https://archive.ph/txnLY
25	Астраханський державний університет ім. В. Н. Татіщева	Маркелов Костянтин Олексійович	<ol style="list-style-type: none"> https://tass.ru/obschestvo/15562471, архів https://archive.ph/wip/1GAiy https://a24.press/news/youth/2022-08-29/v-astrahani-prohodit-profilnaya-obrazovatel'naya-smena-dlya-detey-iz-lnr-103778, архів https://archive.ph/wip/Ozb1w https://radiovolna.fm/news/astrahanskije-novosti/v-astrahani-podoshel-k-koncu-proekt-universitetski-31573.html?ysclid=17llp6be3m996598875, архів https://archive.ph/wip/ksuu2 https://astrahan.bezformata.com/listnews/solnechnom-gorode-v-agu-priehali/108803671/, архів https://archive.ph/wip/GE6NX https://www.youtube.com/watch?v=at6LqDbRMyc, архів https://archive.ph/bJ1tq
26	Білгородський державний технологічний університет ім. В. Г. Шухова	Глаголев Сергій Миколайович	<ol style="list-style-type: none"> https://www.bstu.ru/beside_study_activity/culture/exhibition_hall_/94356/universitetskie-smeni, архів https://archive.ph/wip/Pzotp https://www.bstu.ru/beside_study_activity/culture/exhibition_hall_/news/93799/universitetskaya-smena, архів https://archive.ph/wip/TrjrP https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/53478/, архів https://archive.ph/wip/MSGjj https://lug-info.com/news/deti-iz-stahanova-irmino-i-almaznoj-otpravilis-na-universitetskie-smeny-v-belgorod, архів https://archive.ph/wip/zLd2h https://lug-info.com/news/bolee-70-alchevskih-shkol-nikov-opravilis-v-belgorod-dlya-uchastiya-v-universitetskih-smenah, архів https://archive.ph/2d0pm https://lug-info.com/news/bolee-sta-detey-iz-pervomajska-otpravilis-na-universitetskie-smeny-v-belgorod, архів https://archive.ph/wip/sgZe6 https://lug-info.com/news/gruppa-detey-iz-krasnodona-otpravilas-v-belgorod-dlya-uchastiya-v-universitetskih-smenah, архів https://archive.ph/wip/0ZxGl

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
27	Волгоградський державний технічний університет	Навроцький Олександр Валентинович	<ol style="list-style-type: none"> https://www.vstu.ru/razvitie/itogi/sm/, архів https://archive.ph/wip/54cz1 https://www.vstu.ru/university/press-center/news/universitetskaya_zhizn/riats_volgogradskiy_oporny_vuz_provodit_universitetskuyu_smenu_dlya_podrostkov_iz_donbassa/, архів https://archive.ph/lq38V https://vgasu.ru/press-service/news/v_volgogradskom_gosudarstvennom_tekhnicheskomo_universitete_sostoyalos_torzhestvennoe_otkrytie_federala/, архів https://archive.ph/n9dJN https://dzen.ru/a/YuP4ZXjW80TYzaxh, архів https://archive.ph/rpGzv https://www.youtube.com/watch?v=zRRWEJZkf0Y, архів https://archive.ph/wip/AwOzc https://volgograd.bezformata.com/listnews/snova-prohodyat-universitetskie-smeni/118498067/, архів https://archive.ph/B9dfz https://volgograd.bezformata.com/listnews/universitetskaya-smena-v-volgogradskom/120044136/, архів https://archive.ph/eJGFe https://www.vstu.ru/university/press-center/news/universitetskaya_zhizn/tretya_universitetskaya_smena_etogo_leta_startovala_na_baze_volggtu/, архів https://archive.ph/Jp4Rk https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/molodezhnaya-politika/54977/, архів https://archive.ph/zW0bx https://ug.ru/chto-takoe-letnie-universitetskie-smeny-i-skolko-detej-smogut-prinyat-v-nih-uchastie/, архів https://archive.ph/pEG2u https://www.vstu.ru/university/press-center/news/universitetskaya_zhizn/vtoraya_universitetskaya_smena_v_volggtu_zakonchila_svoyu_rabotu/, архів https://archive.ph/jetHB
28	Державний університет управління	Строєв Володимир Віталійович	<ol style="list-style-type: none"> https://www.youtube.com/watch?v=2nebEMWfdrU, архів https://archive.ph/ZW33K https://guu.ru/v-guu-zaverшились-universitetskie-s/, архів https://archive.ph/doWSe https://moskva.bezformata.com/listnews/otkrilas-tretya-universitetskaya-smena/119376158/, архів https://archive.ph/Yklnr https://ombudsman.mos.ru/practice/1492, архів https://archive.ph/rvtdL https://vk.com/wall-23628595_18202, архів https://archive.ph/Z0y3l https://vk.com/wall-23628595_18248, архів https://archive.ph/wip/1M90K https://guu.ru/guu-organizoval-vizit-shkolnikov-iz-d/, архів https://archive.ph/wip/X3tOG https://guu.ru/v-guu-otkrilis-universitetskie-smen/, архів https://archive.ph/wip/mtTWC https://guu.ru/118503/, архів https://archive.ph/L7NLx https://moskva.bezformata.com/listnews/otkrilas-tretya-universitetskaya-smena/119376158/, архів https://archive.ph/Yklnr https://guu.ru/na-uchenom-sovete-guu-obsudili-univer/, архів https://archive.ph/vafZb http://council.gov.ru/events/news/146921/, архів https://archive.ph/L05q0 https://guu.ru/совет-федерации-минобрнауки-движен/, архів https://archive.ph/wip/LDTkb

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
29	Грозненський державний нафтовий технічний університет ім. академіка М. Д. Мілліонщикова	Мінцаєв <i>[рос. Минцаев]</i> Магомед Шавалович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://gstou.ru/news.php?id=1007, архів https://archive.ph/XVZNS 2. https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/molodezhnaya-politika/57105/, архів https://archive.ph/9vZgf 3. https://gstou.ru/news.php?id=1008, архів https://archive.ph/pqR1U 4. https://vk.com/wall-126975359_932, архів https://archive.ph/e0ceV 5. https://vk.com/wall-126975359_934, архів https://archive.ph/RAFEA 6. https://gstou.ru/news.php?id=1511, архів https://archive.ph/wip/Gz324 7. https://gstou.ru/news.php?id=1507, архів https://archive.ph/wip/ZlYfy 8. https://grozny.tv/news/education/55882, архів https://archive.ph/wip/4fvA6 9. https://chechnyatoday.com/news/366802, архів https://archive.ph/wip/EyEfy 10. https://rutube.ru/video/e3f4ef08703d8e8ba15c249cbd8f41c5/, архів https://archive.ph/uoZJS 11. https://donetsk-news.ru/society/2023/07/14/156785.html, архів https://archive.ph/wip/AwtKq
30	Донський державний технічний університет	Месхі Бесаріон Чохоевич	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://donstu.ru/news/oporny-vuz/dgtu-provedyet-universitetskie-smeny-dlya-shkolnikov-iz-lnr/, архів https://archive.ph/wip/cvfkP 2. https://donstu.ru/news/obshchee/dgtu-prinimaet-uchastnikov-proekta-universitetskie-smeny/, архів https://archive.ph/wip/aZBY3 3. https://lnr-news.ru/society/2023/06/06/196852.html, архів https://archive.ph/wip/qWgd0 4. https://rutube.ru/video/fdcc10727766a0129e4e4d9a223e7a02/, архів https://archive.ph/wip/6fjYC 5. https://news.rambler.ru/education/50895059-uchastniki-universitetskih-smen-posetyat-luchshie-vuzy-rossii/, архів https://archive.ph/wip/bq0Q2 6. https://donstu.ru/structure/science-education/news/3072/obshchee/universitetskie-smeny-letu-2022-pl-i-snova-novyy-razdel-/, архів https://archive.ph/1vewL 7. https://www.mk-donbass.ru/social/2023/06/05/novyy-sezon-proekta-universitetskie-smeny-nachalsya-dlya-studentov-iz-novykh-regionov-rf.html, архів https://archive.ph/YbzWM 8. https://www.youtube.com/watch?v=i6Fb9K5RkEM, архів https://archive.ph/yuWgx 9. https://gorlovka-news.su/posts/72494, архів https://archive.ph/cKk40 10. https://rostovnadonu.bezformata.com/listnews/startoval-proekt-universitetskie-smeni/106784599/, архів https://archive.ph/yAj5H 11. https://donstu.ru/news/obshchee/v-dgtu-startoval-proekt-universitetskie-smeny-dlya-detey-iz-donbassa/, архів https://archive.ph/r10eR 12. https://news.myseldon.com/ru/news/index/270330463, архів https://archive.ph/B770l 13. https://donstu.ru/news/oporny-vuz/v-dgtu-podveli-itogi-raboty-universitetskih-smen/, архів https://archive.ph/wip/4ZFtW 14. https://donstu.ru/sveden/files/Otchet_o_samoobsledovanii_deyatelnosti_DGTU_(2022).pdf, архів https://archive.ph/wip/p7Ri4

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
31	Кримський федеральний університет ім. В. І. Вернад- ського	Кур'янов Володимир Олегович, <i>в.о. ректора</i> Фалалєєв Андрій Павлович, <i>з 2020 року по червень 2023</i>	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://www.youtube.com/watch?v=MbZjUJ9vHDI, архів https://archive.ph/wip/lIZSi 2. https://cfuv.ru/news/universitetskie-smeny-zavershilis-v-krymu, архів https://archive.ph/ugVUU 3. https://kianews24.ru/news/prepodavateli-kfu-chitayut-lekcii-shkol/, архів https://archive.ph/ypOuA 4. https://crimeapress.info/universitetskie-smeny-shkolniki-donbassa-proydu-obuchenie-v-krymu/, архів https://archive.ph/0H9AW 5. https://cleverussia.ru/universitetskie-smeny-zavershilis-v-krymu/, архів https://archive.ph/Tnpu8
32	Кубанський державний університет	Астапов Михайло Борисович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://tribuna-neo.ru/125493.html, архів https://archive.ph/idg1X 2. https://gorlovka-news.su/posts/72235, архів https://archive.ph/NWkeK 3. https://www.kubsu.ru/ru/node/36348, архів https://archive.ph/CJ0In 4. https://krasnodar.bezformata.com/listnews/kubgu-startovala-universitetskaya/119966972/, архів https://archive.ph/dY52Z 5. https://kubnews.ru/obshchestvo/2022/08/01/universitetskaya-smena-dlya-shkolnikov-iz-dnr-zavershilas-v-krasnodare-/, архів https://archive.ph/Hj592 6. https://tvkrasnodar.ru/obshchestvo/2022/07/21/v-krasnodare-provodyat-universitetskuyu-smenu-dlya-shkolnikov-iz-ldnr-/, архів https://archive.ph/lZTA5 7. https://yugtimes.com/news/81799/, архів https://archive.ph/gAzNN 8. https://vk.com/wall-214524833_87259, архів https://archive.ph/C2na2 9. https://vk.com/wall-137765556_8709, архів https://archive.ph/8mIX2 10. https://vk.com/wall-137765556_8720, архів https://archive.ph/P11Dx 11. https://www.kubsu.ru/ru/node/38810, архів https://archive.ph/SfPsy 12. https://www.kubsu.ru/ru/node/38815, архів https://archive.ph/d9IG7 13. https://kubnews.ru/obshchestvo/2023/08/07/v-krasnodarskom-krae-nachalas-universitetskaya-smena-dlya-shkolnikov-zaporozhya/, архів https://archive.ph/qN8C4

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
33	Московський державний технічний університет ім. Н. Е. Баумана (національний дослідницький університет)	Гордін Михайло Валерійович	<ol style="list-style-type: none"> https://www.youtube.com/watch?v=V7fhHfW_55Q, архів https://archive.ph/wip/GKwUl https://bmstu.ru/news/zavershenie-universitetskoi-smeny-v-mgtu#close, архів https://archive.ph/tnbta https://bmstu.ru/news/universitetskaya-smena-v-baumanke, архів https://archive.ph/wip/KXfzd https://bmstu.ru/news/vykhodnye-universitetskoi-smeny, архів https://archive.ph/wip/2GuK0 https://vk.com/wall-40427933_36311, архів https://archive.ph/wip/k7Up2 https://центрпрофилактики.рф/2022/08/10_08_falkov/, архів https://archive.ph/wip/2JF9l https://vk.com/wall-40427933_36682, архів https://archive.ph/wip/93dNM https://vk.com/wall-40427933_36568, архів https://archive.ph/wip/yk975 https://vk.com/wall-40427933_44580, архів https://archive.ph/wip/lGKb8 https://vk.com/wall-40427933_44560, архів https://archive.ph/wip/2jnQW https://vk.com/wall-40427933_44511, архів https://archive.ph/wip/Ah0lQ https://vk.com/wall-40427933_44403, архів https://archive.ph/wip/boBSP https://bmstu.ru/news/v-baumanke-proshlo-torzhestvennoe-zakrytie-universitetskoi-smeny-inzhenery-sozdayut-budushee, архів https://archive.ph/wip/jsuly
34	Московський політехнічний університет	Миклушевський Володимир Володимирович	<ol style="list-style-type: none"> https://mospolytech.ru/news/universitetskaya-smena-v-moskovskom-politekhe-prinimaet-rebyat-iz-lnr/, архів https://archive.ph/JUWiM https://mospolytech.ru/news/dlya-detey-iz-lnr-zavershilas-universitetskaya-smena-v-moskovskom-politekhe/, архів https://archive.ph/KT4nh https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/55453/, архів https://archive.ph/3mYCF https://www.news-w.org/novosti-moskva/19867-20-podrostkov-iz-lnr-prinjali-uchastie-v-universitetskoj-smene-moskovskogo-politeha.html, архів https://archive.ph/wip/bua3d https://regnum.ru/news/3655996, архів https://archive.ph/wip/JzvSE
35	Новгородський державний університет ім. Ярослава Мудрого	Боровиков Юрій Сергійович	<ol style="list-style-type: none"> https://gorlovka-news.su/posts/73805, архів https://archive.ph/fu0Ce https://www.novsu.ru/university/press/news/131806/, архів https://archive.ph/QJTWQ https://novgorod-news.net/society/2022/08/18/74518.html, архів https://archive.ph/wip/iy1U9 https://gazetanovgorod.ru/novosti/v-novgu-startovala-vtoraya-universitetskaya-smena-dlya-shkolnikov-iz-lnr.html, архів https://archive.ph/wip/tzFRY https://edu.gov.ru/press/7323/shkolniki-novyh-territoriy-priezzhayut-v-rossiyskie-pedvuzy-na-universitetskie-smeny/, архів https://archive.ph/wip/AY9St https://novsu.ru/university/press/news/224168/, архів https://archive.ph/wip/TMcBY https://news.novgorod.ru/news/bole-40-shkolnikov-iz-lnr-stali-uchastnikami-vtoroy-universitetskoj-smeny-v-velikom-novgorode---193245.html, архів https://archive.ph/wip/Q8QqM

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
			<ol style="list-style-type: none"> 8. https://53news.ru/novosti/v-velikom-novgorode-nachalas-vtoraya-obrazovatel'naya-smena-dlya-detej-iz-lnr.html, архів https://archive.ph/wip/7Coik 9. https://www.novsu.ru/university/press/news/224242/, архів https://archive.ph/wip/IIZPj 10. https://novsu.ru/university/press/news/224139/, архів https://archive.ph/wip/dgUdM 11. https://novsu.ru/university/press/news/224206/, архів https://archive.ph/wip/pMQl6 12. https://novsu.ru/university/press/news/224184/, архів https://archive.ph/wip/fuH2N
36	Пермський державний національний дослідницький університет	Германов Ігор Анатолійович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://pspu.ru/about_the_university/news/7593/, архів https://archive.ph/wip/2M2XG 2. https://vk.com/camp_pshpu?z=photo-214213034_457250208%2Falbum-214213034_00%2Frev, архів https://archive.ph/wip/Rh0mX 3. https://vk.com/wall-214213034_518, архів https://archive.ph/wip/NG2ZN 4. https://pspu.ru/about_the_university/news/7551/?sphrase_id=5179, архів https://archive.ph/wip/2ii9v 5. https://pspu.ru/about_the_university/news/7597/?sphrase_id=5180, архів https://archive.ph/wip/qRc44 6. https://pspu.ru/about_the_university/news/7580/?sphrase_id=5180, архів https://archive.ph/wip/bEuME 7. https://pspu.ru/about_the_university/news/7565/?sphrase_id=5180, архів https://archive.ph/wip/jG3NQ 8. https://vz.ru/news/2022/7/5/1166316.html, архів https://archive.ph/LCwDy 9. https://трудкрут.рф/3263.html, архів https://archive.ph/lMOED 10. https://www.edu.ru/news/pedagogicheskoe-obrazovanie/rossiyskie-pedvuzy-vstrechayut-novyh-uchastnikov-u/, архів https://archive.ph/Oga98 11. https://vz.ru/news/2022/7/5/1166316.html, архів https://archive.ph/LCwDy 12. https://edu.gov.ru/press/5438/rebyata-iz-dnr-i-lnr-prodolzhayut-znakomitsya-s-kulturoy-rossii-na-universitetskih-smenah/, архів https://archive.ph/eGdcG 13. https://www.permkrai.ru/news/dmitriy-makhonin-vstretilsya-so-shkolnikami-iz-dnr-uchastnikami-kraevoy-universitetskoy-smeny/, архів https://archive.ph/hldTG
37	Псковський державний університет	Ільїна Наталія Анатоліївна	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://www.pskgu.ru/page/d780104e-ce6f-4005-9d27-a9c8596dd77f, архів https://archive.ph/wip/3LiwT 2. https://www.pskgu.ru/page/d780104e-ce6f-4005-9d27-a9c8596dd77f, архів https://archive.ph/6Pjns 3. https://pskov.bezformata.com/listnews/universitetskih-smen-v-pskove/108854197/, архів https://archive.ph/1rK3g 4. https://pskgu.ru/page/d5081625-e7a9-4a4d-847c-3f28f8b030b5, архів https://archive.ph/wip/ncZQR

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
38	Російський економічний університет ім. Г. В. Плеханова	Лобанов Іван Васильович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://pau.pf/Sveden/document, архів https://archive.ph/MIQuT 2. https://pau.pf/news/3794-universitetskie-smenyi-v-plehanovskom-universitete--torjestvennoe-zakrytie, архів https://archive.ph/BGMff 3. https://pau.pf/news/3728-priblijayas-k-ekvatoru-tretya-universitetskaya-smena-napolovinu-proydena, архів https://archive.ph/ZYlzy 4. https://www.youtube.com/watch?v=LMtSuVBAjWQ, архів https://archive.ph/132AW 5. https://zmsk.mos.ru/presscenter/news/detail/10960561.html, архів https://archive.ph/eQWkw 6. https://www.pau.pf/news/3794-universitetskie-smenyi-v-plehanovskom-universitete--torjestvennoe-zakrytie, архів https://archive.ph/wip/94QXC 7. https://vk.com/wall-1177_78138, архів https://archive.ph/wip/9L7Tg 8. https://www.pau.pf/news/3686-v-plehanovke-startuet-tretya-universitetskaya-smena-dlya-detey-donbassa, архів https://archive.ph/wip/Jxllc 9. https://vk.com/wall-1177_106627, архів https://archive.ph/wip/MyB2K 10. https://vk.com/wall-1177_105970, архів https://archive.ph/wip/OlcZM 11. https://vk.com/wall-1177_105847, архів https://archive.ph/wip/oo9v4 12. https://vk.com/wall-1177_103647, архів https://archive.ph/wip/3Go5P 13. https://vk.com/wall-1177_103485, архів https://archive.ph/wip/rYlp8 14. https://gorod-lugansk.com/2023/07/25/65-luganskih-shkolnikov-v-ramkah-universitetskih-smen-otpravilis-v-moskvu-i-rostov-na-donu.html, архів https://archive.ph/wip/kKG2g 15. https://www.pau.pf/news/33981-yarkiy-final-universitetskie-smenyi-v-reu-zavershenyi, архів https://archive.ph/wip/JtQey
39	Самарський національний дослідницький університет ім. академіка С. П. Корольова	Богатирьов Володимир Дмитрович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/molodezhnaya-politika/53046/, архів https://archive.ph/5w21E 2. https://www.ntv.ru/novosti/2713783/, архів https://archive.ph/wip/qzjGR 3. https://ssau.ru/news/20612-v-botsadu-universiteta-poyavilas-alleya-obrazovatel'nogo-lagerya-samara-kosmicheskaya, архів https://archive.ph/fxfrd 4. https://vk.com/wall-69812_29166, архів https://archive.ph/gzUrU 5. https://www.niasam.ru/obrazovanie/v-samarskij-universitet-im-korolyova-pribyli-uchastniki-federal'nogo-proekta-universitetskie-smeny-196362.html, архів https://archive.ph/5QzgC 6. https://www.syzran-small.ru/news-68704, архів https://archive.ph/jHTtZ

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
40	Севастопольський державний університет	Нечаєв Володимир Дмитрович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://www.sevsu.ru/sveden/document/, архів https://archive.ph/le1Ws 2. https://youtu.be/G4z9VcOpggU, архів https://archive.ph/Wv80r 3. https://vk.com/video-91182781_456240615, архів https://archive.ph/obh20 4. https://admin-gorlovka.ru/deti-iz-gorlovki-otdyxayut-v-sevastopole/, архів https://archive.ph/7xRwe 5. https://sevastopol.bezformata.com/listnews/sevgu-startovali-universitetskie-smeni/106774407/, архів https://archive.ph/kWari 6. https://www.sevsu.ru/novosti/item/kak_shkolniki_iz_ldnr_proveli_vtoruyu_universitetskuyu_smenu/, архів https://archive.ph/W1WZO 7. https://www.sevsu.ru/novosti/item/ekvator_letnikh_universitetskih_smen_vstretili_v_sevgu/, архів https://archive.ph/KufoA 8. https://vk.com/wall-91182781_19975, архів https://archive.ph/URkzk 9. https://www.sevsu.ru/novosti/item/sevgu_priznan_odnim_iz_luchshikh_v_rossii_po_realizatsii_universitetskih_smen/, архів https://archive.ph/bdqcY 10. https://www.sevsu.ru/novosti/item/sedmyu_universitetskuyu_smenu_v_gorizonte_srochno_uteplili/, архів https://archive.ph/BhBW5 11. https://www.sevsu.ru/novosti/item/sezon_universitetskih_smen_sevgu_dlya_detey_iz_ldnr_i_osvobodivshih_territoriy_zavershen/, архів https://archive.ph/hr86Q
41	Північно-Кавказький федеральний університет	Беспалов Дмитро Миколайович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://vk.com/wall-41441187_16138, архів https://archive.ph/B0vfe 2. https://pobeda26.ru/tags/universitetskie-smeny, архів https://archive.ph/gY1KD 3. https://stpravda.ru/20220621/v_skfu_startovala_universitetskaya_smena_dlya_detey_donbassa_187580.html, архів https://archive.ph/Cviw3 4. https://news.1777.ru/83865-v-skfu-startovala-universitetskaya-smena-dlya-detey-iz-dnr-i-lnr, архів https://archive.ph/abbXB 5. https://vk.com/wall-41441187_47230, архів https://archive.ph/nhS8V 6. https://www.ncfu.ru/home/news/V-SKFU-prodoljaut-rabotu-Universitetskie-smeny/, архів https://archive.ph/16anB 7. https://www.youtube.com/watch?v=DTZ2wo-cyXg, архів https://archive.ph/gMnoK 8. https://www.youtube.com/watch?v=cQ1GkA1qR-c, архів https://archive.ph/HeABS 9. https://www.ncfu.ru/home/news/Na-final_noi-Universitetskoj-smene-SKFU-vystupili-lektory-obestva-Znaniya/, архів https://archive.ph/At1IM 10. https://www.ncfu.ru/home/news/V-SKFU-prohodit-tretij-potok-Universitetskih-smen/, архів https://archive.ph/JgwGj 11. https://lnr-news.ru/society/2023/07/31/226269.html, архів https://archive.ph/O8tgP 12. https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/molodezhnaya-politika/54977/, архів https://archive.ph/zW0bx 13. https://stavropolje.tv/news/184860, архів https://archive.ph/Utoi9

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
42	Сиктивкарський державний університет ім. Питирима Сорокіна	Сотникова Ольга Олександрівна	<ol style="list-style-type: none"> https://www.syktsu.ru/sveden/document/, архів https://archive.ph/HIYSc https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/novosti-ministerstva/53636/, архів https://archive.ph/hK9Vo https://www.syktsu.ru/news/119983/, архів https://archive.ph/9GPq6 https://komiinform.ru/news/236427/, архів https://archive.ph/1bh4P https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/molodezhnaya-politika/54977/, архів https://archive.ph/zW0bx https://www.syktsu.ru/events/119944/, архів https://archive.ph/egUSL https://www.syktsu.ru/news/120174/, архів https://archive.ph/HUD4a https://www.syktsu.ru/news/127489/, архів https://archive.ph/2LKWT https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/molodezhnaya-politika/54977/, архів https://archive.ph/zW0bx https://siktivkar.bezformata.com/listnews/universitet-vnov-raspahnul-dveri/119069133/, архів https://archive.ph/bhija http://sucfps11.ru/новости/экскурсия-для-детей-из-лнр/, архів https://archive.ph/ZMflr https://www.syktsu.ru/news/127402/, архів https://archive.ph/VrmoW
43	Тюменський державний університет	Романчук Іван Сергійович	<ol style="list-style-type: none"> https://news.utmn.ru/news/obshchestvo-i-kultura/1128913/, архів https://archive.ph/4KEpP https://news.utmn.ru/news/obshchestvo-i-kultura/1129699/, архів https://archive.ph/paFLl https://region-tyumen.ru/articles/society/universitetskuyu_smenu_organizovali_v_tyumeni_dlya_rebyat_iz_lnr_i_dnr/, архів https://archive.ph/MfH0B, відео https://www.youtube.com/watch?v=azuvYOC6H2U https://ria.ru/20220830/universitet-1813203851.html, архів https://archive.ph/UAZT9 https://tumen.bezformata.com/listnews/dnr-i-lnr-poznakomyatsya-s-tyumgu/108569121/, архів https://archive.ph/SD9Go
44	Ухтинський державний технічний університет	Агіней Руслан Вікторович	<ol style="list-style-type: none"> https://www.ugtu.net/news/48388, архів https://archive.ph/jD3vt https://uhta.bezformata.com/listnews/universitetskie-smeni-v-ugtu/108029981/, архів https://archive.ph/tUqLG https://komiinform.ru/news/237665/, архів https://archive.ph/zyWg8 https://tass.ru/obschestvo/15364365, архів https://archive.ph/yXt8q https://vk.com/@ustu_official-universitetskie-smeny-v-ugtu, архів https://archive.ph/RqFgy https://www.ugtu.net/news/48370, архів https://archive.ph/M30tX https://www.ugtu.net/news/48417, архів https://archive.ph/2YTFc https://vk.com/wall-174918845_11776, архів https://archive.ph/Zmapm https://www.yorgan.pf/video/tag/Донбас/415229/, архів https://archive.ph/wip/iZOGQ

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
45	Чуваський державний університет ім. І. М. Ульянова	Олександров Андрій Юрійович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://www.chuvsu.ru/news/v-chgu-im-i-n-ulyanova-startovali-universitetskie-smeny/, архів https://archive.ph/wip/nkllG 2. https://www.cheboksary.ru/education/130224_v_chgu_im_in_uljanova_startoval_v_novyj_sezon_universitetskih_smen.htm, архів https://archive.ph/kL3md 3. https://vk.com/chuvgugol, архів https://archive.ph/wip/Ob0kH 4. https://dnr-news.ru/other/2023/07/26/418581.html, архів https://archive.ph/wip/PqF5d 5. https://www.cheboksary.ru/education/130224_v_chgu_im_in_uljanova_startoval_v_novyj_sezon_universitetskih_smen.htm, архів https://archive.ph/kL3md 6. https://kherson-news.ru/society/2023/07/07/164197.html, архів https://archive.ph/wip/sqlgT відео https://www.youtube.com/watch?v=VnYoWnVgcmo, архів https://archive.ph/VrgQu
46	Оренбурзький державний університет	Мірошников Сергій Олександрович	<ol style="list-style-type: none"> 1. http://www.osu.ru/doc/4126, архів https://archive.ph/Svqwu 2. http://www.osu.ru/news/29591, архів https://archive.ph/2U4Vc 3. http://www.osu.ru/news/29604, архів https://archive.ph/VKVDY 4. http://www.osu.ru/news/29638, архів https://archive.ph/XQfFm 5. http://www.osu.ru/news/29550, архів https://archive.ph/ambNG 6. https://vk.com/wall-37409291_20188, архів https://archive.ph/eDyaZ
47	Карачаєво-Черкеський державний університет ім. У. Д. Алієва	Узденов Таусолтан Аубекірович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://kchgu.ru/kchgu-organizuet-universitetskuju-smenu-dlya-detej-iz-dnr-i-lnr/, архів https://archive.ph/wip/T2TBF 2. https://denresp.ru/2022/06/22/podderzhivaem-zhitelej-donbassa/, архів https://archive.ph/wip/3qQHU 3. https://dzen.ru/a/YqrydCG8jRNmQjU-, архів https://archive.ph/wip/L8On6 4. https://www.interfax-russia.ru/south-and-north-caucasus/news/obrazovatelnye-smeny-dlya-detej-iz-donbassa-otkroyutsya-na-kurortah-karachaevo-cherkesii, архів https://archive.ph/wip/3iKbX 5. https://cherkesk.bezformata.com/listnews/universitetskuyu-smenu-dlya-detej/106579269/, архів https://archive.ph/ug7Nx 6. https://tass.ru/obschestvo/14921809, архів https://archive.ph/lknzh
48	Алтайський державний університет	Бочаров Сергій Миколайович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://www.asu.ru/news/49795/, архів https://archive.ph/OXy21 2. https://www.asu.ru/news/49998/, архів https://archive.ph/YQGkU 3. https://rutube.ru/video/2f5937603dd23cdee762937bcd7a0e1d/, архів https://archive.ph/wip/UE95w 4. https://barnaul.press/news/v-altayskom-krae-prokhodit-universitetskaya-smena-dlya-delegatsii-shkolnikov-iz-luganska.html, архів https://archive.ph/wip/50LQm 5. https://barnaul-news.net/society/2023/07/19/257324.html, архів https://archive.ph/wip/iwHYG 6. https://www.youtube.com/watch?v=XkU0qHzETvU, архів https://archive.ph/wip/l5TSK

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
49	Уфімський університет науки та технологій	Захаров Вадим Петрович	<ol style="list-style-type: none"> https://uust.ru/news/get/universitetskie-smeny-dlya-detej-iz-luganskoj-i-doneckoj-narodnyh-respublik/, архів https://archive.ph/qvNPs https://uust.ru/news/get/tretya-universitetskaya-smena-dlya-detej-iz-lnr-i-dnr/, архів https://archive.ph/wip/0b4pX https://uust.ru/news/get/chetvertaya-universitetskaya-smena-dlya-detej-iz-dnr/, архів https://archive.ph/wip/mcCdh https://dnr-news.ru/society/2023/08/01/425134.html, архів https://archive.ph/wip/hqv1N https://dnr-news.ru/society/2023/07/31/423599.html, архів https://archive.ph/wip/unE16 https://donetsk-news.ru/society/2023/06/27/149981.html, архів https://archive.ph/wip/Fft01 https://uust.ru/news/get/tretya-universitetskaya-smena-dlya-detej-iz-lnr-i-dnr/, архів https://archive.ph/wip/0b4pX
50	Національний дослідницький університет «МЕІ»	Рогалєв Микола Дмитрович	<ol style="list-style-type: none"> https://obrazovanie.press/card/f706941a-c266-4747-9a04-241a8e800700, архів https://archive.ph/wip/3660W https://vk.com/wall-720079_5775, архів https://archive.ph/wip/DH5b9 https://mpei.ru/news/Lists/developments/event_item.aspx?ID=1182, архів https://archive.ph/LxCRU https://mpei.ru/news/Lists/developments/event_item.aspx?ID=1182, архів https://archive.ph/wip/LxCRU https://vk.com/wall-51345945_13007, архів https://archive.ph/wip/hPVOU https://vk.com/wall-51345945_13078, архів https://archive.ph/wip/V4wzY https://vk.com/wall-51345945_15033, архів https://archive.ph/wip/3vDss
51	Кабардино- Балкарський державний університет ім. Х. М. Бербекова	Альтудов Юрій Камбулатович	<ol style="list-style-type: none"> https://kbsu.ru/news/v-kbgu-prodolzhajutsja-universitetskie-smeny-dlja-shkolnikov-iz-dnr/, архів https://archive.ph/wip/Du8L3 https://kbsu.ru/news/ot-donbassa-do-jelbrusa-na-pozitive-universitetskie-smeny-prohodjat-v-kbgu/, архів https://archive.ph/wip/k8FYs https://kbsu.ru/news/v-kbgu-startujut-universitetskie-smeny-2023/, архів https://archive.ph/wip/rRXVy https://www.interfax-russia.ru/south-and-north-caucasus/news/obrazovatelnye-smeny-dlya-shkolnikov-iz-donbassa-zaporozhya-i-hersonshchiny-startuyut-v-kbr, архів https://archive.ph/wip/kanGM https://yugsn.ru/okolo-sotni-shkolnikov-donbassa-stali-uchastnikami-obrazovatelnyix-smen-v-kabardino-balkarii/, архів https://archive.ph/wip/05KpW https://vk.com/wall-215656962_7160, архів https://archive.ph/wip/q1NTE https://vk.com/kbsu.official?w=wall-55381799_7914, архів https://archive.ph/wip/Nw9gV

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
52	Володимирський державний університет ім. Олександра Григоровича та Миколи Григоровича Столетових	Саралідзе Анзор Михайлович	<ol style="list-style-type: none"> https://www.vlsu.ru/index.php?id=140&no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=8514, архів https://archive.ph/wip/ljQds https://donetsk-news.ru/society/2023/07/24/160050.html, архів https://archive.ph/wip/bEQkv https://vladimir.bezformata.com/listnews/vlgu-snova-otkril-universitetskuyu/119369874/, архів https://archive.ph/wip/vuVKe https://dnr-news.ru/society/2023/07/21/413110.html, архів https://archive.ph/wip/YHr3E https://vladtv.ru/society/146570/, архів https://archive.ph/wip/xlJzf, відео https://www.youtube.com/embed/-DgBMdvGyR0?version=3&rel=0 https://trc33.ru/news/society/podrostkov_iz_dnr_poznakomili_s_professiyami_v_vlgu30126, архів https://archive.ph/wip/elnd3 https://vsednr.ru/vladimirskiy-vuz-prinimaet-detey-iz-d/, архів https://archive.ph/wip/FKW2A https://t.me/vlsu_info/8109, архів https://archive.ph/wip/bLjou https://www.youtube.com/watch?v=NL4ArXD1-Ag, архів https://archive.ph/TB0q2 https://vladtv.ru/society/134843/, архів https://archive.ph/eBlsx https://minobrnauki.gov.ru/press-center/news/molodezhnaya-politika/54977/, архів https://archive.ph/zW0bx https://департамент.образование33.рф/pres-tsentr/news/61912/, архів https://archive.ph/ndX9l https://vk.com/wall-135462_25892, архів https://archive.ph/cNpjE
53	Національний дослідницький технологічний університет «МІСІС»	Чернікова Алевтина Анатоліївна	<ol style="list-style-type: none"> https://vuzopedia.ru/news/5121, архів https://archive.ph/ZYBZ7 https://misis.ru/university/news/admission/2023-08/8650/, архів https://archive.ph/PXrh4 https://sf.misis.ru/news/сти-ниту-171мисис187-провел-171университетские-смены187, архів https://archive.ph/RzMYn https://moeobrazovanie.ru/publikacii/novosti/nitu_misis_stal_uchastnikom_universitetskikh_smen_240859.html, архів https://archive.ph/rBX1z https://misis.ru/university/news/life/2023-08/8650/, архів https://archive.ph/fJyC6
54	Національний дослідницький університет «Московський інститут електронної техніки»	Беспалов Володимир Олександрович	<ol style="list-style-type: none"> https://www.miet.ru/news/155789, архів https://archive.ph/wip/euOUF https://www.miet.ru/news/155399, архів https://archive.ph/wip/WiNnN https://vk.com/wall-215656962_7041?w=wall-215656962_7041, архів https://archive.ph/wip/1szu4 https://miet.ru/news/155399, архів https://archive.ph/wip/mayco https://miet.ru/news/155789, архів https://archive.ph/wip/HkvuC https://vk.com/wall-215851036_500, архів https://archive.ph/wip/nOU5X https://vk.com/wall97294626_389, архів https://archive.ph/wip/AwReh https://t.me/YugMolodoj/6927, архів https://archive.ph/wip/Ehu9x

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
55	МІРЕА – Російський технологічний університет	Кудж Станіслав Олексійович	1. https://www.mirea.ru/news/v-rtu-mirea-startoval-proekt-universitetskie-smeny/ , архів https://archive.ph/zgcOV 2. https://moskva.bezformata.com/listnews/mirea-startoval-proekt-universitetskie/119454646/ , архів https://archive.ph/kNqsQ 3. https://www.mirea.ru/news/v-rtu-mirea-prodolzhaetsya-proekt-universitetskie-smeny/ , архів https://archive.ph/3MLKi 4. https://www.mirea.ru/news/the-project-university-shifts-has-been-completed-at-rtu-mirea/ , архів https://archive.ph/X7POQ 5. https://www.youtube.com/watch?v=PCQMPWM5wiM , архів https://archive.ph/wip/V3BUF
56	Російський університет дружби народів ім. Патріса Лумумби	Ястребов Олег Олександрович	1. https://dpo.rudn.ru/news/pervaya-smena-v-stenakh-rudn-uspeshno-zavershena/ , архів https://archive.ph/wip/HB7Qy 2. https://zp-news.ru/society/2023/08/17/191381.html , архів https://archive.ph/HB7Qy 3. https://moskva.bezformata.com/listnews/proekta-universitetskie-smeni/120253036/ , архів https://archive.ph/gaq04 4. https://www.mos.ru/news/item/128133073/ , архів https://archive.ph/554eH
57	Томський державний університет систем управління та радіоелектроніки	Рулівський Віктор Михайлович	1. https://tomsk.bezformata.com/listnews/tusure-proydu-universitetskie-smeni/119764608/ , архів https://archive.ph/wip/FNpSz 2. https://lnr-news.ru/society/2023/08/07/230741.html , архів https://archive.ph/9pnAS 3. https://tusur.ru/ru/novosti-i-meropriyatiya/novosti/prosmotr/-/novost-v-tusure-proydu-universitetskie-smeny-dlya-shkolnikov-iz-lnr/ , архів https://archive.ph/wip/8DGbr 4. https://tusur.ru/ru/novosti-i-meropriyatiya/jizn-v-tusure/prosmotr/-/novost-proekt-leto-v-tusure-v-ramkah-programmy-universitetskie-smeny-ofitsialno-zavershilsya , архів https://archive.ph/wip/7JuYn 5. https://vk.com/uvr_tusur , архів https://archive.ph/wip/8UDMH
58	Кемеровський державний університет	Просєков Олександр Юрійович	1. https://kemsu.ru/news/46090-v-kemgu-zavershilas-profilnaya-smena-eto-pro-nas-dlya-shkolnikov-lnr/ , архів https://archive.ph/QG5x3 2. https://kemsu.ru/news/45986-v-kemgu-startovala-obrazovatelno-turistskaya-programma-universitetskie-smeny-dlya-detey-iz-lnr-/ , архів https://archive.ph/luhf8 3. https://образование42.рф/news/8770/ , архів https://archive.ph/L3tac 4. https://mrech.ru/news/smi/2023/07/31/28352-v-kuzbasse-zavershaetsya-profilnaya-universitetska.html , архів https://archive.ph/hlju0 5. https://www.kem.kp.ru/online/news/5384955/ , архів https://archive.ph/xqrxo

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
59	Московський державний інститут культури	Кудріна Катерина Леонідівна	<ol style="list-style-type: none"> https://www.mgik.org/news/60190, архів https://archive.ph/S4YA1 https://inhimkicity.ru/news/obrazovanie/larisa-dolina-otkryla-letnij-etap-universitetskih-smen-vo-mgik-v-himkah, архів https://archive.ph/ol4V4 https://cheb-news.net/other/2023/08/14/88316.html, архів https://archive.ph/rfBPr https://dnr-news.ru/society/2023/08/07/431776.html, архів https://archive.ph/nOTI0 https://www.mgik.org/news/60244, архів https://archive.ph/MnNEz https://mosregtoday.ru/news/soc/denis-majdanov-ustroil-tvorcheskuju-vstrechu-so-shkolnikami-i-abiturientami-v-himkah/, архів https://archive.ph/Z4SBd https://vk.com/wall-142478020_9143, архів https://archive.ph/wip/TM83X
60	Смоленський державний університет спорту	Обвинцев Олексій Анатолійович	<ol style="list-style-type: none"> https://vk.com/wall-195796525_1854, архів https://archive.ph/ZZAbV https://vk.com/wall-195796525_1872, архів https://archive.ph/gGam1 https://vk.com/wall-214524833_87486, архів https://archive.ph/cUXI8 https://vk.com/wall-214524833_87863, архів https://archive.ph/rduOu https://vk.com/wall-195796525_1862, архів https://archive.ph/3POUI
61	Тулський державний університет	Кравченко Олег Олександрович	<ol style="list-style-type: none"> https://tulsu.ru/events/261, архів https://archive.ph/Z0Z7a https://tulsu.ru/press-releases/1315, архів https://archive.ph/nHuiL https://tulsu.ru/press-releases/1319, архів https://archive.ph/lylwD https://tulsu.ru/press-releases/1307, архів https://archive.ph/01TEL https://myslo.ru/news/company/2023-08-18-v-tulgu-zakrylas-universitetskaya-smena-2023, архів https://archive.ph/1UjoJ https://1tulatv.ru/novosti/199382-v-tulskoy-oblasti-startovali-universitetskie-smeny.html, архів https://archive.ph/lp9xy https://gazeta-tula.ru/n514158.html, архів https://archive.ph/dgTVE https://vestitula.ru/lenta/169340, архів https://archive.ph/eNVsQ
62	Рязанський державний медичний університет ім. академіка І. П. Павлова	Калінін Роман Євгенович	<ol style="list-style-type: none"> https://vk.com/wall-137834738_3968, архів https://archive.ph/pW64w http://rzgmu.ru/news/2023/08/6905/, архів https://archive.ph/EZz6d https://vk.com/wall-145376829_10568, архів https://archive.ph/P979u https://vk.com/wall-145376829_10657, архів https://archive.ph/lydpa https://rv-ryazan.ru/v-ryazgmu-otkrylis-universitetskie-smeny/, архів https://archive.ph/hwwzG https://ryazpressa.ru/v-ryazani-otkryli-pervye-universitetskie-smeny/, архів https://archive.ph/JxT4M

№	Назва закладу	Ректор	Посилання на докази участі закладів в УЗ
63	Тамбовський державний університет ім. Г. Р. Державіна	Мойсеєв Павло Сергійович	<ol style="list-style-type: none"> 1. https://tsutmb.ru/news/v-derzhavinskiy-zaekhali-uchastniki-tretey-universitetskoy-smeny/, архів https://archive.ph/wip/Di26T 2. https://vk.com/wall-152573462_13580, архів https://archive.ph/wip/gw8tT 3. https://www.tsutmb.ru/news/dlya-shkolnikov-ldnr-proveli-lektsiyu-viktorinu-vremya-zhit-bez-opasnosti-i-byt-zdorovym-/?sphrase_id=83903, архів https://archive.ph/wip/7AofD 4. https://www.tsutmb.ru/news/v-derzhavinskiy-zaekhali-uchastniki-tretey-universitetskoy-smeny/?sphrase_id=83903, архів https://archive.ph/wip/uPFzf 5. https://www.tsutmb.ru/news/rektor-derzhavinskogo-universiteta-pavel-moiseev-vstretilsya-s-uchastnikami-universitetskikh-profiln/?sphrase_id=83903, архів https://archive.ph/wip/HlBHz 6. https://www.tsutmb.ru/announcements/obyavleniya_dir/2023/v-derzhavinskom-startuet-proekt-universitetskie-smeny/?sphrase_id=83903, архів https://archive.ph/wip/mCRhk

Наша місія

Наближаємо реінтеграцію населення
(де)окупованих територій та закладаємо основи
гарантій неповторення.

